

NOTULEN van de digitale vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 10 juni 2021 vanaf 19.30 uur.

Voorzitter: mevrouw N. Stemerding, burgemeester.

Griffier: de heer B.J. Urban.

Aanwezige leden: de heer A.E.T. Andringa, mevrouw S.J. Boom, de heren J.Ph. Bos, mr. drs. C. Bremmer, A. Deuzeman, drs. S.W.C. van den Dool, C.J. van der Elst, A.B. de Graaf, drs. P. 't Lam, B. Lavrijsen en E.M.L.H. Maassen, mevrouw K.S. van Meenen, de heer M.P.A. van Oostrum, mevrouw M.H.R. Persoon, de heren B.W. Reinke en J.A.E.L.M. van Rixtel, mevrouw J.C. Schroot en de heren A. in 't Veen, G. Zeelt en R.J.M. Zoetemelk.

Afwezig: mevrouw drs. E.C. van Herk.

Aanwezige wethouders: de heer P. de Bruijn, de heer mr. M.N. Cramwinckel en mevrouw Spil.

1. Opening, welkom en vaststelling agenda

De **voorzitter:** Ik open de vergadering van de gemeenteraad van Voorschoten. Ik heet u allen van harte welkom op deze mooie zomeravond. Fijn dat u er bent. Zoals u weet, gaan we beginnen met de presentielijst. Ik heb een afmelding ontvangen van mevrouw Van Herk.

(De voorzitter noemt de namen van de raadsleden, waarna zij achtereenvolgens te zien en te horen zijn.)

Zoals u weet, hebben wij vanavond een lange vergadering. De vergadertijd is maximaal vier uur. De spreektijd is 20 minuten per fractie en 48 minuten voor het college. Ik wil u gezien de lengte van de agenda allen verzoeken om daar rekening mee te houden. Dit zijn de maximumspreektijden voor eenieder. Bij agendapunt 20 behandelen we een motie die vreemd is aan de orde van de dag, met het verzoek om een technische beoordeling van het rapport Burgerinitiatief Multifunctionele Accommodatie. Die voegen we bij dezen toe aan de agenda.

Met deze wijziging wordt de agenda vastgesteld.

2. Beëdiging burgercommissielid

De **voorzitter:** De PvdA-fractie heeft een burgercommissielid aangemeld, de heer Arnold Posthuma. Hij wordt in deze raadsvergadering beëdigd. De heer Posthuma legt de belofte af.

(De heer Posthuma legt de belofte af die behoort bij de benoeming tot burgercommissielid.)

De **voorzitter:** Ik feliciteer u van harte met uw benoeming tot burgercommissielid. Ik wens u heel veel succes, maar vooral ook heel veel plezier, want ik denk dat dit een van de mooiste ambten is om uit te oefenen. Dus heel veel plezier!

De heer **Posthuma:** Dank u wel. Ik ga mijn best doen.

3. Vaststellen raadsnotulen van 29 april 2021, 17 mei 2021 en 27 mei 2021

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

4. Lijst van ingekomen stukken voor de gemeenteraad

4.1. Brieven van instellingen of burgers

De heer **Zeelt** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Het gaat om brief 1547 over de windturbines bij Akzo. Akzo ligt wel een eindje van Voorschoten af, maar daar gaat het niet om. Er wordt voorgesteld om deze brief of mail voor kennisgeving aan te nemen. Dat vinden wij eigenlijk wat mager. De praktijk leert namelijk dat windturbines echt overlast kunnen geven. Dat wordt in ieder geval zonder meer zo ervaren. We stellen voor om de adressant te berichten dat indien er sprake is van het plaatsen van windturbines wij de in de rapportage genoemde punten zorgvuldig zullen langslopen en zorgvuldig afwegingen zullen maken. Dat lijkt ons iets meer passen dan v.k.a., want dat komt op ons over als "eigenlijk is het niet zo belangrijk".

De **voorzitter**: Ik denk dat het goed is om een korte reactie van de wethouder te vragen. Is het akkoord om dit zo af te doen?

Wethouder **Spil**: Ja, dat kunnen we doen. Het voorstel is om een briefje te sturen met de tekst die de heer Zeelt net noemde. Akkoord.

De **voorzitter**: Fijn, dank u wel.

Met inachtneming hiervan wordt besloten overeenkomstig de voorstellen tot afdoening.

4.2. Informatiebrieven van het college van B en W;
4.3. Schriftelijke beantwoording van vragen uit de raad

Besloten wordt overeenkomstig de voorstellen tot afdoening.

5. Vragenuurtje en actuele bestuurlijke aangelegenheden

De **voorzitter**: Er zijn geen vragen aangemeld.

6. Hamerstukken:

- 6.1. Zienswijze conceptbegroting 2021 Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (raadsregistratienummer Z/21/053217/240909);**
- 6.2. Zienswijze conceptbegroting 2022 Gemeenschappelijke Regeling Holland Rijnland (raadsregistratienummer Z/21/53445/242456/2);**
- 6.3. Zienswijze begroting Gemeenschappelijke Regeling RDOG Hollands Midden 2022 (raadsregistratienummer Z/21/053380/242170);**
- 6.4. Zienswijze ontwerpbegroting 2022 Gemeenschappelijke Regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (raadsregistratienummer Z/21/53374/240515)**

De voorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

7. BESPREEKPUNTEN

8. Jaarrekening 2020 (raadsregistratienummer Z/21/051517/243449)

De **voorzitter**: De jaarrekening is de beleidsmatige en financiële jaarafsluiting voor de gemeente. Hiermee legt het college verantwoording af over 2020. De raad wordt gevraagd de jaarrekening en bijbehorende besluiten vast te stellen. We hebben met elkaar afgesproken om in deze raadsvergadering de politieke beraadslaging te doen. De afronding en de besluitvorming doen we in de raadsvergadering van 8 juli, omdat dan de definitieve accountantsverklaring binnen is.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. We hebben hier in de commissie over gesproken. Daar zijn we eigenlijk alleen aan de eerste termijn toegekomen. We hebben vandaag een buitengewoon lange agenda. Normaliter doen we vanavond de discussie en doen we de besluitvorming op 8 juli na de Kadernota. Veel onderwerpen die wij aangehaald hebben, zullen ook in de algemene beschouwingen teruggekomen. Vandaar dat ik het vanavond niet heel lang maak. Waar wij vooral mee zitten, is dat nog niet het volledige accountantsrapport er is. We hebben ook gevraagd om nog te kijken naar de beheerplannen en te onderzoeken of er een getrouw beeld kan worden gegeven van de beheerplannen, omdat er een onderzoek zal plaatsvinden naar de eventuele achterstanden daarin. Op bladzijde 111 van de jaarrekening staat iets heel opmerkelijks. De afgelopen jaren is de gemeente bezig geweest met het op orde brengen van de beheerplannen. Daardoor is het daadwerkelijke onderhoud op de wegen voor een deel achterwege gebleven. Dat zegt wel iets. Onze

fractie zit toch wel heel erg op die beheerachtergrond van de gemeente op dit moment, omdat we daar in het verleden onderuit mee zijn gehaald. We hebben een hoop vragen gesteld, ook schriftelijk. Die zijn allemaal beantwoord, waarvoor dank. De ambtelijke organisatie heeft het druk en heeft het zwaar. We zijn zeer dankbaar voor het beantwoorden van die toch wel lastige vragen. Daar kunnen we een hoop uit halen. Dat is ook openbaar; die antwoorden kunnen ook gelezen worden. Dus even voor de duidelijkheid: dit is op 8 juli geen hamerstuk voor ons. Wij zullen dan eventueel nog moties of amendementen op de jaarrekening kunnen indienen. In algemene zin zal ik hierop terugkomen in de politieke discussie in het kader van de algemene beschouwingen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Wat de VVD betreft is dit een prima jaarrekening. Uit de cijfers blijkt dat we een heel aantal zaken niet hebben uitgevoerd. Dat heeft voor een groot deel natuurlijk te maken met de coronapandemie. Dat stelt ons teleur, maar dat geeft ons ook een opdracht om in de komende Kadernota niet te veel nieuwe zaken te willen implementeren, want we moeten eerst afmaken wat we zijn begonnen. Wat dat betreft is het met deze terugblik ook een beetje vooruitkijken. Verder ziet alles er keurig uit. We zijn eerlijk gezegd verbaasd over de enorme hoeveelheid vragen van het CDA, zeker als het ook constateert dat de ambtelijke organisatie het bijzonder druk heeft. Wij maken ons nog wel zorgen over het grote verschil tussen de Najaarsnota en de uiteindelijke jaarrekening. Wij hopen dat dat het gevolg is van de ontvlechting, waardoor het te druk was voor de ambtelijke organisatie om voldoende bij te zijn, en dat dit het komende jaar gaat verbeteren.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. 2020 was een jaar met uitzonderlijk lastige omstandigheden; dat weten we allemaal en daar houden we ook rekening mee bij onze beoordeling van de jaarrekening. Corona, reorganisatie van de ambtelijke organisatie en een heleboel dingen die daarmee samenhangen; plan dan maar eens. Ondanks die moeilijke omstandigheden hebben we toch ook wel kritiek. We hebben in diverse commissievergaderingen voorafgaand aan deze raadsvergadering gehamerd op het feit dat het verschil tussen de Najaarsnota 2020 en de Jaarrekening 2020 echt veel, veel en veel te groot is, want zo verschrikkelijk veel tijd zat er nou ook weer niet tussen. Inmiddels worden we daarin gelukkig gesteund door veel partijen. We vrezen dus dat je met terugwerkende kracht moet stellen dat er toch dingen niet goed genoeg gaan in de voorspellingsprocessen, linksom of rechtsom. Er is overigens veel niet tot stand gekomen, ook rekening houdend met de heel moeilijke omstandigheden. Wij zijn kritisch op de mate waarin we zomaar even uit stand in staat zullen blijken te zijn om die dingen in te halen. Dat zal een enorme uitdaging worden. We zullen prioriteiten moeten stellen in en rond de Kadernota.

Ten tweede: onze fractie kan aan de hand van deze jaarrekening niet beoordelen wat er wél is gerealiseerd in 2020. Dat vinden we toch wel een punt van kritiek. We hebben dat in de commissie aan alle andere fracties gevraagd: zijn de andere fracties van mening dat je op basis van deze jaarrekening de prestatie van 2020 kan berekenen? We waren een van de laatste insprekers en de tijd in de commissievergadering was beperkt. We hebben dus slechts van een beperkt aantal fracties een antwoord daarop gekregen. We vinden dit essentieel voordat je in een latere raadsvergadering gaat stemmen over deze jaarrekening. In die commissievergadering heeft de fractie van de SP duidelijk aangegeven dat zij daar net als wij ook niet goed uitkomt: wat is er nou gerealiseerd? GroenLinks heeft te kennen gegeven dit een ingewikkelde vraag te vinden en is vervolgens niet op de vraag ingegaan; er is geen antwoord gegeven. D66 heeft in het antwoord in die commissievergadering laten weten er eigenlijk niet zo zeker van te zijn of prestatiemeting ten aanzien van beleidsrealisatie achteraf in de jaarrekening wel nodig is. Dan kunnen we uitzien naar een hele korte inbreng in de debatten over de Kadernota en de begroting, althans van D66 en wellicht ook van andere fracties. Het maakt althans volgens D66 immers niet veel meer uit wat je in de begroting opneemt; zolang die structureel financieel sluitend is, komen we immers toch niet meer terug op de vraag of beleidsvoornemens gerealiseerd zijn of niet.

De heer **Andringa** (D66): De heer Van der Elst heeft niet geluisterd of misquote mij bewust; dat laat ik maar in het midden. Ik heb in geen enkel opzicht gezegd wat de heer Van der Elst hier stelt. Ik liet me meelokken door u toen we het hadden over het stoplichtmodel en over de vraag of we dat stoplichtmodel niet misten. Grappig genoeg liet ik me door u meesleuren. We hebben nog nooit het stoplichtmodel gehad bij de jaarrekening, want dat komt bij de Voorjaarsnota. Je zag ook wat er gebeurde. Dat was interessant: iedereen praatte met elkaar mee. Een heleboel raadsleden - ik was er daar eentje van - zeiden: ja, dat stoplichtmodel mis ik eigenlijk ook wel. Dat stoplichtmodel heeft hier nog nooit bij gezeten. Wat ik destijds in die commissievergadering zei, was dat ik dat stoplichtmodel heel uitgebreid vind voor een jaarrekening. Ik heb ook volmondig erkend dat bij een

jaarrekening ook de verantwoording over beleid hoort. Ik heb zelfs gezegd dat je verantwoording over financiën nooit los kunt zien van verantwoording over beleid. Meneer Van der Elst, u moet wel luisteren als u iets zegt en als ik daar een antwoord op geef. Die twee dingen kun je dus niet los zien van elkaar. Die hele uitgebreide verantwoording van het stoplichtmodel hoort echter niet bij de jaarrekening thuis. Dat heb ik aangegeven. Dat model heeft daar ook nog nooit gezeten, want toen de wethouder de vraag daarover beantwoordde en u volgens mij ook niet luisterde, gaf hij ook aan dat dat model altijd bij de Voorjaarsnota zit. Daar krijgen we dat dit jaar ook weer. Dan kunnen we daar ook goed over praten. Dus wel iets beter luisteren, meneer Van der Elst.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Je kon er natuurlijk op wachten dat de heer Andringa hier uitgebreid op terug zou komen. Als je jezelf in de knoop kletst, moet je ook wel wat terugzeggen. Via u, voorzitter, wil ik de heer Andringa adviseren zich niet te laten leiden door anderen. Ik doe dat althans liever niet. Ik denk eerst zelf na en ga dan iets zeggen en niet andersom. Ten tweede heb ik vanmiddag drie keer de bandopname afgeluisterd van wat de heer Andringa gezegd heeft. Daar wil ik het verder maar bij laten. Ik val hem niet aan op het feit dat hij heeft gezegd dat een stoplichtmodel wel of niet in de jaarrekening zou moeten zitten. Ik heb gezegd dat hij afstand nam van het toetsen of je op beleidsmatig gebied hebt gerealiseerd wat je wilde realiseren. Daar heeft de heer Andringa afstand van genomen. Dat hij nu teruggefloten is, kan ik me voorstellen, maar ik laat dit verder aan hem.

De heer **Andringa** (D66): Dat is gewoon niet waar. Meneer Van der Elst, dat is gewoon feitelijk onwaar.

De **voorzitter**: Meneer Andringa, we spreken hier via de voorzitter.

De heer **Andringa** (D66): Excuus, voorzitter, maar ik heb er echt moeite mee als raadsleden gewoon glashard gaan zitten liegen in een vergadering. Ik heb letterlijk de woorden gebruikt dat verantwoording over beleid niet los gezien kan worden van verantwoording over financiën en dat ik me afvroeg waar de balans in die twee elementen moet zitten. Als meneer Van der Elst, gewoon vanuit het idee dat niemand het terugluistert, vindt dat hij alles kan roepen en hier glashard gaat zitten liegen, neem ik daar echt aanstoot aan.

De **voorzitter**: Meneer Van der Elst, tot slot over dit punt.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Dan zou ik meneer Andringa adviseren: even rustig aan en elkaar niet met dit soort stevige woorden belagen. Daar ben ik niet van gediend. Ik lieg niet. Ik insinueer niks. Ik heb die band afgeluisterd. Als u dat nou ook even doet, kunnen we daar in de volgende raadsvergadering nog eens rustig naar kijken. Het kan ook zijn dat u dan zegt: nou, misschien moet ik een beetje dimmen, want ik heb het eigenlijk wel gezegd. Daar wil ik het bij laten.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Dit is de jaarrekening van een bewogen jaar. Ik zag op social media op een gegeven moment een Amazon-stukje voorbijkomen. Daarin had een Chinese fabrikant heel optimistisch een fotoalbum aangeboden met daarop de opdruk: "2020 the best year ever". Dat liep niet helemaal storm en ik denk ook niet dat wij dat als Voorschoten snel zouden aanschaffen. De impact van corona zien we natuurlijk ook terug in de jaarstukken, met name in de onderbesteding en het uitstel van heel veel projecten, waar mevrouw Van Meenen het ook al over had. Dat is natuurlijk de impact van corona, maar die boeggolf is natuurlijk al veel langer een probleem. Dat is eigenlijk ook een van de redenen waarom we nu bezig zijn met de ontvlechting van de WODV, maar daar hebben we nu in eerste instantie natuurlijk ook last van. We hebben nu die dubbele slag: we hebben zowel corona als die ontvlechting. Ik denk inderdaad dat dit, zoals mevrouw Van Meenen al suggereerde, misschien samenhangt met de grote discrepantie die we zien tussen de Najaarsnota en deze jaarrekening. Maar goed, we komen nu bij de vraag wat nu belangrijk is. We hebben in de commissie al aangegeven dat het wat ons betreft vooral belangrijk is dat we nu prioriteiten stellen en zaken afronden. Dat ben ik met de heer Van der Elst eens. Allemaal projecten in de pijplijn is mooi voor ons, want dan hebben we het gevoel dat we goed bezig zijn, maar daar heeft de burger heel weinig aan. Burgers zien liever één afgerond project dan tien projecten waar we mee bezig zijn. Dat was misschien ook de vraag van de heer Van der Elst in de commissie: we moeten uitkijken dat we daar niet vast gaan lopen in een groot proces waarin we vooral bezig zijn met groene stoplichten en oranje stoplichten. Ik denk dat we vooral moeten besluiten waar we ons op toelagen: welke projecten gaan we wel afronden en waar moeten we nu

misschien bewust ervoor kiezen om een stap terug te doen om geen valse verwachtingen te wekken? Maar ook al die projecten zijn een onderwerp voor de Voorjaarsnota en straks in de discussie over de Kadernota. Laten we echter wel constateren dat bijvoorbeeld de prioritering van de woningbouw, die we straks gaan bespreken, een heel positieve insteek is. Dat is exact langs de lijn die we nu noemen: wat gaan we wel doen en wat niet?

Financieel is er voor GroenLinks toch wel wat zorg. Het resultaat is positief, maar er zit zorg bij het sociaal domein. We hebben flink bijgeplust in het najaar. Nu hebben we een klein overschot, maar dit neemt niet weg dat we aanzienlijk meer uitgegeven hebben dan we eigenlijk van plan waren. Na aanvankelijke meevallers in de decentralisatie zien we nu dat die een steeds groter beslag op onze begroting begint te leggen. We zijn daarin niet de enige gemeente, maar we moeten uitkijken dat dit niet steeds verder ten koste gaat van onze voorzieningen. De problematiek van het abonnementstarief in de Wmo en de ambulante jeugdzorg zijn benoemd in dit stuk. De situatie in de uitvoering is complex. Dat is de reden waarom de accountant moeite heeft om grip op die administratie te krijgen, met name bij de jeugdzorg. Er komen ook extra middelen van het Rijk. Dat is ook een indicatie dat het echt een groter probleem is dan alleen hier in Voorschoten, maar we hopen dat het college ook richting de Kadernota met voorstellen kan komen om de grip hierop een beetje te vergroten.

Tot slot zien we een motie liggen over mislukte participatie. Ik heb de andere fracties daar nog niet gehoord, ook al dienen twee van die fracties de motie mede in. Daarin wordt gesproken van "mislukte participatie". Dat vinden we een heel crue benadering. Er is niet één soort participatie. We hebben eerder al een heel uitgebreide werkgroep gehad die hiermee bezig is geweest, destijds onder raadslid Lamers en mevrouw Eshuis, commissielid van de Partij van de Arbeid. Er gaan zaken mis in Voorschoten en overigens ook elders, maar er gaan ook veel zaken goed. Maar deze motie gaat specifiek in op participatie bij beleid. Dat zijn nou precies de punten die heel Voorschoten aangaan. Daar zit altijd wat spanning op, want in zulke gevallen is de vraag vaak of de participatie is mislukt of dat mensen hun zin niet hebben gekregen. Er worden met name een aantal groepen genoemd. We denken dat er een bijzonder geval is bij de VAC; als het kan, zouden we de wethouder daar graag nog een klein beetje over horen. Maar we denken verder dat wij moeten uitkijken: we moeten als raad onze eigen rol houden. Wij vertegenwoordigen het dorp, omdat wij ook verantwoording af moeten leggen en ook met burgers moeten praten of soms uit moeten leggen waarom soms iets niet kan. Het is fijn dat mensen meedenken, maar we kunnen die rol niet uitbesteden. Wat dat betreft gaan wij dus niet mee met dit soort onderzoek. Wij denken dat die rol van participatie in eerste instantie bij ons als fracties ligt. De betrokken groepen, die de fractie op zich ook wel weten te vinden, zou ik dus graag van harte bij de fractie van GroenLinks uitnodigen om met ons te komen overleggen, maar wij zien op dit moment weinig heil in een extra onderzoek en daar nog weer meer moeite in steken.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik ga namens de SP niet helemaal herhalen wat we in de commissie hier al over hebben gezegd. Ik probeer het een beetje bondig te houden. Er zijn ook al een aantal dingen gezegd. Ik noem een paar puntjes. Zoals onder meer de heer Deuzeman al aanstipte, is het een gek jaar. Zoals ik in de commissie al zei, is dat eigenlijk heel onverwacht. Niemand zal het in maart 2020 verwacht hebben dat we het jaar 2020 uiteindelijk met een positieve begroting zouden afsluiten. Verder is het natuurlijk wel een heel moeilijk jaar geweest. Het is verrassend, maar eigenlijk ook wel logisch dat een hoop taken niet zijn uitgevoerd. Waarom zijn die taken niet uitgevoerd? Omdat het hele ambtelijke apparaat natuurlijk heel hard aan de slag moest met alle coronamaatregelen en alle gevolgen die zij hadden. Het is daarom logisch dat er nu een boeggolf is van projecten die volgend jaar moeten worden uitgevoerd. Ik ben het heel erg met de heer Deuzeman eens dat we er wel duidelijk over moeten zijn wat we daar dit jaar wel van kunnen uitvoeren en wat eigenlijk niet. Het gaat natuurlijk ook gevolgen hebben voor de begroting voor 2021, want daar hebben we dan waarschijnlijk een behoorlijke overbesteding. Het lijkt me goed dat we daar in de reserves rekening mee houden.

De gemeente Voorschoten heeft natuurlijk al jarenlang moeite met financieel alles op peil houden en het hoofd boven water houden. We hebben in 2017 onder provinciaal toezicht gestaan. De kentallen vallen nu eigenlijk best mee. Er is er eigenlijk maar eentje die echt slecht uitvalt. Dat benoemt mijn fractie elk jaar en die traditie zal ik dit jaar zeker in ere houden. De belastingdruk in Voorschoten is ontzettend hoog. Zoals wij dan ook elk jaar zeggen, wordt het hoog tijd om die hele hoge belastingdruk voor inwoners te verlichten, niet om een gat in de begroting te maken maar

omdat we die belastingdruk wat eerlijker moeten verdelen. Want de belastingdruk voor ondernemers is relatief erg laag. Mijn fractie, de fractie van de SP, is een groot voorstander van eerlijk delen van lusten en eerlijk delen van lasten. Dat zouden we wat dit betreft dan ook graag zien.

Ik heb een vraag over de motie, want ik ben eigenlijk een beetje verbaasd dat een van de organisaties die genoemd worden en die moeten worden betrokken bij een evaluatie van de participatie, de VAC is, de Voorschotense Advies Commissie. Bij mijn weten - misschien heb ik dat verkeerd onthouden - heeft die organisatie zichzelf een paar jaar geleden opgeheven. Dat was nog tijdens het college waarvan het CDA en ONS Voorschoten, die allebei deze motie hebben ondertekend, deel uitmaakten. Die opheffing vond plaats uit frustratie door de gebrekkige participatie bij dat college. Ik vind het dus eigenlijk een beetje een wonderlijke motie. Het zou mooi zijn als dit wat verder uitgelegd zou kunnen worden.

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter. Zoals al door velen aangegeven, komt de accountantsverklaring nog en komen we daar nog over te spreken. Het is dus vooral belangrijk om deze jaarrekening nu op de hoofdlijnen te behandelen. Voor een gemeente die, zoals de heer Maassen al aangaf, vanuit een situatie van financieel toezicht komt, lijkt het op het eerste oog misschien positief als je met een enorme meevaller, een enorm overschot, op je jaarrekening zit, maar dat is het in werkelijkheid natuurlijk niet. In werkelijkheid is dit het gevolg van beleid dat niet is uitgevoerd en dat wel uitgevoerd had moeten worden. Dat is dus een vervelende situatie. Hoewel het financieel niet zozeer vervelend is, is het dat beleidsmatig natuurlijk wel. De redenen daarvoor zijn ook duidelijk. Enerzijds is dat corona. Wij hebben veel waardering voor wat het ambtelijk apparaat in deze periode heeft gedaan om in heel moeilijke omstandigheden heel flexibel te zijn in het oppakken van allerlei taken die men niet had zien aankomen. Daarvoor hebben wij dus veel waardering, maar daardoor zijn andere dingen blijven liggen, wat begrijpelijk is. De andere kant is natuurlijk minder incidenteel en wat meer structureel van aard. Dat is het feit dat we er al jaren tegen aanlopen dat we vanwege personele obstakels en personele onderbezetting er niet in slagen om al het beleid uit te voeren zoals we dat zouden willen. Gelukkig zijn we op dit moment een grote stap aan het zetten om dit probleem op te lossen, namelijk de ontvlechting van de WODV en de optuiging van onze eigen ambtelijke organisatie. Ook daarmee zetten we dus goede stappen om dat probleem, dat al een aantal jaren aanhoudt, het hoofd te bieden. Dit neemt niet weg dat dit, zoals al door vele sprekers is aangegeven, de vraag opwerpt of we dit jaar alles daadwerkelijk kunnen uitvoeren wat we vanuit 2020 niet hebben kunnen uitvoeren en nu doorschuiven naar 2021. Corona is nog niet voorbij en de reorganisatie is nog niet afgerond. De kans dat we dit jaar alles zomaar kunnen oppakken én alles doen wat we dit jaar al wilden doen, valt dus te bezien. Het is dus belangrijk dat we daar bij de Kadernota verder over spreken, want daar zullen we moeilijke besluiten over moeten nemen.

De heer Maassen zei terecht dat we er op de meeste kernindicatoren goed voor staan. Het jaarlijkse pleidooi van de heer Maassen herkennen we natuurlijk. Ik zou willen zeggen: los van andere jaren vind ik het wel mooi dat de heer Maassen als SP'er pleit voor belastingverlichting voor huiseigenaren. Dat zou je toch niet als een nationaal speerpunt van de partij zien, maar dat neemt niet weg dat dit een mooi pleidooi is.

De heer **Maassen** (SP): Fijn dat de heer Andringa hier even op wijst. Hij weet waarschijnlijk niet dat ik een geheime afspraak met mijn partijleiding heb dat wij de lasten lokaal mogen verlagen en dat ze die dan nationaal weer mogen verhogen. Even serieus, meneer Andringa: de lastendruk moet goed verdeeld zijn. Dat is natuurlijk het pleidooi dat wij houden.

De heer **Andringa** (D66): Dat herken ik, meneer Maassen. Dat is beter dan wat de rijksoverheid meestal doet, want die verlaagt de lasten nationaal en wentelt dat dan af op de gemeenten. Dan vind ik uw variant dus beter; maar dat terzijde. Ik ben het met u eens dat er een eerlijke verdeling moet zijn. Tegelijkertijd zou ik er echt geen voorstander van zijn om juist in deze periode van herstel na de crisis de ozb voor ondernemers te gaan verhogen. Zij hebben het ontzettend moeilijk. Dat lijkt me dus een heel onverstandige stap. Om het eerlijker te maken, zou ik de ozb voor bewoners heel graag wat verlichten. Dat zou het ook iets eerlijker verdelen. Dat zou ik een positieve ontwikkeling vinden, maar ik vrees dat we die stap in deze financiële omstandigheden gewoon niet kunnen zetten. Ik ga dus niet mee in uw pleidooi, net zoals ik dat de afgelopen jaren niet deed. In de grotere oproep tot een eerlijke verdeling van lasten vindt u mij aan uw zijde, maar nu de lasten verzwaren voor ondernemers lijkt me heel onverstandig.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Eerst een paar steekwoorden waarmee ik het jaarverslag en de jaarrekening zou willen duiden: corona, reorganisatie, projecten doorgeschoven naar 2021, financiële kengetallen geven een vertekend beeld, waar de heer Andringa en de heer Maassen echt een te naïef positief beeld van hebben, vormen van tussentijds bijplussen van de begroting gedurende het jaar omdat er is onderbegroot en achterblijvende financiering van de kant van het Rijk. Met dat laatste zal iedereen het in ieder geval eens zijn. Dat is de jaarrekening in steekwoorden. Dit alles mondt publicitair uit in een ronkend persbericht dat is verschenen. Ja, dat hoort er nou eenmaal bij, want over negen maanden zijn er nieuwe verkiezingen en je moet als college en als coalitie jezelf toch een beetje verkopen met het oog op die verkiezingen.

De heer **Maassen** (SP): Ik neem er een beetje aanstoot aan dat de heer De Graaf mij een naïef romantisch beeld verwijt ten opzichte van de indicatoren. Ik heb het nu niet helemaal benoemd in mijn betoog, maar de heer De Graaf was er ook bij toen ik in de commissie mijn betoog hield en toen heb ik juist aangegeven dat ik die indicatoren heel slecht vond omdat ze er goed voor stonden terwijl ze een vertekend beeld geven. Wij zijn het daar dus over eens, meneer De Graaf.

De heer **De Graaf** (PvdA): Dat doet mij deugd. Alleen zei u dat net niet zo; het is dus goed dat dat verhelderd is.

We besluiten pas in juli over de bestemmingsvoorstellen. Dat geeft het college tijd om een aantal vragen van de PvdA te beantwoorden. Desgewenst wil ik ze ook nog wel schriftelijk indienen, indien het college dat prettig vindt. Eerst een korte introductie en dan de vragen. Constatering 1: in 2020 is € 1,9 miljoen overgebleven omdat de daarmee samenhangende werkzaamheden niet zijn uitgevoerd. Hiervan is € 1,4 miljoen overgeheveld naar de begroting voor 2021; althans, dat wordt voorgesteld. Constatering 2: ik weet niet wie van u allemaal al zorgvuldig kennis heeft genomen van de Voorjaarsnota 2021, maar daarin meldt het college dat we uit mogen gaan van een netto financiële tegenvaller van € 1,7 miljoen over 2021. We herinneren ons nog als de dag van gisteren het persbericht van november 2020, waarin het college ons een structureel sluitende begroting voor 2021 beloofde. Daar komt dus niks van terecht. Constatering 3: weliswaar zullen er ook in 2021 extra middelen van het Rijk komen vanwege de achterblijvende financiering bij het sociaal domein, maar we mogen ervan uitgaan dat dat niet voldoende zal zijn om de thans begrote overschrijdingen volledig te compenseren. Dat voor wat betreft een kader van waaruit ik een aantal vragen aan het college wil stellen.

Vraag 1. In 2020 hebben we dus € 1,9 miljoen overgehouden door niet uitgevoerd werk. In 2021 hebben we volgens de Voorjaarsnota een overschrijding van € 1,7 miljoen. Heeft het college op grond van een beoordeling van prioriteiten een afweging gemaakt tussen enerzijds de projecten en werkzaamheden die niet zijn uitgevoerd in 2020 en anderzijds de projecten en werkzaamheden waarvoor we thans geen dekking hebben? Anders gezegd: kan een deel van het overschot over 2020, gelet op een weging van prioriteiten, niet beter gebruikt worden voor dekking van de overschrijding in 2021 in plaats van straks weer een beroep te doen op de concernreserve? Eigenlijk is dit een pleidooi om eindelijk te doen wat zowel de Rekenkamercommissie als de provincie ons in het najaar van 2017 adviseerde inzake het financieel begroten door de raad en het college.

Vraag 2: als het college die prioriteitenwegin heeft uitgevoerd, kan het college ons dan daarover en over de daarbij gehanteerde argumenten nader informeren?

Vraag 3: mocht dat niet het geval zijn, waarom heeft het college dit dan niet gedaan?

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. In de commissie Burger en Bestuur hebben wij met z'n allen de jaarrekening uitgebreid besproken. Voorschoten Lokaal Sterk blijft van mening dat we eigenlijk meer de vraag hebben of we in control zijn. Het ene moment is er € 1,7 miljoen over en de week daarop vertelt de heer Cramwinckel dat er vele tekorten te verwachten zijn, die wellicht en hopelijk wel weer opgevangen gaan worden door het Rijk. En wat wordt er voorgesteld? Om volgend jaar maar weer de ozb te verhogen. Omdat in 2019 iedereen, behalve Voorschoten Lokaal, voor de begroting met het trucje van de restwaarde heeft gestemd, komen we nu structureel 6 ton per jaar tekort en mogen de inwoners hiervoor betalen. Maar goed, de jaarrekening gaan wij in juli met de Kadernota verder bespreken.

En dan participatie. Dat is een moeilijk onderwerp. Het is helaas nog een moeizaam proces. Kunnen wij leren van onze fouten? Ik denk het wel. Vandaar dat wij samen met het CDA, de PvdA en

ONS Voorschoten een motie indienen voor een onderzoek naar een betere participatie. De VAC heeft eind december 2018 de samenwerking opgezegd, gewoon in deze termijn, toen dit college al aan de macht was. De Taskforce Centrum en de Alliantie Burgers Voorschoten hebben recent het vertrouwen opgezegd. Dit is voor ons aanleiding voor de vraag hoe dit komt. Wat is hier aan de hand? Als één groepering ermee stopt, is dat een incident. Als er twee stoppen, is dat een probleem. Maar als drie groepen ermee stoppen, is er misschien sprake van een trend of een patroon. Je moet uit willen zoeken hoe dat zit: leer van je eigen fouten. Daar worden we allemaal beter van. Vandaar deze motie. Hiervoor willen wij een deel van de ruim € 66.000 van beslispunt 2 inzetten. De motie, die mede wordt ingediend door het CDA, de PvdA en ONS Voorschoten, luidt:

"Motie 188.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 juni 2021,

overwegende dat:

- *alle fracties in de gemeenteraad burgerparticipatie van groot belang vinden;*
- *burgerparticipatie kan leiden tot betere besluiten met een groter draagvlak, waarbij gebruikmaken van de kennis en betrokkenheid van de inwoners bevorderlijk is voor begrip en saamhorigheid;*
- *enkele specifieke organisaties in Voorschoten die tot doel hebben om op hun terrein te participeren bij het tot stand komen van gemeentelijk beleid (de Voorschotense Advies Commissie (de VAC), de Taskforce Centrum en de Alliantie Burgers Voorschoten) recent het vertrouwen in de samenwerking met het college hebben opgezegd;*
- *een andere insteek gevonden moet worden op tot succesvolle participatie te komen;*

spreekt uit dat:

1. *het in het algemeen belang van de gemeente Voorschoten is om te evalueren wat de overwegingen zijn die aan het besluit van de drie betrokken organisaties ten grondslag liggen teneinde betere voorwaarden voor succesvolle participatie te realiseren;*
2. *het belangrijk is om hierbij de VAC, de Taskforce Centrum en de Alliantie Burgers Voorschoten te betrekken;*
3. *de resultaten hiervan voor 1 oktober 2021 aan de gemeenteraad worden gepresenteerd;*
4. *voor de uitvoering hiervan een deel van het bedrag uit de jaarrekening, beslispunt 2: burgerparticipatie € 66.600 in te zetten,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Collega Spil zal ingaan op de participatiemotie. Ik heb een aantal vragen gehoord van de PvdA. Die zullen we korthedshalve schriftelijk beantwoorden. Verder wil ik een paar punten belichten die in de verschillende betogen naar voren zijn gekomen. Veel fracties hebben gezegd dat het een bijzonder jaar was. Dat klopt. Er wordt daarbij alleen wel naar verschillende dingen gekeken. Sommigen kijken vooral naar wat er niet is gebeurd. Wij kijken als college uiteraard ook naar wat er wel is gebeurd, want ik denk dat we met z'n allen dit jaar een heel bijzondere prestatie hebben geleverd door allerlei onverwachte coronamaatregelen te bedenken en uit te voeren en ook gefinancierd te krijgen, overigens samen met ondernemers, inwoners en verenigingen. Ik denk dat dit echt een heel bijzondere prestatie is geweest, ook van onze ambtenaren. Dat heeft uiteraard geleid tot een verschuiving van werkzaamheden. Dat is door verschillende fracties aangekaart: hoe gaat het nu precies met die verschuiving van werkzaamheden? Wij zijn als college op verschillende terreinen bezig om te kijken hoe we de boel opnieuw in de prioriteiten zetten. U praat straks over het Afwegingskader Woningbouw. Dat is een heel belangrijk stuk wat onze bouwinspanningen betreft. Wat de beheerplannen betreft waar de heer Zoetemelk op heeft gewezen: daarover komt collega Spil binnenkort met meer informatie naar u toe. Verder zullen we daar ook in het kader van de Kadernota uitvoerig bij stilstaan, want dit gaat over de vraag wat we gaan doorschuiven, wat we gaan stoppen en wat we anders gaan organiseren. Daar hebben wij inmiddels allerlei zaken voor bedacht. Het voert nu te ver om dat uit te discussiëren, maar ik denk dat het goed is om aan te kondigen dat we op die discussie gaan terugkomen.

Door verschillenden van u is het sociaal domein genoemd. Dat is heel belangrijk. We hebben daar de afgelopen tijd gewoon te maken met een structureel gat van ongeveer € 1 miljoen. Wij zullen

bij de Kadernota laten zien hoe wij dat gat denken te kunnen vullen. Ik kan daar nog geen mededelingen over doen, maar dat is het moment om over die structurele kanten te praten. Maar het is een belangrijk punt.

Wat de karakterisering betreft van hoe we ervoor staan: ik heb in de commissievergadering het beeld gebruikt van het dashboard en de voorruit. Dat geldt nog steeds: kijkend naar de kengetallen staan we er goed voor. De watervoorraad, de olietemperatuur en de benzine zijn allemaal in orde, maar als je door de voorruit kijkt, zie je forse uitdagingen, waarvan de beheersing van het sociaal domein er één is. Maar er zijn er veel meer. Die hebben we te tackelen, maar we doen dat financieel vanuit een goede situatie. Dat heeft de accountant in zijn verklaring bevestigd. Dat wil ik toch nog even benadrukken. We hebben met z'n allen ervoor gezorgd dat de financiën van Voorschoten een stootje kunnen hebben, maar de marges zijn smal; daar zijn we het ook over eens.

"Een ronkend persbericht" en "naïeve, romantische indicatoren" wil ik maar even voor de rekening van de heer De Graaf laten. Het zal duidelijk zijn dat ik het daar echt niet mee eens ben, zeker niet met dat naïeve, romantische beeld. Dit zijn gewoon indicatoren en feiten.

Dan het punt van de resultaten die geboekt zijn of juist niet geboekt zijn en waar dat allemaal te vinden is. Ik vraag de heer Van der Elst toch wel, met alle respect, om gewoon de stukken te lezen, want we hebben in de jaarrekening uitvoerig betoogd wat er tot stand is gebracht. We hebben ook uitvoerig betoogd waar de verschillen zitten, zowel financieel als beleidsinhoudelijk. Dat is dus uitvoerig uiteengezet. Ik ga daar nu niet verder op in, maar we hebben echt verantwoording afgelegd en we hebben echt een paar belangrijke resultaten geboekt, waar wij ook trots op zijn.

Zijn we in control? Dat is een goede vraag. Wij zijn in control, maar wij hebben te maken met een heel lastig fenomeen dat de laatste jaren steeds sterker wordt, voor alle gemeenten. Dat zijn de enorme schommelingen in het sociaal domein op het punt van de behoefte aan jeugdzorg, maar het gaat ook om het feit dat de cijfers die het Rijk ons geeft over onze inkomsten, enorm op en neer gaan en af en toe ook enorm onzeker zijn. We zitten al een paar jaar te wachten op zekerheid over onze inkomsten uit het Gemeentefonds. De discussie over de jeugdzorg et cetera kent u. We zijn in control omdat we dat exact monitoren en omdat we in staat zijn om flexibel met die bewegingen mee te bewegen. Die schokken die we hebben, zijn dus niet hetzelfde als niet in control zijn. We zijn in control, maar we hebben grote schokken te verwerken. Daar hebben we ook buffers voor opgebouwd in de begroting. Dat neemt niet weg dat we het in de planning- en controlcyclus altijd nog beter kunnen doen. Daarop komen we terug in de vergadering van de Planning- en Controlcommissie van oktober.

Er is terecht gevraagd naar de verschillen die tussen de Najaarsnota en de jaarrekening zijn ontstaan. Dat heeft niet alleen met de ambtelijke organisatie te maken, zoals u veronderstelt, maar ook met het feit dat we bij de Najaarsnota al een fors verlies hebben genomen in dat sociaal domein, 8 ton, waar we nu een klein beetje op overhouden. Verder hebben we een eenmalige meevaller van het zwembad van € 1 miljoen. Dat verklaart al heel snel dat grote verschil. Dat hebben we in de stukken wat verder uit de doeken gedaan. Ik denk dat ik het hierbij moet laten, ook gezien de lange avond.

Wethouder **Spil**: Voorzitter. Om te beginnen wil ik mijn gebruikelijke riedeltje herhalen dat participatie veel meer is dan de samenwerking met de genoemde drie partijen. Er gebeurt heel veel in Voorschoten. Vanwege de tijd zal ik daar nu niet verder op ingaan. Het idee dat wij niet van onze fouten leren, vind ik ook vergezocht. Intern zijn we natuurlijk altijd bezig met reflecteren op datgene wat er goed gaat en wat er fout gaat. In dit geval kan ik u vertellen dat van de drie door u genoemde organisaties de VAC is overgegaan in de Adviesraad Sociaal Domein Voorschoten. Daar is een goede samenwerking mee. Bij de ondernemers is er nu de Centrum Ondernemers Vereniging. Daar is ook een goede samenwerking mee. Ook de Burgeralliantie hebben we gevraagd om op een andere manier samen te werken. Zij heeft gezegd dat zij daar geen behoefte aan heeft. Het onderzoek hebben we intern dus al gedaan. We hebben daar vervolgens acties op ondernomen en vervolgens werken we nu goed samen met de opvolgers van de door u genoemde organisaties.

De **voorzitter**: We gaan naar de tweede termijn van de raad. Ik ga het lijstje af om te kijken wie er een tweede termijn wil.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Ik heb nog even naar de Voorschotense Advies Commissie gekeken, want ik werd natuurlijk getriggerd door de heer Maassen. Op 17 april werd het persbericht geplaatst dat zij er mee stopte, maar dat het al jaren frustreerde. Meneer Maassen, u heeft dus enigszins gelijk, want het speelde al jaren, maar ik zie hier dat de commissie is opgeheven op 17 april 2020. Daar is een persbericht over geweest.

Een ander punt heb ik ook de vorige keer genoemd. Het wordt ontzettend belangrijk dat we straks met de huidige organisatie een heleboel taken moeten gaan inlopen. We moeten de winkel dus openhouden en daarnaast moeten we echt flink wat taken weer oppakken en eraan gaan zetten. Dat wordt een enorme uitdaging, maar dat is al gezegd. Daarbij komt ook nog dat alles duurder wordt. Op beheergebied missen we ook een indexatie. Je kunt best wel rekenen op verhogingen van 5%. Het wordt flink duurder. Mijn vraag aan de wethouder is of daar goed rekening mee wordt gehouden. Alles wat je uitstelt, loopt ook weer uit de pas met wat je gepland hebt. Vandaar dat we zo bovenop de beheerkosten zitten om die goed in beeld te hebben en vandaar dat we in afwachting zijn van het rapport van de accountant, die hier nog aandacht aan zou besteden en zou kijken of er een getrouw beeld is van die kosten.

We hadden het even over belastingen. De overheid bepaalt op dit moment wel heel sterk wat mij mogen innen. Vandaag is een discussie op gang gekomen over de hondenbelasting. We hebben eerder de precario aan bod gehad, die een gat van € 1,2 miljoen in onze begroting sloeg. Dat wordt op geen enkele manier gecompenseerd. Ook daartegen zijn de raden in verzet, omdat vanuit de overheid eigenlijk heel veel middelen worden weggenomen bij de gemeenten om de begroting op orde te houden en te krijgen. Dat signaal mag dus ook weer naar buiten. Er wordt in Den Haag van alles bepaald en er worden veel taken overgegeven zonder de volledige kosten daarvan naar de gemeenten te brengen. Aan de andere kant wordt er ook voor ons bepaald wat we wel of niet mogen innen. Het is dus heel lastig. Over hondenbelasting kun je een discussie voeren: is die terecht of onterecht? Maar nogmaals, het wordt wel voor ons bepaald. Dat maakt het lastig om een gemeente financieel op orde te houden.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Nog een korte opmerking. Wij zijn het helemaal eens met de opmerking van het CDA over de hondenbelasting, waar ze in de Tweede Kamer over denken te moeten besluiten. Voor partijen die gezegd hebben dat we eventuele extra kosten kunnen opvangen door het aanpassen van de ozb: daar zijn we natuurlijk niet voor. De wethouder heeft in interviews aangegeven dat overal naar gekeken wordt. Wat ons betreft wordt er niet gekeken naar verhoging van de ozb en nu ook zeker niet naar de ondernemers, zoals de heer Andringa ook al aangaf. Alle inwoners hebben te maken met hogere kosten en minder inkomsten door de coronapandemie. Op dit moment gaan we daar dus zeker niet aan sleutelen.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Ik wil graag ingaan op wat de wethouder Financiën in reactie op onze inbreng heeft gezegd. Je kan een verschil van mening hebben over een stuk. Dat hebben wij kennelijk. De fractie van ONS Voorschoten vindt dat we aanlopen tegen te bloemrijk taalgebruik over wat er wel gerealiseerd is. Of het nou een stoplicht is of niet, daar gaat het nog niet eens om. We komen er überhaupt niet achter wat er gebeurd is. In de commissie Burger en Bestuur heb ik een uitgebreide bloemlezing gegeven van de verwoording die is gebruikt. Wij krijgen daar geen vinger achter. We hebben geen beeld van wat er gerealiseerd is. Een verschil van mening is all in the game. Dat is politiek, maar elkaar dan wegzetten met "je moet de stukken maar eens lezen" gaat mij twee bruggen te ver. Wij lezen de stukken zelfs heel erg goed, de Voorjaarsnota ook al. Ik heb het dus wel gelezen; juist daarom zeg ik dat.

Wat de motie over participatie betreft: zoals alle fracties weten, hebben we eigenlijk al vanaf het begin van deze collegeperiode heel vaak gezegd dat participatie en communicatie met de samenleving veel steviger zouden kunnen worden neergezet. Daarover zijn we ook meerdere keren in de pers geweest. Wij vonden dus dat we eigenlijk niet konden achterblijven. Onze naam hoort gewoon onder de motie te staan, waarmee we geïllustreerd hebben wat we daarvan vinden.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Behalve dat de berichten over de hondenbelasting, waaraan nu weer gemorreld wordt, ook mij vandaag hebben verbaasd, stel ik, ook gezien de lengte van de vergadering, de rest van de discussie maar uit tot de behandeling van de Kadernota.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Het valt mij in de tweede termijn op dat de VVD er kennelijk zo aan gewend is om de SP te verwijten dat ze voor belastingverhoging is, dat ik zelfs als ik pleit voor

belastingverlaging voor inwoners, nog steeds het verwijt krijg dat ik voor belastingverhoging heb gepleit. Daar wil ik het verder bij laten.

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter. Ik heb in de tweede termijn verder niets meer toe te voegen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Wethouder Cramwinckel heeft gezegd dat hij schriftelijk op de vragen van de PvdA zal reageren. Begrijp ik goed dat ik die vragen daarmee niet meer schriftelijk hoeft in te dienen? En mijn verzoek aan de wethouder is om dat redelijk tijdig te doen, want afhankelijk van de antwoorden van de wethouder moeten wij vervolgens een afweging maken wat dat impliceert voor eventuele amendering van de jaarrekening en dergelijke. Dat is punt één.

Punt twee betreft de reactie van de wethouder voor en van burgerparticipatie, mevrouw Spil. Haar verhaal is: wij leren dagelijks en het gaat eigenlijk goed. Dat is het beeld dat ontstaat. Mijn beeld is toch anders; niet wat dat leerproces betreft, want dat kan ik niet beoordelen, maar ik hoor al drie jaar lang hetzelfde verhaal als ik in het dorp op straat loop. Dat wordt er niet minder van. Bijvoorbeeld vorige week donderdag hadden we in de commissie WRG een aantal insprekers, waarbij ik ook niet de indruk kreeg dat het zo geweldig loopt met de burgerparticipatie. Zou het, even los van de precieze tekst van de motie, dus niet goed zijn om in het najaar toch eens met elkaar van gedachten te wisselen en op de ene of andere manier nader te bedenken hoe we nou aankijken tegen de manier waarop de burgerparticipatie in de afgelopen jaren in Voorschoten gestalte heeft gekregen en wat daaraan te verbeteren is? De motie is voor mij minder relevant en minder interessant, met alle respect voor mevrouw Persoon, maar ik neem aan dat zij het met mij eens is dat we het gesprek daarover eens op een serieuze manier moeten aangaan.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Op het punt van de participatie heeft meneer De Graaf me ontzettend geholpen. Ik ga daar verder helemaal niets over vertellen. Ik ben het helemaal met hem eens. Voorschoten Lokaal Sterk zou het ook heel vervelend vinden als de ozb weer echt verhoogd gaat worden. Daar gaan wij dan gewoon voor liggen bij de Kadernota en de begroting in november.

De **voorzitter**: Ik geef het woord nog even aan wethouder Cramwinckel voor de beantwoording van een paar laatste vragen en daarna aan wethouder Spil voor de reactie op vragen van de heer De Graaf.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Ik denk dat het CDA terecht aandacht vraagt voor het vraagstuk van de indexaties en de prijsstijgingen. Wij houden daar in de meerjarencijfers overigens wel rekening mee. Je moet het ook niet over één kam scheren, want we hebben met cao-lonen en -effecten en prijzen te maken. Daarvoor krijgen we uitkeringen uit het Gemeentefonds. Maar we zullen hier terdege rekening mee houden. Dat zult u zien in de Kadernota, zowel aan de plussen- als aan de minnenkant. Het is dus niet sowieso een gegeven dat je, als je dingen uitstelt, uitkomt op kostenverhogingen. Dat hangt af van waar je het precies over hebt, maar we gaan het hier nog over hebben.

Ik ben het helemaal met het CDA eens over de vraag of over de hondenbelasting moet worden beslist in Den Haag. Nee, dat zijn echt lokale zaken. Dat is het beeld. Daar speelt het veel bredere vraagstuk van onze gemeentelijke autonomie. Daar heeft de ROB, de Raad voor het Openbaar Bestuur, adviezen over uitgebracht. De VNG is daar hard mee bezig. Wij bepleiten ook echt zo veel mogelijke gemeentelijke beleidsruimte, nog veel meer dan we nu hebben. Dat is echt heel belangrijk om onze problemen goed op te kunnen lossen. Ik denk dat we het daar heel erg mee eens zijn.

De discussie over de ozb-verhoging hoort volgens mij thuis bij de Kadernota en de begroting. Ik wil de raad er wel op wijzen dat het niet alleen om de discussie over de ozb gaat, maar überhaupt om het brede plaatje van de lastendruk, ook als gevolg van de afvalstoffenheffing et cetera. We moeten dat dus wat breder bekijken. Natuurlijk is voor ons ook heel belangrijk wat op dat punt in ons eigen coalitieakkoord staat, zeg ik tegen alle fracties.

ONS Voorschoten komt er niet achter wat er het afgelopen jaar nou precies gebeurd is. Daar neem ik even kennis van. Ik heb daarover gezegd wat ik zei.

Ik zou de PvdA-fractie willen verzoeken om de vragen schriftelijk in te dienen. Dan kunnen we die ordentelijk afwikkelen.

Wethouder **Spil**: Voorzitter. Het klopt dat de beheerplannen allemaal veel duurder worden. Daar houden we dus terdege rekening mee, maar het is niet zo dat we datgene wat we in vier jaar in de beheerplannen opschrijven, allemaal klakkeloos uitvoeren. Er wordt elke keer weer een check gedaan. Als het duurder is, betekent dat dat we andere dingen moeten schuiven. Dat gebeurt dus.

Meneer De Graaf wil graag over participatie praten. De raad gaat over zijn eigen agenda; sorry, meneer De Graaf. Als de rest van de raad dat ook wil, horen wij dat en zullen wij als college er dus voor zorgen dat dat voorbereid wordt.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik zou aan de kant van het college zo graag iets meer enthousiasme over dit vraagstuk willen beluisteren en niet dat afwachtende. Op straat hoor ik verhalen zoals: als wij contact opnemen met de gemeente, op welk niveau dan ook, weten ze het daar allemaal altijd beter en dan gaat de deur dicht, op slot. Dat is wat ik hoor. Ik vind zelf dat we ons dat moeten aantrekken. Als de wethouder dan zegt dat de raad over de eigen agenda gaat ... Sorry hoor, dat vind ik wel heel erg mager. Het spijt me zeer.

Wethouder **Spil**: Daar wil ik graag op reageren. Alleen al tot 30 juni komen er twee bijeenkomsten met participatie over verschillende onderwerpen. We hebben alleen dit jaar al zes of zeven verschillende onderwerpen met inwoners besproken. U zegt dat u hoort dat het niet goed gaat. Aan de andere kant kan ik u vertellen dat ik ook hoor dat het wél goed gaat en dat mensen naar mij toe komen en zeggen: "Dat was goed geregeld". We kunnen overal over praten, maar ik ben het niet eens met dat hele negatieve verhaal dat neergezet wordt. Daar kan ik ook heel veel positieve zaken tegenover zetten. Het is niet zo dat het allemaal ideaal is, maar dat is nergens zo: niet in gemeenteland en niet bij de banken, de verzekeringen of de zorg. Dat is nergens zo, maar we werken wel heel hard om dit te verbeteren. We hebben de afgelopen tijd grote stappen gemaakt. De grootste stap is toewerken naar een nieuwe organisatie waarin de inwoner centraal staat in vergelijking met de organisatie die we achterlaten.

De **voorzitter**: Hiermee eindigt de tweede termijn van de kant van het college en we ronden dit agendapunt af. Er is een toezegging gedaan aan de heer De Graaf om de schriftelijke vragen zo spoedig mogelijk te beantwoorden. Ik vraag de heer De Graaf om die vragen zo spoedig mogelijk in te dienen. Dan gaan we er aan onze kant, aan de kant van het college, uiteraard alles aan doen om die vragen zo spoedig mogelijk te beantwoorden, ruim voordat de Kaderbrief wordt besproken. De besluitvorming over dit agendapunt, inclusief motie 188, vindt plaats in de raadsvergadering van 8 juli, als u daarmee kunt instemmen. Ik constateer dat de raad daarmee instemt.

9. Actualisatie Economische visie en Economische Agenda 2021-2024 (raadsregistratienummer Z/19/035263/246078)

De **voorzitter**: We bespreken een geactualiseerde Economische Visie en Economische Agenda. Het beleid richt zich erop om een impuls te geven aan de lokale economie, met een aantrekkelijk vestigingsklimaat, voldoende werkgelegenheid en een goed voorzieningenniveau.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Wij zijn positief gezind, zoals dat bij onze fractie hoort. Er is natuurlijk altijd wel iets op te merken. Ik had nog wat meer willen zeggen over het winkelgebied van de Van Beethovenlaan, maar dat komt er dus niet van. Gelukkig zijn het college en de fractie van ONS Voorschoten het er in tweede instantie met elkaar over eens dat die winkelstrip aan de Van Beethovenlaan wel degelijk toekomstbestendig is. Of het college dat nou "buurtwinkeltjes" wil noemen en wij liever "hoogwaardige speciaalzaken", laat ik nu in het midden.

Bij ons is de hamvraag hoe deze uitgebreide agenda in de toekomst gefinancierd gaat worden. Diezelfde vraag hebben we gesteld ten aanzien van het coalitieakkoord in 2018: prima, vol met goede plannen, uitstekend, maar die financiering is er nooit geweest. Als we niet heel erg oppassen, gaan we dus opnieuw zo'n toestand in van een voortdurende spagaat: met het ene been op een stapel torenhoge ambities en met het andere been een beetje schuin staande op een zakje geld, maar te weinig geld, want hoe gaan we dat nou waarmaken? In de politiek moet je geen volledigheid nastreven. Er staat wel heel veel in deze agenda. Je moet ook keuzes durven maken en prioriteiten stellen. Dat laat onverlet dat wij vinden dat er heel veel goeds in deze visie en agenda staat. Dat bepaalt eigenlijk de teneur van hoe wij voornemens zijn te gaan stemmen over dit voorstel.

De heer **Van den Dool** (VVD): Voorzitter. De Economische Visie, gekoppeld aan een Economische Agenda, is ontzettend belangrijk om in het dorp te hebben. Onze lokale economie en onze ondernemers, maar ook nieuwe ondernemers, moeten kunnen weten waar ze aan toe zijn en wat dit dorp gaat doen. Dat is belangrijk voor het vestigingsklimaat en draagt bij aan het bruisende dorp dat wij graag willen hebben. In die zin steunen wij dit voorstel dus van harte. We hebben er ook lang over gepraat. Er valt ongetwijfeld iets over te zeggen, maar wij willen gewoon graag aanmoedigen dat wij dit vooral gaan uitvoeren en met de Economische Agenda aan de slag gaan. Daar willen wij de wethouder van harte toe uitnodigen.

Wij hebben twee kleine opmerkingen; ik herhaal ze nog even. De eerste gaat over de bereikbaarheid. Dat is een belangrijk punt. Bereikbaarheid gaat ook over het wegverkeer, ook over auto's en de vrachtauto's. Dat is nog steeds ontzettend belangrijk. Wat dat betreft vinden wij de aan- en afvoer van het dorp belangrijk om toch nog even aan te stippen. Het gaat niet alleen over fietsen en het openbaar vervoer.

Het andere punt gaat over duurzaamheid. De Economische Visie gaat qua duurzaamheid niet zozeer om het gebouw, maar meer over duurzaam ondernemen dan wel over het feit dat je je als ondernemer bezighoudt met duurzaamheid. Het zou op zich een mooi punt zijn om dat soort ondernemers naar het dorp te trekken en de laatste plekken die we hebben, daarmee te vullen. Dat is wat dat betreft een belangrijk punt.

Wij zijn blij dat de heer Van der Elst zich ook druk maakt over hoe je dit gaat financieren. Wij hebben hierover gezegd dat er een beetje geld is, maar wij hebben dit aangemoedigd en wij zeggen nogmaals: mocht er voor de uitvoering van deze Economische Agenda nog meer geld beschikbaar zijn, dan zien wij graag dat de wethouder daar zo spoedig mogelijk mee naar de raad komt en ruimte creëert in de Kadernota of in de begroting, zodat wij dat kunnen accorderen. Want nogmaals, voor het dorp vinden wij dit uitermate belangrijk voor een goed vestigingsklimaat. Als wij hiermee aan de slag gaan, zien we van harte tegemoet dat dat ook goed gaat komen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. De parel moet blijven glanzen, zeg ik altijd maar. Ons centrum is ontzettend belangrijk voor de hele uitstraling van onze gemeente. Dat geldt trouwens niet alleen voor ons centrum. Ook de andere winkelgebieden moeten blijven leven en moeten nog aan kracht winnen. Maar het plan dat voorligt, de Economische Visie en de economische kracht, is een heel goed begin. Dromen mag je. Ik zeg altijd dat de ambitie wel overeen moet komen met de realisatiekracht. Dat is al gezegd: wat kunnen we hiervan realiseren en welke verwachtingen kunnen we hierin tot stand brengen? Want ook daarin kunnen teleurstellingen ontstaan.

We hebben nog een andere vraag aan de wethouder. Er heeft in ieder geval een heel stuk participatie plaatsgevonden. Ik heb begrepen dat ook de Cultuurfabriek daarbij betrokken is, maar ik heb ook van hen begrepen dat zij weinig van hun inbreng terug kunnen vinden. Misschien kan de wethouder daar iets over zeggen.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Dit is een document waar heel veel ideeën in staan. Veel van deze punten hebben wij zelf als raad ingebracht. Het is een beschrijving van de stand van zaken en van trends. Wij missen wel de reële plannen met een stappenplan en een tijdpad: wat doen we eerst en wat doen we later? Wij missen ook wel wat concrete doelen. Hoe weten wij anders of ons doel bereikt is? Zo is er bijvoorbeeld veel leegstand in de Schoolstraat. Ik zou zelf ook niet de oplossing daarvoor weten, maar er is in Nederland wel een dorp te vinden met dezelfde problemen. Zeker nu met corona zijn er veel meer dorpen die hier last van hebben. Hoe hebben zij dit opgelost? We hoeven niet altijd zelf het wiel uit te vinden. Misschien moeten we eens gaan kijken naar een dorp dat met dezelfde problemen zit en daarvan leren.

Mevrouw **Boom** (D66): Voorzitter. De heer Andringa heeft vorige week in de commissie Burger en Bestuur namens onze fractie onze ideeën en bedenkingen meegegeven. Wij vonden het erg prettig om te horen dat de regionale component de aandacht van de wethouder heeft en dat er scherp wordt gelet op het thema leegstand. Zoals reeds bekend maken ook wij ons grote zorgen over de bereikbaarheid van ons dorp, maar daar spreken we later vanavond nog over.

Wij spreken graag ons vertrouwen uit in deze visie, een mooi en sterk strategisch stuk, waar we als dorp de komende jaren mee vooruit kunnen. Wat ons betreft is dit ook een geslaagd voorbeeld van voorkantsturing. Gezien de lengte van de agenda wil ik het hier graag bij laten.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Geen onvertogen woord staat er in het document dat we bespreken. Er staat wel ongelofelijk veel in. Dat leidt tot de vraag of dit document met deze doelen, die we allemaal hebben, wel leidt tot die bruisende economie en het bruisende centrum die we zeggen na te willen streven. In de commissie Burger en Bestuur heb ik op 3 juni twee vragen gesteld aan collega's en college. Eén: vinden we de ambities toereikend of moeten we de lat hoger leggen? Wij vinden in elk geval dat we de lat te laag leggen en meer ambities zouden moeten hebben. Tegelijkertijd betekent dit - daarmee kom ik bij de tweede vraag - dat je meer focus moet aanbrengen in je prioriteiten, want als je zoveel dingen wil doen met zo weinig menskracht en zo weinig geld, loop je het risico dat je bijna niks doet. De commissie bleek echter in grote meerderheid tevreden met de voorliggende visie en agenda. Dat moet natuurlijk ook worden uitgesproken, maar wij vrezen met grote vreze dat dit eigenlijk vooral zal leiden tot het continueren van het bestaande. Natuurlijk komen daar wat wijzigingen in, komt er in het centrum een winkeltje bij en gaat er een winkeltje af, maar het leidt niet echt tot een fundamenteel andere kijk op wat je wil met het dorpscentrum, dat uiteindelijk toch de ziel van het dorp is, en wat je daar kunt realiseren om meer werkgelegenheid te creëren, meer aantrekkingskracht te creëren et cetera. Nogmaals, dit betekent niet dat alles wat erin staat, slecht is of zo. Dat is helemaal niet zo, maar het is veel te veel. Het leidt er ook toe dat de overheid als gemeente zegt: we zijn eigenlijk vooral passief.

De heer **Van den Dool** (VVD): De heer De Graaf is ook bij dit onderwerp nogal negatief en bijna zuur. Als hij zo graag dingen anders zou willen en prioritering aan zou willen brengen, zou ik hem willen vragen waar zijn amendement is om dit heel duidelijk naar voren te laten komen, zodat we daarover na hadden kunnen denken.

De heer **De Graaf** (PvdA): Allereerst is dit een document dat zich lastig leent voor amendering, maar daar wil ik me niet achter verschuilen. Als wij nou eens samen een amendement zouden hebben ingediend - misschien komt dat aan het eind van de vergadering nog een keer terug - waarmee we zouden hebben geprobeerd om het bruisende centrum extra schwing te geven door de bouwagenda daar wat actiever op los te laten ... De komende vier jaar gebeurt er, als we niet uitkijken, helemaal niets in het centrum. Als je echt iets bruisends van het centrum wil maken, zul je ook op dat terrein iets moeten gaan doen. Ik verkeer tot nu toe altijd in de veronderstelling dat ook de VVD dat wenselijk vindt, maar ik hoor de VVD daar verder niet meer over. De VVD zegt: het is mooi. Ik verwacht eigenlijk een wat initiatiefrijker college. Maar goed, dat is misschien de PvdA; dat is niet het *laissez-faire*-idee van de VVD, meneer Van den Dool.

De heer **Van den Dool** (VVD): De heer De Graaf nodigt een beetje uit tot een reactie. Ik zal heel kort zijn. Bouwen is ook bij ons een prioriteit, maar dat is een ander onderwerp. Wij zijn daar ook absoluut voor. In deze Economische Visie wordt daar ook iets over gezegd. Nogmaals, dat zijn we met hem eens, maar als je gaat bouwen in het centrum, maak je het nog veel groter. De vraag is even of je de Economische Visie, zoals die voorligt, dan wel kunt uitvoeren. Wij willen dat dus loskoppelen, maar beide onderwerpen zijn voor ons ontzettend belangrijk.

De heer **De Graaf** (PvdA): Dat doet mij deugd, meneer Van den Dool, maar ik heb altijd geleerd dat het niet gaat om wat men zegt, maar om wat men doet. Dat vindt de VVD uiteraard ook en dat kunnen we dan later bekijken.

Kortom, wij komen hier straks aan het eind op terug. Het is geen verkeerd document, maar ik zou willen bepleiten dat er meer focus komt aan de kant van het college. Maar we leggen ons neer bij datgene wat er is, want dit is blijkbaar wat de raad wil. Daarmee heeft u ook de stemverklaring van de PvdA over dit document. Dat is overigens absoluut niet zielig bedoeld.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. GroenLinks was in eerdere besprekingen behoorlijk positief over vooral deze Economische Visie, die we op een gegeven moment apart hebben besproken in de commissie Burger en Bestuur. Ik merk nu dat wij dit document wellicht gewoon anders gelezen hebben dan de heer De Graaf gedaan heeft. Wij zien dit document zo dat er daarmee een visie ligt op de ontwikkelingen die we kunnen verwachten in ons dorp en hoe je daarop in zou kunnen spelen. Ik hoorde dat geluid een beetje terug bij mevrouw Boom en de heer Zoetemelk. Wij denken dat het goed is om te kijken welke kansen er liggen en ook welke risico's eraan vastzitten; dat is niet direct hetzelfde als een uitvoeringsprogramma. We hebben daar bijvoorbeeld met de heer Maassen van de SP een goede discussie over gehad in de commissie. Wij denken dat het be-

langrijk is om zo'n basis te hebben voor praktisch beleid, dat je daarin kunt verankeren. Dat betekent niet dat je alles in één keer moet gaan doen. Het zegt eigenlijk nog niks over het ambitieniveau op zich, maar het is wel belangrijk om zoiets als een toekomstvisie te hebben om te kijken waar je heen wilt. In de nu toegevoegde Economische Agenda komen we natuurlijk wel uit op de praktische uitvoering. Daar zien we ook heel veel zinnigs in. We zullen die insteek op zich steunen, maar we hebben in de commissie aangegeven dat het een vrij amorfe, grote "to do"-list is van allerlei zaken die we zouden kunnen doen. Maar het is ook een agenda, en voorlopig ook nog zonder financiering. Dat ben ik eigenlijk wel een beetje eens met de heer De Graaf. Hoewel we er veel zinnigs in zien, zijn we er een beetje bang voor dat de uitvoering uiteindelijk verzuipt omdat het allemaal zoveel is. We snappen dat nog niet alles uitgewerkt is, maar we zouden de wethouder willen vragen of hij misschien kan toezeggen dat de raad, bijvoorbeeld ergens na de zomer, geïnformeerd wordt over wat er nou in eerste instantie opgepakt wordt. Dat gaat niet om een uitgebreid rapport of een of ander vijfjarenplan. Dat gaan we een VVD-wethouder natuurlijk niet aandoen; dat is ook gewoon zonde van de tijd. Persoonlijk denk ik aan een informatiebrief, een A4 met een paar elementen waarmee het college nu in eerste instantie aan de slag gaat, zodat we zodra dit stuk er ligt, niet allemaal denken "dat is een mooie toekomstvisie", waarna die in een la gaat en wij over vijf jaar nog een keer terugkijken. Ik hoor graag de reactie van de wethouder.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Ik wil iedereen, ondanks de nuances, bedanken voor de vele positieve woorden. Ik moet zeggen dat dat mij, ons en ook het Team EZ steunt om de mouwen op te stropen en aan de slag te gaan. Natuurlijk hoor ik twee tegenpolen over de ambitie en de vele taken. Aan de ene kant hoor ik "te weinig ambitie" en aan de andere kant "misschien wel te veel". Ik zou zeggen dat de tijd het zal leren. Wij hebben gemeend met deze Economische Agenda een inderdaad ambitieuze maar realistische agenda opgesteld te hebben. We hebben in de commissie al gezegd dat het zou kunnen dat we niet alles gaan realiseren, maar als wij van echt hele goede ideeën die hierin staan, denken dat wij niet genoeg budget hebben maar dat we die echt zouden moeten doen, komen wij bij u terug. Dat is exact zoals ik het ook in de commissie heb gezegd.

Er is natuurlijk ook gevraagd: wat gaat u nou als eerste doen en wat is de planning? Vergeet niet dat uzelf al een prioriteitsstelling heeft aangegeven tijdens de behandeling van de startnotitie. Wij zullen in de uitvoering dus altijd rekening houden met de prioriteitsstelling die u als raad heeft aangegeven. Om meteen ook te reageren op de vraag van de heer Deuzeman van GroenLinks: ik vind het best een goed idee om periodiek bijvoorbeeld een informatiebrief te sturen met daarin op een rijtje wat we hebben gedaan, waar we staan en wat de volgende stappen zijn die we gaan nemen. Dat vind ik eigenlijk best een goed idee. Ik denk dat het ook voor u als raad fijn is om geüpdatet te blijven over wat er allemaal gebeurt in dat centrum, want we vinden dit allemaal een ontzettend belangrijk onderwerp.

Bereikbaarheid blijft uiteraard een heel belangrijk punt. Ook het richten op duurzaam ondernemen staat erin, absoluut. Ik wil graag reageren op de vraag van het CDA over de Cultuurfabriek. Ik heb de Cultuurfabriek daar zelf ook over gesproken. Ik heb hun reactie gezien, maar ik wil ook een klein stukje citeren uit het stuk. De visie zegt bijvoorbeeld: "Er is ruimte voor ontmoeting en vermaak, cultuur en ontspanning. De Voorstraat blijft een recreatief gebied met een aantrekkelijke historische uitstraling en ..."

De **voorzitter**: Wethouder De Bruijn, uw geluid is uit. Ik denk dus dat we de laatste vijf zinnen niet hebben gehoord.

Wethouder **De Bruijn**: O, dat is raar. Ik weet niet wat u heeft gehoord, maar ik was even aan het citeren uit de visie. Heeft u daar iets van gehoord?

De **voorzitter**: Nee, weinig.

Wethouder **De Bruijn**: Dat is raar. Iemand moet daar niet stiekem op dat knopje drukken, hè? Ik zei dat de visie aangeeft: "Er is ruimte voor ontmoeting en vermaak, cultuur en ontspanning. De Voorstraat blijft een recreatief gebied met een aantrekkelijke historische uitstraling en mix van horeca, hospitality, cultuur, wonen en enkele bestaande winkels." Bij al dit soort mogelijke opties en evenementen wordt natuurlijk ook de Cultuurfabriek - eigenlijk de cultuur in brede zin, want daar gaat het om - betrokken. We hebben ook een aantal concrete acties in de agenda staan, bijvoorbeeld culturele acties die we samen met het Museum Voorschoten willen oppakken. Het is dus wel degelijk zo dat cultuur echt wordt meegenomen in deze visie, maar er is in de tussentijd natuurlijk

wel wat anders gaan spelen. We hebben op een gegeven moment gezegd dat we cultuur in de visie wat meer op hoofdlijnen gaan meenemen en dat we straks in de cultuurvisie die eraan komt, verdere uitwerking gaan geven aan de cultuur. Dat is het antwoord dat ik ook heb gegeven aan de Cultuurfabriek. Dat is dus eigenlijk ook het antwoord dat ik direct aan u geef. Dat is hoe ik het in mijn hoofd heb en zoals wij het voor ons zien.

Nogmaals, wij gaan aan de slag met de verdere concretisering van de stappen. Dan gaan we dus kijken wat we goed en snel kunnen realiseren. U heeft vast meegekregen dat wij vandaag de keuze hebben gemaakt voor een kandidaat-centrummanager. Als het goed is, zal hij in de tweede helft van augustus bij ons beginnen. Ik denk dat dat alvast een hele goede eerste stap is, want die persoon gaat echt aan de slag met een brancheringsonderzoek: wat hebben we nou echt nodig in ons centrum en wat missen we nog, met een aanpak van de leegstand?

Nog heel even over het bouwen, een heel belangrijk punt. Bouwen is absoluut belangrijk, maar komt ook terug in verschillende documenten, ook al in de eerdere Centrumvisie van eerder dit jaar. Concreet zijn we op dit moment ook al bezig met het uitschrijven van een gebiedsvisie voor het centrum. Van daaruit zullen we ook echt projecten gaan opstarten. Er zijn ook al projecten van initiatiefnemers in het dorp aan de gang. Daar kan ik nog niet heel veel over vertellen, maar ik kan u wel beloven dat er al aardig wat in de pijplijn zit.

De **voorzitter**: We gaan over naar de tweede termijn van de zijde van de raad. Ik hoor daarin ook graag uw standpuntbepaling in dezen.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Wij waren al overwegend positief en we zijn dat na de inbreng van de wethouder zeker. De prioriteitstelling zoals de raad die heeft aangegeven, wordt gevolgd, hoewel je dat misschien niet helemaal ziet in de agenda. Dat is goed nieuws. Wij zijn positief over periodieke voortgangsinformatie over wat er gebeurt ten aanzien van de gebiedsvisie voor het centrum. Dank daarvoor.

De heer **Van den Dool** (VVD): Voorzitter. Nogmaals, het hebben van een Economische Visie en vooral het krachtig uitvoeren van een Economische Agenda dragen bij aan een bruisend maar ook zelfstandig dorp. Dat willen wij graag zijn. Het is dus fijn dat de wethouder dat gaat aanpakken. Het is ook fijn dat hij dit wil laten zien en ons wil meenemen in de maatregelen en de uitvoering daarvan. Daar kan hij wat ons betreft dan direct aan koppelen dat hij, mocht er geld nodig zijn, bij de raad langskomt. Ik heb van verschillende partijen - ONS Voorschoten, D66 en ook GroenLinks - gehoord dat zij bereid zijn om er serieus naar te kijken om hier extra geld bij te doen. Dat is prima. Dat zien wij dan met belangstelling tegemoet. De wethouder gaat nu vooral aan de slag. Het is fijn om dat te horen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Ik bedank de wethouder voor de antwoorden, ook het uitgebreide antwoord over de Cultuurfabriek. Ik zit nog even met het verwachtingsmanagement. We hebben het steeds over participatie en over groepen die afhaken, maar hoe houdt de wethouder de mensen gewoon naast zich in de planontwikkeling, zodat ze niet teleurgesteld raken? Dat is een heel belangrijk punt. Wij worden in ieder geval continu bijgepraat, maar wat gaat de wethouder aan verwachtingsmanagement doen?

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Ik heb niets meer voor de tweede termijn.

Mevrouw **Boom** (D66): Voorzitter. Ik heb ook geen extra bijdrage. Wij zijn positief over het raadsvoorstel.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Ik volsta met de opmerking dat we tevreden zijn met de toezegging van de wethouder naar aanleiding van de eerste termijn van de heer Deuzeman.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Nu kan ik natuurlijk weinig anders zeggen dan dat ik erg tevreden ben met de ruimhartige toezegging over de periodieke rapportage. Ik wil namens GroenLinks ook waardering uitspreken voor het feit dat die cultuurnota er komt. Daar is dit een mooie gelegenheid voor. Ik ben ook wel geïnteresseerd in het antwoord op de vraag van de heer Zoetemelk. Ik denk dus dat ik het woord maar snel aan de wethouder laat.

De **voorzitter**: De heer Maassen sprak niet in de eerste termijn, maar hij kan in de tweede termijn zijn standpuntbepaling aangeven.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Wij stemmen in met het voorstel.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Verwachtingsmanagement vind ik heel belangrijk, maar zoals uzelf eigenlijk al eerder aangaf, is het ontzettend belangrijk dat we goed contact houden met de ondernemers en de betrokkenen in het centrum. Dat proberen we ook heel goed te doen. Natuurlijk verwachten we dat we met de centrummanager nog een extra spin in het web krijgen om nog betere communicatie te krijgen, ook tussen de vastgoedeigenaren, de winkeliers en de gemeente en overigens ook de bewoners. Op dit moment bekijken we altijd al om de drie weken of elke maand samen met de COV en de voorzitter wat de volgende plannen zijn die we gaan doen. We bellen ook over en weer, los van die afspraken. Ik kan dus zeggen dat de contacten op dit moment ontzettend goed zijn, ook met de verschillende partijen die, zoals ik zei, initiatief tonen in het centrum. Daar heb ik allemaal contact en afspraken mee. We houden de vinger dus echt aan de pols en we zitten dichtbij.

De **voorzitter**: Hiermee beëindig ik de beraadslaging. Er is één toezegging gedaan, namelijk een periodieke informatiebrief over de stand van zaken ten aanzien van de uitvoering en de volgende stappen. Die toezegging is bij dezen ook formeel genoteerd.

Ik stel voor dat we in deze vergadering net als in de vorige raadsvergadering zo veel mogelijk niet tot formele stemming overgaan, maar met elkaar de besluiten op basis van de standpunten van de fracties vaststellen.

De voorzitter constateert met instemming van de raad dat het voorstel met algemene stemmen wordt aangenomen.

10. Afwegingskader woningbouw, realiseren door te prioriteren en faseren (raadsregistratienummer Z/21/053776/243100\1)

De **voorzitter**: In de Woonvisie en de Uitvoeringsagenda Woonvisie staat dat een praktisch afwegingskader wordt opgesteld om bestaande en nieuwe projecten te prioriteren. Met dit raadsvoorstel geeft het college hier uitvoering aan. Met de prioritering wordt gewerkt aan een kwantitatieve toevoeging van woningen, waarbij ook wordt voldaan aan de wensen van de raad als het gaat om meer woningen in het sociale segment voor starters, jongeren en ouderen.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Voorzitter. De realisatie van woningbouw is een absolute topprioriteit. Vorige week hebben we het daar uitgebreid over gehad. Feit is wel dat alle bouwprojecten vertraagd zijn of heel lange doorlooptijden kennen. Met deze prioritering hopen we in elk geval dat er meer structuur komt in de planning en in de uitvoering en dat eenieder die hierbij betrokken is, ook een wat duidelijker beeld heeft van wie wat wanneer kan verwachten. Ik denk dat dat belangrijk is. Dat is dus een goed punt. We zien dit vooral als een belangrijk instrument om dat vliegwiel weer draaiende te krijgen en te houden. Het standpunt van de VVD is altijd geweest dat lopende projecten die het eerst een grote bijdrage aan de woningvoorraad leveren, prioriteit moeten krijgen. Dat zien we gelukkig goed terugkomen in dit voorstel. In dat opzicht kan dit de goedkeuring van de VVD wegdragen; dat heb ik vorige week al een beetje laten doorschemeren.

Ik heb een vraag aan de wethouder over iets waar ik toch enige duiding van wil. Een van de redenen waarom er zoveel vertraging is bij verschillende projecten, is de beperkte ambtelijke capaciteit. Daar is al veel over gesproken. Dat is iets wat je niet helemaal in de hand hebt. Je hebt weinig invloed op het aanbod op de arbeidsmarkt. Er wordt een nieuwe ambtelijke organisatie ingericht. Ik ben benieuwd hoe het college omgaat met die factor, waar het college misschien wat minder invloed op heeft, omdat wij deze prioritering als een goed instrument zien om met de huidige situatie om te gaan. Maar dat kan natuurlijk niet een instrument zijn dat voor eeuwig duurt. Wellicht kan er dus nog even een visie op gegeven worden hoe met die factor wordt omgegaan. Wat rapportages en terugkoppelingen betreft, zien wij dat er voldoende momenten zijn waarop terugkoppelingen worden gegeven. Wij zien ook dat de verschillende projecten hoger in de prioritering kunnen komen op het moment dat daar aanleiding voor is. Ik denk dat ik verder vorige week een hoop dingen heb gezegd en gevraagd. Omwille van de tijd laat ik het hier voor de eerste termijn bij.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. De heer Lavrijsen memoreerde al enigszins dat we inmiddels weten dat met uitzondering van enkele woningen boven de 5 ton in deze collegeperiode nauwelijks nieuwe woningen zijn gebouwd en opgeleverd. De ambities die stonden of staan in het Uitvoeringsprogramma Woonvisie zijn dus niet gerealiseerd of konden niet worden gerealiseerd. De PvdA is heel blij met het antwoord dat wij vandaag kregen op vragen die wij aan de wethouder hebben gesteld: hoe zit het nou precies met de aantallen sociale huurwoningen, onderdeel van de 900 woningen die in hardere en zachtere bewoondingen gepland staan in de komende jaren? Hij heeft daarin onze berekening bevestigd dat dat om 260 van de 900 te bouwen woningen gaat. Wij vinden het belangrijk dat dat antwoord wordt gegeven. Dat is niet alleen qua inhoud belangrijk. Wij vinden het een substantieel aantal, maar wij vinden ook dat we dat vooral moeten inlijsten, omdat we dan de komende jaren een heldere ambitie en een helder ijkpunt hebben, zodat we de voortgang met het huidige college en het nieuwe college goed kunnen bespreken. Want heldere ijkpunten zijn wat dat betreft belangrijk. Kortom, dank hiervoor.

Dan het afwegingskader. Ook in de commissie hebben wij begrip getoond voor het afwegingskader en de daarbij genoemde criteria. Het is een beetje uit nood geboren, want het gaat om een in beginsel groot bouwvolume. De vraag is of we voldoende menskracht hebben om dat allemaal op een goede manier te begeleiden en te managen vanuit de gemeente; de heer Lavrijsen refereerde daar terecht al aan. Maar als we woningbouw nu met z'n allen tot prioriteit 1 verklaren, zoals ook de VVD net deed, waarom besluiten we dan niet tot het vrijmaken van extra middelen? Dat kan wat mij betreft - nu valt u van uw stoel - om enkele tonnen gaan voor het aantrekken van menskracht voor een periode van enkele jaren om dit geheel echt een extra boost te geven. Ik zie via het beeldscherm mevrouw Van Meenen al naar mij kijken. Zij heeft al bedacht dat ze gaat interrumperen, want "hoe wil de goede man dat in hemelsnaam financieren?" Mijn antwoord is simpel. Wij mogen de komende jaren op grond van de Wabo-leges echt het een en ander aan extra inkomsten verwachten in relatie tot die bouwprojecten. De Wabo-leges zijn ook een goed instrument daarvoor. Die zouden wij daarvoor kunnen uitnutten zonder een beroep te hoeven doen op de concernreserve. Ik wil die gedachte graag aan het college voorleggen. De wijze waarop dat gebeurt, is dan aan het college, maar het gaat om een denkrichting waarmee we iets verder gaan dan met z'n allen iedere keer zeggen: wij vinden het heel belangrijk dat het gebeurt. Ik geloof graag dat we het allemaal belangrijk vinden, en die menskracht en die arbeidsmarkt zijn problemen, maar laten wij het college met als dekking de Wabo-leges en de inkomsten daarvan in staat stellen om op dit terrein eens wat extra stappen te zetten. Ik ben benieuwd wat de collega's daarvan zeggen. Alleen de heer Lavrijsen heeft tot nu toe het woord gevoerd. Er zijn dus nog een aantal partijen te gaan, gevolgd door het college. Dat is één.

De bibliotheek staat vermeld onder prioriteit 2. Er staat dat het niet om woningbouw gaat, maar dat het project volgens het college indirect van belang is voor woningbouw. Nu hoor je in de wandelgangen, op de markt en in het dorp - u kent het wel - weleens verhalen over een eventueel nieuw project in relatie tot de toekomst van ons gemeentehuis. Wordt dat gerenoveerd of wordt dat nieuwbouw? Als het nieuwbouw mocht worden, is dit afwegingskader dan zodanig dat dat leidt tot prioriteit 4 of wordt dat prioriteit 2? Ter toetsing van hoe dat afwegingskader in de praktijk werkt, zou ik het interessant vinden om daar een antwoord op te krijgen.

Mijn volgende vraag is wanneer Voorschoten, ook met verwijzing naar de korte interruptiediscussie met het geachte raadslid Van den Dool, volgens het college toekomt aan bouwprojecten ten behoeve van het veelgenoemde bruisende centrum.

Op het laatste moment heb ik geconstateerd dat Beresteijn niet meer op de lijst staat. Klopt dat of heb ik dat over het hoofd gezien? Dat moet u dan gelukkig aan mijn leeftijd wijten. Als het wel zo is, is dat project dan op de lange baan geschoven of is het een fout?

Ik ben blij met de toezegging van de wethouder vorige week over beterschap, toen we het hadden over de gebrekkige communicatie met omwonenden en belanghebbenden bij een aantal bouwprojecten.

Kortom, het is uit nood geboren, maar laten we eens kijken of we als raad en college toch wat extra inspanningen kunnen plegen om ervoor te zorgen dat dit echt de boost krijgt die het verdient met dekking uit de Wabo-inkomsten.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik wil beginnen met een compliment aan het college omdat wethouder Cramwinckel erin geslaagd is om de drie bouwprojecten die al in het vorige college en eigenlijk ook al in het college daarvoor liepen, namelijk Starrenburg III, Intratuin en Arse-naal/Segaar, weer vlot te trekken, want die waren helemaal gestagneerd onder de wethouders van ONS Voorschoten die daarover gingen.

Ik ga eerst in op de suggestie van de heer De Graaf. De SP is er al jarenlang van overtuigd dat er in Voorschoten een groot tekort aan betaalbare woningen is. Als de suggestie van de heer De Graaf helpt om daarvoor extra budget vrij te maken en daarmee ook wat extra betaalbare woningen te maken, zouden wij dat graag steunen. We wachten de reactie van de wethouder af om te kijken of dit binnen de mogelijkheden valt, maar in eerste instantie staan we positief tegenover elke suggestie die extra geld vrijspeelt voor betaalbaar wonen in Voorschoten, want dat is echt hard nodig. Daarom zijn wij ook voorstander van het voorstel dat er ligt. Het is goed om daarin een prioritering aan te brengen, want je kan niet alles tegelijk doen, zeker in een tijd van transitie van je ambtelijk apparaat. Het is goed om een kader te hebben op basis waarvan je de keuzes maakt. Dit lijkt een goed kader. Wij zijn ook blij met de beantwoording van de vragen, niet alleen van de PvdA maar ook van mondelinge vragen die de SP vorige week in de commissie heeft gesteld. Er is inderdaad duidelijkheid gekomen over de aantallen en het plankader. We hebben dus inderdaad een harde plancapaciteit van ongeveer 600 woningen. Dat is echt fors. Het is goed om ook dat andere deel hard te krijgen. De realiteit is dat meestal niet alles doorgaat van het zachte plankader, maar volgens mij staan er ook een aantal woningen in het nog zachtere segment, die daar misschien bij kunnen komen. Maar 600 woningen harde plancapaciteit is echt een goede belofte. Wij hopen dan ook dat het lukt om dit de komende paar jaren, eigenlijk binnen een jaar of drie, allemaal gerealiseerd te krijgen. Dat zou mooi zijn, want - ik zal het nog maar eens zeggen - het is hard nodig.

Ik zou de wethouder nog iets willen meegeven. Dat is niet iets wat echt in deze discussie zit, maar het is goed om het mee te geven. We hebben het over het aantal sociale woningen in de plannen. In andere gemeenten zien we nogal eens gebeuren - het gebeurde recent ook in Voorschoten, bijvoorbeeld bij het Deltaplein - dat woningen die als sociaal gepland staan, uiteindelijk een soort van sociaal worden, maar niet per se door corporaties worden gebouwd. Wij zien dat dit problemen oplevert. De sociale woningen die op het Deltaplein zijn neergezet, worden nu bijvoorbeeld al niet meer te huur aangeboden voor een sociale huurprijs, maar gewoon boven de liberalisatiegrens. Die zijn binnen vijf jaar gewoon vrije sector geworden. Dat probleem is heel vaak aan de orde, zeker als de verhuurder geen corporatie is. Wij zouden de wethouder deze zorg mee willen geven. Als wij sociale huurwoningen plannen in Voorschoten, willen wij dat dat ook voor de lange termijn sociale huurwoningen zijn. De beste garantie daarop is door ervoor te zorgen - bijvoorbeeld door dat in een toekomstige woonvisie vast te leggen - dat wij met "sociale woningbouw" gereguleerde woningen van corporaties bedoelen. Er is binnen de sociale woningbouw namelijk altijd heel veel begripsverwarring over wat "een sociale huurwoning" precies is. Dat kan onder de liberalisatiegrens zijn en dat kan een corporatiewoning zijn. Je kunt gewoon in je woonvisie vastleggen dat het niet alleen gaat om een woning onder de liberalisatiegrens, maar ook om een sociale huurwoning. Dan heb je dat meteen afgedekt, dan weet je dat die woning langdurig een sociale huurwoning blijft en dan heb je het daar met de corporatie in de prestatieafspraken ook over: wat hoort bij je sociale voorraad en hoe benut je die? Dan heb je daar als gemeente veel meer controle op dan wanneer je elke ontwikkelaar de mogelijkheid geeft om woningen onder de liberalisatiegrens te bouwen, want in dat laatste geval zal je zien dat de capaciteit van sociale huurwoningen, waar we nu heel erg veel moeite voor doen om die te krijgen, wegloopt voordat je het weet. Dan zit je weer met de gebakken peren; dat geldt zeker voor de betrokken huurders. Die suggestie zou ik de wethouder dus graag mee willen geven.

De heer **Zeelt** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Het idee van de PvdA is helemaal zo gek nog niet. Als we middelen kunnen vrijspelen om een versnelling te geven, zijn we daarvoor. In het kader van het integraal accommodatiebeleid, meeliftend met de heer Van den Dool en de VVD, hebben we al eens voorgesteld om met een externe projectorganisatie te komen om het centrum aan te pakken. Dan kunnen we die Economische Visie misschien ook gelijk meenemen. Maar goed, wij gaan graag akkoord met het afwegingskader. Wij zijn blij dat dit college de zaak heeft kunnen vlottrekken. Het tij zat kennelijk mee, meneer Maassen. Dat doet ook ons deugd. We willen snel aan de slag en we willen ook graag veel sociale woningbouw zien, zeker op de plekken waar dat kan.

Wat die 150 extra sociale huurwoningen betreft: ik hoor tevreden geluiden, ook van de PvdA, maar wij denken nog steeds aan onze inbreng in de commissie WRG over die boekhouder. Het is nog

steeds een beetje goochelen met getallen. Het college zegt dat het uitgaat van de situatie in 2019. Oké, dan kloppen die getallen wel; dat zal wel. Maar wat sociale woningbouw bij nieuwe plannen betreft - daar rekenen we Bijdorp toe - zien we die woningen niet als extra. Dat is gewoon een nieuw plan waarin 25% sociale woningbouw komt. Of we hebben het verkeerd gelezen. Maar goed, we blijven er scherp op, zeker wat gemeenteground rond het centrum betreft.

Nog twee locaties willen we benoemen, ten eerste de Jan Wagtendonkstraat. We zien heel graag dat in nauw overleg met de bewoners tot een goed plan wordt gekomen. Natuurlijk willen we daar zo veel mogelijk woningen, maar uiteraard wel in verhouding tot de omvang van de locatie. Met de huidige bebouwing moet je rekening houden - daar mag je niet te gek bovenuit komen - en het moet binnen de lijntjes van het huidige bestemmingsplan. Wat de Jan Evertsenlaan betreft vinden we het eigenlijk teleurstellend dat omwonenden zo'n slecht gevoel hebben over het proces dat tot nu toe is gelopen. Het lijkt een beetje een machtsspelletje te worden. Wij willen graag dat er op die locatie woningen worden gerealiseerd, geen twijfel mogelijk, bij voorkeur woningen die eraan bijdragen dat er doorstroming komt in de wijk Noord-Hofland. Dat is belangrijk. Ook vanzelfsprekend is dat de omvang van de nieuwbouw moet passen in de omgeving. Waarom zouden we het plan van de omwonenden niet als vertrekpunt kiezen? Neem dat mee in de participatie. En ja, mogelijk komt er uit het geheel een plan op tafel dat voor de ontwikkelaar financieel minder aantrekkelijk is. Dat is jammer; dat is dan het ondernemersrisico.

De heer **Bos** (GroenLinks): Voorzitter. In de jaren waarin ik in de gemeenteraad zit, is één ding heel duidelijk geworden. Om The Beatles te citeren: het is een "long and winding road". Dat hebben we al meerdere keren gehoord. Wat dat betreft is het, zoals de heer Maassen aangaf, een goede prestatie dat een groot aantal projecten die eigenlijk langere tijd stilgestaan hebben, weer vlot getrokken worden en dat het streven is om aan het eind van deze coalitieperiode de projecten voor 600 woningen in Voorschoten gestart te hebben. Het is goed om op te merken dat we het hier echt hebben over het afwegingskader en niet over de individuele projecten. Ik heb een aantal raadsleden hierover gehoord, evenals de ongeruste inbreng van bewoners. Uiteraard moeten we ons die ter harte nemen, maar we hebben het hier nu echt over het afwegingskader en niet over de individuele projecten.

Twee maal per jaar herijken van dit afwegingskader en het informeren van de raad over de voortgang, naast het informeren van de raad over specifieke projecten, als die zich voordoen, vinden wij voldoende. Naar ons idee maakt dat de motie van het CDA over een kwantitatieve meerjarige woningbouwplanning niet nodig, maar we horen graag de reactie van de wethouder hierop.

De andere motie, motie 191 over het perspectief op de ontwikkeling van projecten, vinden wij zeker overbodig, omdat categorie 4 echt projecten betreft die afhankelijk zijn van andere besluiten, zoals het verplaatsen van het uitvoerend bedrijf. Dat hangt samen met het MOC-terrein. Zo'n besluit moet eerst genomen kunnen worden. Om daar nu eigenlijk een voorspelling over te gaan doen ... Juist bij dit afwegingskader moeten de focus en de energie gericht zijn op de beschikbare capaciteit. Dan vinden wij dit eigenlijk een overbodige inzet. Wel willen wij bij een nieuwe versie, als die er gaat komen, graag een eenduidige beschrijving van de doelstellingen, zoals die nu ook is opgenomen voor de taakstelling van 150 extra sociale woningen, met daarbij aangegeven wat de inbreng is per project. Dan is er een duidelijk kader. Er zijn misschien meer afwegingspunten die op die manier ingevuld kunnen worden.

Ik hoor graag de reactie van de wethouder op de opmerking van de PvdA over de Wabo-leges. Ik weet hoe die gelden nu eigenlijk ingezet worden, maar op zich klinkt het als een interessant voorstel. Het is wel gekoppeld aan wat de VVD inbracht: hoe huur je capaciteit in en waar vind je capaciteit? We horen die samenhang graag terug in de reactie van de wethouder.

De heer **Van Oostrum** (CDA): Voorzitter. In Voorschoten en in Nederland is de woningnood hoog en erkend. We lezen er bijna dagelijks over in de krant. Vanavond bespreken we een voorstel dat aangeeft hoe we de urgentie in het woningbouwprogramma in Voorschoten de komende jaren gaan oplossen en welke prioriteiten we daarbij kiezen. Het overzicht van projecten bij de scenario-uitwerking oogt vrij compleet en geeft de raad daarmee een reëel beeld van de woningbouwplannen die er allemaal in Voorschoten zijn. Primair uitgangspunt in het afwegingskader is kiezen voor massa, die een significante bijdrage levert aan het wegnemen van de disbalans in onze woningbouwvoorraad, zodat we mensen in Voorschoten een passend thuis kunnen bieden. In dit uitgangspunt, kiezen voor massa als eerste prioriteit, vindt u in het CDA een medestander. We steunen in

die zin het voorstel dat thans voorligt. We vragen aandacht voor een viertal uitgangspunten, ten eerste de status en de functie van het voorstel. Het CDA beschouwt het afwegingskader als een procesvoorstel. In de optiek van het CDA besluiten we vanavond dus louter over de volgorde en de fasering van woningbouwprojecten, niet over de inhoud van die projecten. Het CDA is in de afgelopen weken door diverse groepen bewoners benaderd, zoals de mensen van de Jan Wagtendonkstraat en van de Jan Evertsenlaan, maar ook door het bestuur en de leden van de Kunstkring Voorschoten. Wij delen uitdrukkelijk hun zorgen en wij willen die hier graag bespreken. Wij gaan er echter van uit dat de inhoud van die projecten en de terechte zorgen die daarover zijn geuit, op een ander moment inhoudelijk ter tafel komen, dat we vanavond dus alleen besluiten over de fasering en de prioriteiten van de projecten en dat we dus te maken hebben met een procesvoorstel. Graag uw reactie, wethouder.

We vinden het afwegingskader een goede stap in de programmering en de prioritering van onze woningbouw. Woningbouwplanning moet je immers projectmatig aanvliegen om resultaat te behalen. In de optiek van het CDA zou het goed zijn als de woningbouwprogrammering meer smart wordt gemaakt en geformuleerd en nog meer wordt geïmplementeerd in de P&C-cyclus. Dat betekent het in de begroting opnemen van een meerjarenraming van concrete aantallen op te leveren woningen, dus kaders stellen, waarna het college vervolgens verantwoording over de realisatie aflegt bij de jaarrekening. Hier ziet motie 190 op, die mede is ondertekend door de Partij van de Arbeid en ONS Voorschoten. Graag een reactie van het college en van de andere fracties hierop. De motie luidt:

"Motie 190.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 juni 2021,

constaterende dat:

- a. een afwegingskader Woningbouw een goede eerste stap is op weg naar een concrete woningbouwplanning in Voorschoten;*
- b. het afwegingskader Woningbouw aangeeft aan welke projecten prioriteit wordt verleend, maar nog geen uitsluitsel biedt over de oplevering van aantallen woningen in Voorschoten in enig jaar;*
- c. in de begroting een kwantitatieve meerjarenwoningbouwplanning ontbreekt waardoor het vooralsnog niet duidelijk is hoeveel woningen in enig jaar in Voorschoten worden gebouwd en opgeleverd;*
- d. de raad kaders stelt en controleert, alsook dat het college binnen de kaders uitvoering geeft aan beleid;*

van mening dat:

- e. woningbouw een topprioriteit en dat de raad ter zake 'een vinger aan de pols moet kunnen houden';*
- f. onduidelijkheid over de oplevering van (beoogde) aantallen woningen in Voorschoten in enig jaar onwenselijk is;*
- g. de P&C-cyclus aan kracht en transparantie wint indien een kwantitatieve meerjarenwoningbouwplanning en afwijkingen daarop in de documenten behorende tot de P&C-cyclus, te weten Voorjaarsnota, Kadernota, begroting, Najaarsnota en jaarrekening, worden opgenomen;*

verzoekt het college een kwantitatieve meerjarenwoningbouwplanning uit te werken en op te nemen in de aangehaalde documenten van de P&C-cyclus van 2022 en verder,

en gaat over tot de orde van de dag."

Een derde aandachtspunt voor het CDA betreft de projecten in categorie 4. In deze categorie is het vaak de gemeente die een grondpositie of accommodatie heeft. Het CDA wil niet dat projecten bij wijze van spreken onderin de la terecht komen en geen aandacht meer krijgen. Dat kost geld in de vorm van onderhoudskosten en we derven eenmalige inkomsten. We krijgen daarmee ook minder woningen als die percelen niet tot ontwikkeling worden gebracht. We zien daarom graag een planingsvoorstel van het college tegemoet waaruit blijkt hoe en op welke momenten de projecten in

categorie 4 alsnog tot ontwikkeling worden gebracht. Hierop ziet motie 191. Graag een reactie van het college en van de andere fracties. De motie luidt:

"Motie 191.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 juni 2021,

constaterende dat:

- a. een afwegingskader Woningbouw een goede eerste stap is op weg naar een concrete woningbouwplanning in Voorschoten;*
- b. het afwegingskader Woningbouw aangeeft aan welke projecten prioriteit wordt verleend, maar nog geen uitsluitel biedt over de oplevering van aantallen woningen in Voorschoten in enig jaar;*
- c. de projecten waarin de gemeente Voorschoten een grondpositie heeft, voornamelijk zijn ondergebracht in categorie 4 en daarmee de laagste (ontwikkel)prioriteit verkrijgen;*
- d. voorsnog onduidelijk is wat de gevolgen, uitgedrukt in tijd, geld en (beeld)kwaliteit zijn van de plaatsing van projecten in categorie 4;*

van mening dat:

- e. de gemeente de kosten van het (calamiteiten)onderhoud van gebouwen en percelen in categorie 4 ook in tijd zo veel mogelijk moet beperken, indien en voor zover deze in eigendom zijn de gemeente;*
- f. de gemeente inkomsten derft als de projecten uit categorie 4 voorsnog niet tot ontwikkeling worden gebracht;*
- g. een concreet en duidelijk handelingsperspectief ten aanzien van de projecten in categorie 4 meerwaarde biedt voor zowel het college als de raad;*

verzoekt het college, de raad voor het einde van 2021 een (plannings)voorstel voor te leggen waaruit blijkt hoe en op welk moment de projecten in categorie 4 tot ontwikkeling worden gebracht,

en gaat over tot de orde van de dag."

Als het college straks de beschikking krijgt of heeft over een vastgesteld afwegingskader, wordt de aansturing van de woningbouwplanning relevant. Vorig jaar heeft de raad het college gevraagd om een projectbureau in te richten waarmee sturing kan worden gegeven aan een afwegingskader of aan het woningbouwprogramma. Kan de wethouder aangeven wat de status is van de oprichting van het projectbureau?

Tot slot de suggestie van meneer De Graaf over de leges. Het spreekt voor zich dat je woningbouw of de ontwikkeling daarvan kan betalen uit de leges. Er staat € 960.000 in de egaliseringsreserve aan Wabo-leges. Die kunnen we morgen uitgeven als de raad dat wil. De planning is dus gewoon gedekt; althans, de ambtelijke kosten daarvan. Wat de dynamiek betreft: ja, we beschouwen het afwegingskader inderdaad als dynamisch.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Bouwplannen maken kost tijd. Bijlage 3 is daar glashelder over. Wij startten in 2018 als gemeentebestuur met flinterdunne plannen, nauwelijks beleid en we kampten in deze periode ook nog met een tekort aan ambtenaren. Mijn partij is buitengewoon verheugd dat dit college stelt dat het lukt om aan het eind van deze vier jaar met concrete plannen voor 600 woningen en uiteindelijk voor 900 woningen over tien jaar te komen. De werkwijze van prioriteren en faseren zoals beschreven in deze adviesnota Afwegingskader Woningbouw helpt ons daarbij. Voor nu en voor de volgende raden leggen we een stevig fundament. Daar kan voortvarend op doorgebouwd worden. Natuurlijk ziet ook D66 het liefst dat de heipalen gisteren werden geboord of geslagen. We horen heel graag van de wethouder wanneer dat gebeurt, want daar staan de inwoners op te wachten.

We begrijpen van het CDA eigenlijk dat er een dubbelheid in zit. Aan de ene kant wil het CDA zich niet vastleggen op de concrete aantallen woningen en aan de andere kant vraagt het CDA om exacte aantallen. Er moet souplesse zitten bij de Jan Evertsenlaan en de Jan Wagtendonkstraat en

aan de andere kant wil het CDA het college wel concreet kunnen controleren. Ik snap dat wel, want duidelijkheid en concrete aantallen geven de raad houvast om het college te controleren, maar die wens strookt in de schetsfase niet met de praktijk. Ter illustratie: gedurende mijn opleiding tuin- en landschapsinrichting leerde ik tijdens de modules stedenbouw dat als één factor verandert, het hele plan daardoor wordt beïnvloed. Een plan bestaat vaak uit driedimensionale lagen: de infra, het groen, het water, grote en kleine huizen, gestapeld of vrijstaand, het parkeren bovengronds, ondergronds of half verdiept. Alles beïnvloedt elkaar. Het wijzigen van één voorwaarde verandert soms het hele plan. Het is geen kubus van Rubik. Het is echt heel complex. Onduidelijkheid over al die aantallen hoort bij de schetsfase. Ik kan me voorstellen dat inwoners dit vervelend vinden en dat dit onduidelijkheid oproept, maar het kan bijna niet anders. We moeten voorkomen dat we onszelf in de voet schieten als we ons vastleggen op exacte aantallen, wanneer dat het ontwerpproces op negatieve wijze beïnvloedt, maar we moeten wel ergens op sturen. Het opnemen in de P&C-cyclus moet een toegevoegde waarde hebben en mag geen middel worden om het ontwerpproces te frustreren. We horen dus graag de visie van het college op motie 190.

Motie 191 over het perspectief op ontwikkeling van projecten in categorie 4 vinden we op zich een logisch voorstel, maar deze motie mag natuurlijk geen extra werk gaan kosten. We horen dus ook hierover graag het advies van de wethouder.

Wij staan heel positief tegenover het voorstel van de heer De Graaf om extra middelen vrij te maken, want dat geeft ook het door de heer Lavrijsen genoemde vliegwiel een extra impuls. Maar de dekking kunnen we op dit moment niet gelijk overzien. Daar willen we ook wat meer informatie over krijgen van de wethouder. Wellicht mag dit in de Kadernota aan de orde komen.

De participatie van omwonenden, zoals ONS Voorschoten die noemde bij de Jan Wagtendonkstraat en de Jan Evertsenlaan, vraagt veel aandacht. Tot slot wil ik een vraag stellen die ik heb gehoord in ons dorp: wat betekent de term "starter" precies? Is daar een wettelijke definitie van? Zo niet, hoe luidt de definitie van "starter" dan in Voorschoten?

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. We hebben het in de commissie al gezegd: door prioriteiten te stellen geef je eigenlijk aan wat je niet of later wil doen. Voorschoten Lokaal Sterk vindt dat woningbouw een hoge prioriteit heeft; volgens mij vinden wij dat allemaal. Inhoudelijk zijn de criteria dus niet verkeerd. Als fractie vinden wij dat de ontwikkeling van Klooster Bijdorp een hele positieve is. Wij zijn ook van mening dat zij heel veel werk zelf doen en dat wij dus minder ambtenaren nodig hebben om die in te zetten. Die zouden wij dus heel graag hoog op het prioriteitenlijstje zien.

Verder blijven we wel heel erg veel over wonen praten. Ik heb Jan Schaefer van de PvdA al eerder geciteerd. Ergens in 1970 zei hij: "In ge... kan je niet wonen". Ik hoop nu echt dat er heel snel actie ondernomen wordt. Wanneer gaat die schop in de grond?

De **voorzitter**: Het woord is aan wethouder Cramwinckel voor de eerste termijn van het college, met het verzoek om tevens in te gaan op beide moties.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Ik heb een paar punten genoteerd die belangrijk zijn. Allereerst voel ik heel brede steun voor de aanpak die we kiezen om door prioritering ervoor te zorgen dat we echt iets voor elkaar krijgen, zodat u bij de verkiezingen allemaal met een bouwhelm in het dorp kunt rondlopen bij een van de projecten. Dat geeft natuurlijk een hartstikke goed gevoel, zowel bij onze inwoners als bij uzelf. Daar gaan we dus voor, maar dat gaat niet vanzelf, want daarvoor moet je de boel wel een beetje ordenen. Dat hebben we met dit voorstel gedaan. De eerste vraag is wat dit nou precies voor een voorstel is. Dat is een terechte vraag van het CDA. Het is inderdaad een procesvoorstel, omdat het aangeeft wat we eerst doen, wat we later doen en wat de prioriteit is, maar het is ook een inhoudelijk voorstel, in die zin dat als u in dit voorstel zegt dat u graag zou willen dat er op Segaar/Arsenaal of op de Jan Evertsenlaan wordt gebouwd, het wel zo is dat we daar gaan bouwen. U neemt dus de beslissing over waar er gebouwd moet worden en ik, wij als college, gaan samen met de ontwikkelaars en de omgeving kijken hoe we die opdracht dan het beste kunnen invullen. Het hoe ligt dus bij ons, het wat ligt bij u. Dat is de rolverdeling. Daar zit inderdaad spanning in, want aan de ene kant formuleert u hier een aantal ambities over waar het naartoe moet. Ik ben blij dat de PvdA zegt dat met de ambitie van 260 sociale woningen uiteindelijk helder is hoe dat op de langere termijn is. Dat is een voorbeeld van een ambitie, maar dat wil

nog niet zeggen - in de lijn van de woorden van mevrouw Persoon - dat je dan ook meteen de huizen hebt. Daarvoor volgen we een stapsgewijze benadering. Bij de projecten die al klaar zijn, kunt u precies zien hoeveel sociale woningen er komen, bijvoorbeeld bij Intratuin. Bij Starrenburg zitten we met een doelstelling die we in de onderhandelingen nog wat proberen op te hogen. Daarvan houden we u op de hoogte. Er zijn een aantal projecten, zoals die in het centrum - ik kom daar straks nog even op terug - waarbij we nog wel invulling moeten geven aan de plannen en waar dus nog sprake is van een zacht karakter. Maar de richting is duidelijk. In de loop van de tijd rapporteren we aan u hoe wij erin slagen om die ambitie waar te maken.

Dan kom ik meteen op het punt van de planning- en controlcyclus. Ik denk dat het CDA terecht aandacht vraagt voor de planning- en controlcyclus, want eigenlijk zijn we geleidelijk de overgang aan het maken van allerlei aparte rapportages naar het ordenen en ophangen van documenten in de planning- en controlcyclus. Ik vind het idee van het CDA dus eigenlijk heel goed: laten we het ophangen aan de planning- en controlcyclus, want dat zijn de momenten waarop we bij de begroting kijken wat de ambitie is. Bij de Voor- en Najaarsnota kijken we per jaar hoe het dan loopt. Maar ik vraag ook begrip voor het dilemma dat hier zit, want ik wil niet dat ambtenaren bezig zijn met rapporten schrijven. We moeten zorgen dat die huizen er komen. Dat betekent dat we moeten zorgen dat de lijstjes die we maken, zo eenvoudig mogelijk zijn en zo veel mogelijk aansluiten op wat we al hebben. We hebben al een provinciale planningslijst. Daar staan alle harde planningen in met een indicatie van de jaren waarin zij gerealiseerd moeten worden. We hebben dit afwegingskader, waarin u een heel overzicht ziet van alle projecten. En we hebben natuurlijk de cijfers die te maken hebben met de realisatie en de Bouwmonitor. Ik wil u voorstellen dat wij in het kader van de afspraak die we al hebben lopen om in oktober nog eens een aantal verbeteringen van de planning- en controlcyclus aan u voor te leggen, ook aan u voorleggen hoe deze motie volgens ons het beste kan worden uitgevoerd, vanuit de gedachte dat u in staat moet zijn om ons te controleren. Want dat is - om maar eens een bekende CDA-politicus te citeren - de grondhouding die ik daarin proef en daar ben ik het helemaal mee eens. Maar nogmaals, ik wil het zo invullen dat onze ambtenaren niet bezig zijn met eindeloos lijstjes opstellen maar ook gewoon aan het werk zijn, want dat heeft mevrouw Persoon mij gevraagd en daar heb ik goed naar geluisterd.

Dan kom ik op het punt van de ambtelijke capaciteit, de dekking enzovoorts. Met dit afwegingskader stellen we prioriteiten met de capaciteit die we op dit moment hebben en zeggen we: die 500 tot 600 woningen moeten te doen zijn met de mensen die we nu hebben. Maar er hoort inderdaad een tweede trap in die discussie. Dat betreft met name de projecten die samenhangen met het accommodatiebeleid. We hebben er met z'n allen even over nagedacht om na te gaan hoe we dat precies gaan doen. U heeft met een motie bij het raadsbesluit van 20 mei vorig jaar aangegeven: wethouder, het zou goed zijn als we daarvoor een aparte projectorganisatie inrichten. Het goede nieuws dat ik voor u heb, is dat we daarvoor bij de Kadernota voorstellen aan u gaan voorleggen. Hoe we dat ongeveer denken te doen, moet natuurlijk nog wel worden uitgewerkt, maar dit betekent dat wij ook van mening zijn dat die centrumprojecten er niet zomaar komen met de lijnorganisatie die we hebben en ook niet als we alle vacatures ingevuld hebben. Daarvoor zullen we echt een tandje bij moeten zetten. Ik heb uw hulp nodig om daar ook wat middelen voor vrij te maken.

Daarmee kom ik bij de dekking. Ik vind het heel fijn dat de PvdA heel actief meedenkt over hoe je dit kan betalen. Het punt met de Wabo-leges is dat ze bedoeld zijn om de kosten te vergoeden die we maken voor het afgeven van omgevingsvergunningen. Dat is eigenlijk het einde van de rit. Aan de voorkant van die rit zit nog een heel ander proces, namelijk de ontwikkeling van plannen. Wat wij willen en waarover we nu nadenken, is of we niet nog veel meer dan we al gedaan hebben, een bijdrage van de ontwikkelaars vragen in alle contracten die wij sluiten, in de zin van: we willen die plannen zo graag, maar dit is de rekening; dit is de capaciteit die ik betaald wil hebben en dat betekent dat je dat aan de gemeente moet betalen. Bij een aantal projecten hebben we die contracten al gesloten. Wij denken meer in die lijn om de dekking van die extra organisatie rond te krijgen. Dit heeft ook met formele kanten te maken, want ik betwijfel of we Wabo-leges mogen inzetten voor het financieren van dat hele voortraject. Maar nogmaals, we nemen die gedachte wel mee en we betrekken die bij het dekkingsvoorstel dat we aan het uitdenken zijn voor dat projectbureau.

Nu kom ik op het punt van de sociale component. De heer Maassen heeft daar aandacht voor gevraagd. Zo ken ik hem ook en dat is ook terecht, want ook dit college vindt het heel belangrijk dat wij een sociale woningvoorraad hebben die sociaal is. Dat betekent twee dingen. Ten eerste dat die beheerd wordt door corporaties. Ik denk dat als de corporaties die we hebben, de sociale woning-

voorraad beheren, dat de beste garantie is, want die corporaties zijn daarvoor. We hebben al eerder met elkaar afgesproken dat, als er corporaties rondlopen met verkoopplannen, die woningen verkocht moeten worden aan andere corporaties. Dat heeft ook het departement duidelijk aangegeven. Dat is dus de koers. Het tweede dat van belang is, is dat we een doelgroepenverordening hebben vastgesteld waarin we op dit punt waarborgen hebben opgenomen. Ik ga dat niet allemaal herhalen, maar daar zitten ook waarborgen in voor sociale koopwoningen, in die zin dat zij ten minste tien jaar in het sociale segment blijven. Dat voeg ik even toe om het beeld met u te delen dat ook het college erop uit is om de sociale woningvoorraad op een goed peil te houden en te zorgen dat die bij de corporaties in beheer blijft en ook sociale koopwoningen zo lang mogelijk in dat segment probeert te houden.

De heer **Maassen** (SP): Dank, wethouder Cramwinckel, voor de reactie op mijn woorden. Ik heb het idee dat we het met elkaar eens zijn. Betekent dit ook dat u bereid bent mijn suggestie op te volgen om bijvoorbeeld in een woonvisie vast te leggen dat sociale huurwoningen onder de liberalisatiegrens zijn, beheerd door corporaties? Want als we dat definiëren, hoeven we die discussie niet elke keer opnieuw te voeren als het hierover gaat. Dan ligt dat gewoon vast.

Wethouder **Cramwinckel**: Volgens mij hebben we dat al vastgelegd, maar ik ken niet alle stukken uit mijn hoofd. Ik heb het idee dat u nu vraagt naar een waarborg die er al is in de stukken, maar dat zou ik nog even moeten nakijken.

De heer **Maassen** (SP): Ik heb het er ook niet bij. Dat zullen we dus inderdaad allebei even moeten doen, maar het lijkt me goed om dat te definiëren.

Wethouder **Cramwinckel**: Ja.

Er is ook gevraagd om aandacht te besteden aan de gang van zaken bij een aantal projecten: de Jan Wagtendonkstraat en de Jan Evertsenlaan. Daar zit altijd de spanning in die D66 terecht benoemde. Je hebt ambities met streefgetallen die u als raad ons meegeeft. Dan ga je als college de realisatiefase in: wat kun je geregeld krijgen in het overleg met de ontwikkelaar, maar ook in het overleg met de buurt? Dat is een onderhandelingsproces naar alle kanten. Uiteindelijk komt daar een resultaat uit dat ik weer aan u voorleg. Ik heb al eerder aangegeven dat we na de zomer echt actief met de buurt van de Jan Wagtendonkstraat in overleg willen over hoe we dat willen gaan doen, uitgaande van het gegeven dat u als raad zegt dat het een goed idee is om de mogelijkheden van het bestemmingsplan te gebruiken om daar woningen neer te zetten. Dan gaat het dus om: hoeveel, op welke manier, is er ruimte voor speelgelegenheid et cetera. Dat zijn allemaal uitwerkingsvragen die we in dat uitwerkingstraject oppakken in goed overleg met de buurt. Dat is één. Dat geldt ook voor de Jan Evertsenlaan. Daar speelt de bijzonderheid dat de buurt best wel positief is over de combinatie van gezondheidscentrum en woningen; dat weet u. Daar is de kwestie vooral hoe we het allemaal goed inpassen. Ik heb de ontwikkelaar gevraagd om mij te rapporteren wat de laatste stand van het overleg is, zowel met de gebruikers als met de buurt. Van daaruit gaan we verder met de planontwikkeling voor de Jan Evertsenlaan. Dat zal na de zomer zijn, want zoals u al heeft gezien, zit dat in categorie 3. Dat is dus niet een project met de hoogste prioriteit. Dat doen wij heel bewust om ruimte te geven voor een goede planontwikkeling, maar ook om onze eigen ambtenaren lucht te geven om de prioriteiten die u aangeeft, goed op te pakken.

Over de planning- en controlcyclus is er nog een andere motie, motie 191 van het CDA, die vraagt om plannen te ontwikkelen inzake de projecten in categorie 4. Ik ben in principe positief over de gedachte achter de motie, want wij zijn dit ook van plan, maar we doen dit in een aantal stappen. We willen in het najaar een begin maken met het projectbureau. Dan moet er ook een plan ontwikkeld worden. Dat kost tijd. De ervaring leert dat je altijd veel te optimistisch inschat wanneer je die plannen hebt, want je bent dan ook afhankelijk van de medewerking van de projectontwikkelaars. Ik denk dus dat het verstandig is om tegen u te zeggen dat wij denken dat we in het eerste kwartaal van 2022 met de eerste plannen naar u toe kunnen komen. Ik denk dat dit ook nog niet het laatste woord is, want dat is ook een proces. Zo zou ik de motie eigenlijk willen bejegenen. In die zin ben ik dus positief over de motie als u het college wat meer tijd geeft om dit goed in te vullen.

Tot slot het begrip "starter". Formeel is een starter iemand die een woning zoekt, op een lijst staat en voor het eerst een woning wil betrekken. Zo is het in verschillende regelingen gedefinieerd. Wij hebben natuurlijk ook bijzondere doelgroepen die wij in het volkshuisvestingsbeleid een plek willen geven of moeten geven, zoals mensen die vanuit beschermd wonen komen. We hebben ook een

hele taakstelling rondom statushouders. Dat zijn in zekere zin starters omdat zij voor het eerst een woning betrekken, maar in formele zin geldt daar een heel ander systeem voor, want daarvoor moeten wij taakstellingen van het Rijk zien in te vullen en te spreiden over onze gemeente. Het begrip "starter" kent dus een formele invulling als "mensen die voor het eerst ergens gaan wonen", maar feitelijk kun je het begrip natuurlijk heel breed maken, want er zijn allerlei mensen die voor het eerst een woning gaan betrekken.

Dit waren in hoofdlijnen de antwoorden op de vragen en ook onze oordelen over de beide moties.

De **voorzitter**: We gaan naar de tweede termijn van de raad, met de vraag om daarin uw standpuntbepaling te geven inzake het voorstel en beide moties.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Voorzitter. Dank aan de wethouder voor de antwoorden. Allereerst de suggestie van de heer De Graaf. Het lijkt ons een sympathiek voorstel. Elk initiatief dat kan bijdragen aan versnelling van woningbouw ondersteunen wij. Ik denk dat de wethouder een goed voorstel heeft gedaan om dit verder uit te werken en af te te wegen. Dat ondersteunen wij dus ook.

Verder hoorde ik mevrouw Persoon zeggen dat initiatiefnemers die zelf uitvoeringstaken kunnen uitvoeren, daar vooral de ruimte voor moeten krijgen. Zij gaf het voorbeeld van Huize Bijdorp. Dat was zo'n beetje exact mijn inbreng vorige week in de commissie. Ik ondersteun dat dus volledig. Ik hoop ook dat het college daar oog voor houdt.

Tot slot kunnen wij ons wat beide moties van het CDA betreft aansluiten bij de wethouder. Excuses aan de heer Van Oostrum dat ik daar in mijn eerste termijn niet op in ben gegaan, maar ik denk dat wethouder Cramwinckel daar een goede invulling aan geeft. Wat ons betreft kan dit voorstel dus de steun van de VVD krijgen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Ik sluit mij aan bij de voorgaande spreker. Ik wacht de voorstellen van de wethouder af voor het organiseren van voldoende menskracht voor het bouwgebeuren in Voorschoten. Ik sluit me ook aan bij de opmerking van de heer Lavrijsen over beide moties.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik was heel snel in de Woonvisie aan het zoeken of die definitie daarin stond, maar daar was ik net niet snel genoeg voor.

De **voorzitter**: Wilt u dan aan het eind spreken, zodat u nog even kunt zoeken? Dan ga ik eerst naar de andere sprekers.

De heer **Maassen** (SP): Ja, dat zou fijn zijn. Dank u wel.

De **voorzitter**: Oké, dan doen we het gewoon zo.

De heer **Zeelt** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Wij hebben niet veel vragen. We zijn blij dat het college kijkt naar de uitwerking van woningbouw rond het centrum. Dat is hartstikke belangrijk. We zien dat wel bij de Kadernota. We wensen de wethouder veel succes met de participatie op de Jan Wagtendonkstraat en de Jan Evertsenlaan. We zijn reuze benieuwd. De moties zullen wij steunen.

De heer **Bos** (GroenLinks): Voorzitter. Met de uitleg die de wethouder nu aan de moties geeft, kunnen we daar gewoon in meegaan. als het CDA daarmee kan instemmen. Ik zie de heer Van Oostrum knikken; dat lijkt dus het geval te zijn. Ook de uitleg van de wethouder over de Wabo-gelden en het projectteam klinkt als goede plannen. Wij kunnen hier verder dus mee instemmen.

De heer **Van Oostrum** (CDA): Voorzitter. Wij vinden het fijn dat het college de functie en de werking van het afwegingskader als procesvoorstel erkent. Wij danken de wethouder voor de steun en het uitspreken van een gedeelde visie en de noodzaak en het nut van goede sturing in de P&C-cyclus. Daar is hij voor. Wij willen ook niet dat ambtenaren met bureaucratie bezig zijn, maar sturing begint juist met een planning. Daar is het ons om te doen. Het scheiden van de hoe- en wat-vraag is hier ook belangrijk. De gemeenteraad stelt kaders en het college voert uit. Het is gewoon normaal dat je daar met elkaar een gesprek over voert. Of je het haalt of niet haalt, je hebt daar als raad en als college aan het eind van het jaar en tussentijds gewoon een gesprek over.

Het is fijn dat de wethouder na de zomer de tijd neemt voor participatie op de Jan Wagtendonkstraat en de Jan Evertsenlaan. Veel succes daarmee!

Over het projectbureau zien wij de voorstellen graag tegemoet bij de Kadernota. Het is fijn dat daar nu stappen in worden gemaakt, want het is echt belangrijk voor de aansturing van woningbouwprojecten dat je een goede organisatie hebt staan. Anders kun je je planning en je afwegingskader niet realiseren.

Tot slot de weging van motie 191. Wij hebben gezegd dat plannen begint met een goede planning. Daar zitten onzekerheden in, mevrouw Schroot. Dat is zeker waar, maar desondanks begint sturing met een goed plan en een goede planning. Als u daarmee in het voorjaar komt, vinden wij dat goed genoeg, wethouder. Dank voor uw positieve uitleg van onze motie. Voor alle duidelijkheid: wij gaan akkoord met het voorstel.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Ook wij kunnen instemmen met het voorstel en de moties, zoals het college ze heeft uitgelegd.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Ook wij stemmen in met het voorstel en met beide moties.

De **voorzitter**: Meneer Maassen, ik heb het niet verder kunnen rekken. U zult het ermee moeten doen.

De heer **Maassen** (SP): Ja, voorzitter, dat is moeilijk in de tweede termijn. Ik heb even heel digitaal de Woonvisie kunnen lezen. Ik zie daar sowieso geen lijstje in met begrippenkaders of definitie's, zoals dat bij een wet veelal wel het geval is. Ik zie de definitie van "een sociale huurwoning" eigenlijk niet: hoe definiëren we dat? Dat luistert nauw, omdat daar, zoals ik in mijn eerste termijn al zei, nogal wat begripsverwarring over is. Voor de één is een sociale huurwoning een woning onder de liberalisatiegrens of, officieel gezegd, een woning met een gereguleerd contract. Voor de ander is een sociale huurwoning een woning van een corporatie onder die grens, met zo'n gereguleerd contract, of sowieso een woning van een corporatie. Er zijn dus al vier definitie's denkbaar van "een sociale huurwoning". Ik denk dat het verstandig is dat je daar als gemeente heel helder over bent in je Woonvisie, zodat je daar geen gedoe over krijgt als dat een keer anders uitpakt dan je had gewild. Nogmaals, in het verleden was de regel dat 30% sociaal moest zijn. Toen het project Deltaplein uiteindelijk door Brookland werd uitgevoerd, werd dat percentage - of zelfs iets meer - ingevuld als woningen onder de liberalisatiegrens van een commerciële investeerder, die die woningen vervolgens meteen ging uitponden en liberaliseren op het moment dat hij die kans kreeg. Dat willen we niet. We willen ook niet dat corporaties hun woningen verkopen aan beleggers. Ik ben dus erg blij met de toezegging van de wethouder, waar we het in de commissie ook over hebben gehad. Maar ik doe de wethouder dus de suggestie om in een verdere actualisatie van de Woonvisie of in het begrippenkader ... Nee, hoe wordt dat precies genoemd? Er wordt een term genoemd in de Woonvisie. In de Woonvisie wordt op bladzijde 25 over de actualisatie van de Woonvisie aangegeven dat onderzoek moet worden of een beleidsregel sociale woningbouw opgesteld kan worden. Volgens mij is die nog niet bij de raad gekomen en is dat wel iets wat snel gaat komen. Ik wil de wethouder de suggestie meegeven om in die beleidsregel sociale woningbouw mee te nemen dat met de definitie van "sociale woningbouw" gereguleerde woningen van corporaties worden bedoeld. Dan hebben we dat meteen vastgelegd en dan hoeven we het daar niet meer over te hebben. Dan is dat gewoon duidelijk.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Twee dingen. Huize Bijdorp staat op de lijst en we hopen dat we de plannen deze zomer ter inzage kunnen leggen. Dat is één. Het tweede punt is dat ik grote overeenstemming constateer over de uitleg van beide CDA-moties. Volgens mij is dat ook prima. Het derde punt betreft de sociale huurwoningen. In de doelgroepenverordening hebben we daar een glasheldere definitie van opgenomen; dat zeg ik tegen de heer Maassen. Ten tweede hebben wij ook de mogelijkheid geopend dat particulieren zich aansluiten bij het verdeel- en verhuursysteem van Holland Rijnland. Uit mijn hoofd zeg ik dat dat om artikel 5 gaat; dat kunt u ook even nakijken. Ten derde gaan wij met corporaties op basis van onze prestatieafspraken vastleggen wat de minimale sociale voorraad moet zijn die zij erop na moeten houden. Dat is ook een belangrijke waarborg die we nastreven. Dat is de uitvoering van de prestatieafspraken. Ik denk dus dat het nu aan alle kanten goed dichtgetimmerd is. Volgens mij zijn we het daarover eens.

De heer **Maassen** (SP): Nog niet helemaal, want de doelgroepenverordening en de prestatieafspraken zijn allemaal richtlijnen die met de corporaties worden afgesproken of op de corporaties van toepassing zijn. Hier gaat het juist om nieuwbouwprojecten die misschien door een investeerder of aannemer worden uitgevoerd, waarbij het de bedoeling is dat op voorhand vastligt dat het in de afspraak - in de zin van: wij willen bij dit nieuwbouwproject zoveel procent sociaal - woningen betreft die beheerd gaan worden door een corporatie en niet door Amvest of dat type bedrijven.

Wethouder **Cramwinckel**: Volgens mij zijn de heer Maassen en ik het wel eens, want ook als in die grote projecten woningen worden verkocht, sturen wij erop dat zij aan corporaties worden verkocht. Dat is de bedoeling. Daar wil ik het bij laten.

De heer **Maassen** (SP): Ik heb het idee dat de wethouder en ik elkaar niet helemaal goed begrijpen. Misschien moeten we dit gewoon een keer buiten de raadsvergadering uitspreken, want volgens mij willen we hetzelfde maar zoeken we daar andere middelen voor.

De **voorzitter**: Dat lijkt me een uitstekend voorstel. Ik sluit hiermee de beraadslaging en we gaan over tot de besluitvorming.

De voorzitter constateert met instemming van de raad dat het voorstel met algemene stemmen wordt aangenomen.

De voorzitter constateert met instemming van de raad dat motie 190 van het CDA, de PvdA en ONS Voorschoten met algemene stemmen wordt aangenomen.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen over motie 191.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik snap de motie heel goed. Tegelijkertijd: als je aan alles prioriteit geeft, geef je dus geen prioriteit. En als je alles prioriteit 1 geeft, is de prioritering niet zo nuttig. Wij stemmen dus niet in met deze motie.

De voorzitter constateert met instemming van de raad dat motie 191 van het CDA wordt aangenomen, waarbij de fractie van de SP ertegen heeft gestemd.

De **voorzitter**: De agendapunten 11, 12 en 13 gaan we tegelijkertijd behandelen. Na deze agendapunten hebben we een korte pauze, zoals u inmiddels in de chat heeft kunnen zien.

- 11. Buitenplanse activiteiten met een verplichte participatie-eis inclusief toetsingskader participatie Omgevingswet (raadsregistratienummer Z/17/009279/228629 - 1);**
- 12. Buitenplanse activiteiten met een adviesrecht met instemming van de raad (verzwaard adviesrecht) (raadsregistratienummer Z/21/050673/228539 - 2);**
- 13. Besluit delegatie aan college partiële wijziging of actualisering omgevingsplan (raadsregistratienummer Z/21/050673/228519 - 1)**

De **voorzitter**: Dit zijn drie punten over het voorbereiden van de gemeente op de nieuwe Omgevingswet. Ik zal alle drie de agendapunten kort inleiden. Binnen de Omgevingswet krijgen inwoners en ontwikkelaars straks meer vrijheid bij bouwplannen. Daartegenover staat dat participatie van omwonenden en andere belanghebbenden een grotere rol gaat spelen. Dat geldt niet alleen voor ontwikkelingen die passen binnen het omgevingsplan, maar ook voor zogenaamde buitenplanse activiteiten. Het eerste voorstel bevat een toetsingskader om te bepalen bij welke activiteiten participatie verplicht is. Het tweede voorliggende besluit bepaalt wanneer de raad niet alleen aan de voorkant kaders stelt, maar ook adviesrecht heeft bij een aanvraag van een omgevingsvergunning. Het college moet het advies dan in acht nemen bij de te nemen besluiten. Het derde voorstel gaat over delegatie aan het college van een gedeeltelijke wijziging of actualisering van het omgevingsplan. Zo kunnen procedures sneller en eenvoudiger doorlopen worden. De beraadslaging over de drie agendapunten 11, 12 en 13 over de Omgevingswet doen we in één keer. Hierna volgt uiteraard de besluitvorming per agendapunt. Ik wil u vragen om bij uw inbreng helder te maken bij welk agendapunt u de vragen stelt.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Wij hebben alle drie de agendapunten uitgebreid besproken in de commissie en in een technische sessie behandeld. Wij kunnen verder instemmen met de voorliggende voorstellen.

De heer **Zeelt** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Hier is inderdaad veel over gesproken. De Omgevingswet gaat er ook echt toe doen, maar wij vinden het ook spannend om straks aan deze wet uitvoering te gaan geven als gemeente. Wat we ook van de wet vinden, we moeten er snel mee aan de slag. We hebben eerder onze waardering uitgesproken richting college en ambtelijke medewerkers. Die hebben ons uitstekend in dit proces meegenomen. Nogmaals dank daarvoor. We hebben het al over participatie gehad. Uiteraard hopen we dat deze wet daadwerkelijk tot gevolg heeft dat participatieprocessen duidelijker gaan verlopen en dat plannenmakers vroegtijdig de omgeving bij de plannenmakerij betrekken. Hopelijk kunnen we dan situaties voorkomen zoals op de Jan Evertsenlaan en de Jan Wagtendonkstraat en met Niersman bij het Arsenaal. Wij gaan akkoord met alle drie de voorstellen.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Zoals de vorige sprekers al aangaven, zijn deze onderwerpen uitgebreid besproken in de commissie. Wij hebben daar een hoop technische zaken over besproken. Dat is allemaal goed uitgelegd. Wij gaan dus akkoord met deze voorstellen.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Voorzitter. Deze voorstellen zijn twee weken geleden inderdaad uitgebreid besproken in de commissie WRG. Er is daarbij uitgebreid gesproken over het verschil tussen de voorgenomen nieuwe werkwijze ten opzichte van de huidige werkwijze en ook over de verhoudingen tussen raad en college. Dat is goed toegelicht. Per saldo kan de VVD dus instemmen met de drie voorstellen. Ik had vandaag alleen nog even een overlegje met de heer Bremmer van het CDA. Daar kwam het volgende uit. Bij alle drie deze agendapunten staat dat het besluit van kracht wordt op de dag waarop de Omgevingswet in werking treedt. Het is een wet die inmiddels vier keer is uitgesteld. Het is niet ondenkbaar dat dat nog een keer gebeurt. Naar verwachting vindt de inwerkingtreding op haar vroegst op 1 juli 2022 plaats. Onze vraag is wat dan de urgentie is om in een overvolle agenda en in een overvolle cyclus deze stukken nu te behandelen en bijvoorbeeld niet in september, oktober of november. Wellicht kan de wethouder hier kort zijn licht over laten schijnen om dit te verduidelijken, maar inhoudelijk zal de VVD-fractie instemmen met de voorstellen.

De heer **Bos** (GroenLinks): Voorzitter. In aansluiting op de vorige sprekers kan ik het op zich redelijk kort houden. Hier is inderdaad uitgebreid over gesproken. We hebben goede presentaties gekregen en hebben onderling goede discussies gehad. Over het derde voorstel, agendapunt 13 over het besluit over delegatie aan het college, hadden we bij de behandeling nog wel een vraag. In het raadsvoorstel werd verwezen naar een lijst, maar die was niet aanwezig bij het raadsvoorstel. We hebben kunnen constateren dat deze lijst nu toegevoegd is. Het is geen makkelijk leesbare lijst. Het zijn allemaal verwijzingen naar bestemmingsplannen en dergelijke, maar voor de volledigheid is het goed dat die er nu bijgesloten is, waarvoor onze dank.

Enigszins in aansluiting op de opmerking van de heer Lavrijsen: het voornemen is nu dat de Omgevingswet ingevoerd gaat worden op 1 juli 2022, dus over een jaar. Er staat ook heel vaak in dat we gaandeweg moeten leren en dat er nog heel veel in ontwikkeling is. Wij vragen ons daarom af of het niet een goed punt is om volgend jaar nog een keer te toetsen of wij nog helemaal in lijn zijn met de Omgevingswet en of de besluiten die we hier nu gaan nemen, nog steeds de juiste zijn. Dat is dus eigenlijk een soort evaluatie of een informatiebrief aan de raad om dit aan te geven.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Wij hebben bij de vele discussies in onze vraagstelling steeds als rode draad gekozen wat we hiermee nu precies besluiten als gemeenteraad, waar we nu ja of nee tegen zeggen en wat dit betekent voor de grip en concrete invloed van de gemeenteraad op de besluitvorming, bijvoorbeeld bij het generieke delegatiebesluit. En is het niet wijs om meer tijd te nemen voor de besluitvorming? De heer Lavrijsen heeft onze vraag heel goed verwoord, want je vraagt het je toch af: stel nou dat wij vandaag niet zouden besluiten, welke schade zou het proces dan lijden? Want de besluiten gaan pas in op het moment van de bekrachtiging van de Omgevingswet, als die wordt aangenomen. De voorbereidingen kunnen gewoon doorgaan. U heeft vanavond niet ons consent nodig, bijvoorbeeld om die commissie Omgevingskwaliteit in te stellen, tenzij u ons duidelijk kan maken dat dat wel zo is.

Over het generieke delegatiebesluit hebben we net als GroenLinks wat vragen gesteld in de commissie. Onze fractie was in de afgelopen jaren eigenlijk altijd tegen delegatie van deze bevoegdheden aan het college, want wij willen graag zo veel mogelijk sturing houden op de inrichting van Voorschoten. Als je de delegatielijst goed bekijkt, zie je immers veel kadastrale nummers van percelen die in eigendom zijn van de gemeente. Mocht bijvoorbeeld het MFA gerealiseerd worden van

percelen die in eigendom zijn van de gemeente of andere locaties die vrijkomen, dan lopen wij het risico in te stemmen met een generiek delegatiebesluit. Dat is eigenlijk ook gebeurd bij de Einsteinlaan; daar namen wij achteraf kennis van. Daar waren wij niet zo gelukkig mee. Wil de wethouder zijn visie daarop dus nog even uiteenzetten?

Omwille van de tijd laat ik het hierbij, maar wij krijgen in lijn met voorgaande sprekers dus graag met name nog even meer duidelijkheid over agendapunt 13: wat houden wij in handen en wat houden wij niet in handen?

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Over de punten 12 en 13 hebben wij niets meer te zeggen. Over punt 11 hebben wij nog een klein punt. Het is natuurlijk heel goed dat er verplichte participatie komt. We willen wel meegeven dat we moeten beseffen dat kleine initiatieven in de omgeving een grote impact kunnen hebben, bijvoorbeeld als iemand achterin zijn tuin een duiventil wil maken en als dit buiten het kader van verplichte participatie valt, terwijl dit door de burens als bijzonder overlastgevend kan worden ervaren. Wij zouden daarom graag zien dat bij iedere aanvraag aangetoond wordt hoe er met belanghebbenden overleg is gevoerd, dus met de burens. Ik weet niet of dit een goed idee is, maar dat zouden wij graag toegevoegd zien. Voor de rest zijn wij voor alle drie de punten.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Ik heb een paar punten. Waarom deze timing van deze besluiten? Daar kan ik twee dingen over zeggen. In de eerste plaats moeten, als deze besluiten genomen zijn, nog heel wat handreikingen gemaakt worden. Er moet geoefend worden en er moet informatie geordend worden. Na deze besluiten is er nog heel wat voorbereiding te doen om dit in de praktijk ook echt goed werkbaar te krijgen. Dat is opmerking 1. Opmerking 2 is dat we met de kennis van nu weten dat de wet een halfjaar wordt uitgesteld, maar dat wisten wij natuurlijk niet toen we deze programmering van deze besluiten met u afspraken. Daarom denk ik toch dat het verstandig is om dit nu te besluiten, want dan heb je het maar geregeld en dan kan de organisatie aan de gang gaan met de verdere voorbereiding van de uitvoering van deze besluiten. Want daar moeten we echt veel aandacht aan besteden. Dat heeft u ook zelf benadrukt. Dat is één.

Het tweede punt is het generieke delegatiebesluit waar het CDA op wijst. Eigenlijk is dat geen echte verandering ten opzichte van de bestaande praktijk, want alle huidige bestemmingsplannen kennen delegatiebepalingen die mogelijk maken dat je bijvoorbeeld dingen laat uitwerken door het college; er zijn ook andere vormen van delegatie. Wat dit besluit eigenlijk doet, is dat het al die bestaande besluiten in één bundel pakt en zegt: we zetten die praktijk van die delegatie gewoon voort binnen de kaders die die plannen hebben. Het is een hele ingewikkelde verwoording, omdat het eigenlijk een koppeling is tussen een doel dat de nieuwe wet heeft, namelijk een delegatiebesluit mogelijk maken, en de bestaande delegatiebepalingen in de bestaande bestemmingsplannen. Materieel verandert er dus niet veel en blijft u nog steeds aan het stuur voor de hoofdlijnen van de beslissingen, maar binnen de kaders zoals ze in de plannen zijn aangegeven, werkt het college dingen uit of mag het afwijken. Dat verandert niet wezenlijk. Om het precies te maken, is er die bijlage 2. Als er twijfel bestaat, kunt u daarmee precies per plan zien hoe dat uitwerkt.

Naar aanleiding van de opmerking van mevrouw Persoon: wat zij wil, is inderdaad onderdeel van de voorstellen. Je moet aantonen dat je het goede overleg hebt gevoerd voordat je mag afwijken van plannen. Daar hebben wij allemaal spelregels voor afgesproken in de stukken. Wat u wilt, is dus onderdeel van wat er staat. Ik zal nu niet alle details herhalen, maar wat u wilt, is geregeld.

De **voorzitter**: We gaan naar de tweede termijn van de raad, als daar behoefte aan bestaat.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Voorzitter. Dank aan de wethouder voor de uitleg over onze punten. Verder gaan wij akkoord.

De heer **Bos** (GroenLinks): Voorzitter. Ik had nog de vraag of het misschien zinvol is om volgend jaar toch nog een keer een statusbepaling te doen om te bezien of wij in lijn zijn met de Omgevingswet en alles wat zich op dat moment rond de Omgevingswet afspeelt.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Ik sluit me graag aan bij de suggestie van de voorgaande spreker, de heer Bos. Laat duidelijk zijn dat wij onze steun niet aan deze voorstellen zullen onthouden. Toch blijft er iets knagen. We hebben nu een kabinetsformatie. We weten niet wat daaruit

komt, ook niet op het punt van de Omgevingswet. Laten we eerlijk zijn: de wet is al vier keer uitgesteld. Om nou te doen alsof het allemaal doorgaat ... Zo zeker is dat niet. Ik begrijp dat de interne voorbereidingen doorgaan. Dat is geen enkel probleem, maar je moet er toch rekening mee houden dat die wet niet op 1 juli volgend jaar van kracht wordt. Welk probleem hebben we dan? Want het risico is er misschien ook dat er dan te vroeg geanticipeerd is.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Meneer Cramwinckel, bedankt voor uw antwoorden. Daar ben ik blij mee.

De **voorzitter**: Volgens mij ligt er nog één vraag open. Kunt u daar kort op reageren, wethouder Cramwinckel?

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Ik was GroenLinks inderdaad vergeten. We gaan twee dingen doen. We komen ergens in het najaar - ik kan het niet precies zeggen - met een update van de programma-aanpak in het licht van wat we dan weten. Dat is één.

Twee: de heer Bremmer heeft natuurlijk gelijk, want er zijn nog steeds onzekerheden vanuit de kabinetsformatie. Het probleem is alleen dat we echt met twee strategieën moeten werken, want als het nieuwe kabinet zou zeggen "we gaan het zo doen" en als we dan net een andere koers hebben gekozen, hebben we ook weer een probleem. We moeten dus echt zorgen dat we voorbereid zijn op de nieuwe invoeringsdatum die we nu kennen en we moeten rekening houden met nieuwe ontwikkelingen. Dat is het enige wat ik nu kan zeggen.

De **voorzitter**: Ik sluit hiermee de beraadslaging en we gaan over tot de besluitvorming.

De voorzitter constateert met instemming van de raad dat het voorstel inzake buitenplanse activiteiten met een verplichte participatie-eis met algemene stemmen wordt aangenomen.

De voorzitter constateert met instemming van de raad dat het voorstel inzake buitenplanse activiteiten met een adviesrecht met algemene stemmen wordt aangenomen.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen over het besluit delegatie aan college partiële wijziging of actualisering omgevingsplan.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Wij zullen instemmen en we danken de wethouder voor zijn toezegging over een periodieke update, ook in lijn met de inbreng van de heer Bos. Ik denk dat dat belangrijk is, gelet op de onzekere status rondom deze wet. Ook zijn uitleg over twee strategieën kunnen we billijken. Wij zullen onze steun dus zeker niet aan dit voorstel onthouden.

De voorzitter constateert met instemming van de raad dat het voorstel inzake het besluit delegatie aan college partiële wijziging of actualisering omgevingsplan met algemene stemmen wordt aangenomen.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat we nu een korte pauze houden.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

14. Vaststellen Regionale Energiestrategie 1.0 (RES) (raadsregistratienummer Z/20/042310/241404)

De **voorzitter**: De Regionale Energiestrategie, de RES, is een regionaal plan dat is gericht op de ambitie om in 2030 49% van onze energie duurzaam op te wekken. Het Nationaal Programma RES heeft aan alle 30 regio's in Nederland gevraagd om het conceptbod van 2020 nader uit te werken in een RES 1.0 en per 1 juli 2021 het definitieve bod in te dienen. De RES 1.0 van de regio Holland Rijnland richt zich op energiebesparing, duurzame mobiliteit, restwarmte en het opwekken van duurzame energie. Dit ligt nu ter vaststelling aan uw raad voor.

De heer **Reinke** (VVD): Voorzitter. Het is goed dat de raad in dezen de regie terugpakt, eerst met het amendement van het CDA en de PvdA ten aanzien van de samenwerkingsorganisatie op het gebied van warmtetransitie, dat enige tijd geleden raadsbreed werd gesteund, en vervolgens met

het onderhavige amendement ten aanzien van het onderzoek naar zonnevelden in beschermde gebieden. Het is positief dat dit amendement door zoveel fracties - ik noem ze graag even: het CDA, Voorschoten Lokaal Sterk, ONS Voorschoten, GroenLinks, D66 en de VVD - wordt omarmd. Voorschoten dient verantwoordelijkheid te nemen. Ja, maar niet door blind te hollen zonder oog voor andere belangen dan de energietransitie. Verantwoordelijkheid wordt getoond door onderzoek te doen naar het plaatsen van zonnepanelen, maar wel met oog voor gebieden die van grote waarde zijn voor de gemeente en die Voorschoten ook zo uniek maken. Het amendement luidt:

"Amendement 123.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 10 juni 2021,

gezien het raadsvoorstel Vaststellen Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 Holland Rijnland ('het raadsvoorstel'),

constaterende dat:

- in de RES 1.0 voor Voorschoten twee zoekgebieden, gelegen in de Duivenvoordecorridor en Papenwegsepolder, voor zonnevelden zijn aangegeven langs de uitvalswegen naar Leidschendam en Wassenaar;*
- de Duivenvoordecorridor een beschermde status heeft en de Papenwegsepolder een gebied is waar weidevogels broeden;*
- deze gebieden verder van waarde zijn voor het karakter van Voorschoten;*
- omvangrijke investeringen zijn gedaan om deze gebieden te behouden;*

overwegende dat:

- een haalbaarheidsonderzoek in beschermde gebieden uitvoeren naar zonnevelden een verkeerd signaal naar inwoners en partners binnen de RES geeft;*
- een haalbaarheidsonderzoek uitvoeren naar realisatie van werken welke in strijd zijn met vigerend omgevingsbeleid, verspillen van toch al beperkte middelen en capaciteit betekent;*
- het instemmen met de RES 1.0 het instemmen met de zoekgebieden inhoudt en derhalve vigerend omgevingsbeleid op een later moment niet kan worden gebruikt als argument tegen het realiseren van zonnevelden in de Duivenvoordecorridor en de Papenwegsepolder;*
- het college zich duidelijk dient uit te spreken dat het plaatsen van zonnevelden in de Duivenvoordecorridor en de Papenwegsepolder geen optie is voor Voorschoten;*
- onderzoek naar alternatieve locaties evenwel kan worden verricht;*

Besluit:

het raadsvoorstel als volgt te wijzigen:

- beslispunt 2 te vervangen door het college de opdracht te geven de haalbaarheid van zonnevelden in Voorschoten te onderzoeken met uitzondering van de gebieden die in de Duivenvoordecorridor en de Papenwegsepolder liggen;*
- een nieuw beslispunt 3 in te voegen met als tekst: het college opdracht te geven aan Holland Rijnland te communiceren dat aanleg van zonnevelden in de Duivenvoordecorridor en de Papenwegsepolder zoals aangegeven in de zoekgebieden in de RES 1.0 niet mogelijk is;*
- beslispunten 3 en 4 te hernoemen tot beslispunten 4 en 5."*

We verwijzen verder naar wat naar voren is gebracht tijdens de commissiebehandeling. Daar is al veel gezegd. Het is jammer en het voelt weinig democratisch dat we op dit moment geen wijzigingen kunnen aanbrengen in de RES 1.0, hoewel ik er net door mevrouw Schroot van op de hoogte ben gebracht dat er in Den Haag wel een amendement op de RES is ingediend. Verder begrepen wij dat dit ook in Oegstgeest gedaan wordt op het gebied van een waterstoffonds. In andere gemeenten wordt hier dus zeker een poging toe ondernomen.

Wij zien wel een hoop gemiste kansen in de RES, zoals het ontbreken van het initiatief voor een goede basislastcentrale, aangezien wij een netto-importeur van energie zijn in Zuid-Holland, en meer inzet op waterstof. Gelukkig gaat het om een levend document. Wij vertrouwen erop dat het college de belangen van Voorschoten in de regio verdedigt. Wij zullen dat in ieder geval blijven

doen en wij pleiten ervoor dat belangrijkere zaken, zoals kernenergie en waterstofgas, een prominente plaats krijgen in de RES 2.0.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Het is belangrijk dat Voorschoten niet alleen uitspreekt wat wij niet willen, maar ook dat wij ons wel degelijk willen inspannen om een bijdrage te leveren aan de energietransitie. Omdat beide elementen zijn opgenomen in de tekst van het amendement van Bram Reinke van de VVD en van anderen willen wij dat amendement gaarne steunen.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. D66 beschouwt de RES als een inventarisatie en een zoektocht naar oplossingsrichtingen met alles wat we op dit moment kunnen weten om de energietransitie te gaan realiseren. De RES is onderdeel van het Europese complexe transitieproces waarbij ik in de commissie twee weken geleden uitgebreid heb stilgestaan. Het allerbelangrijkste is dat alle ingrepen die we gaan doen, waaronder de warmtetransitie, haalbaar, betaalbaar en vooral duurzaam zijn. Met de vraag of de warmtetransportleiding daaraan gaat voldoen, worstelen meer gemeenten; meneer Reinke refereerde er zojuist al aan dat daar in Den Haag hedenavond een amendement op is ingediend. We stemmen in met beslispunt 1, maar wel met enige aarzeling bij dit onderdeel en we blijven hier erg scherp naar kijken. Wij vinden dat de RES 2.0 moet anticiperen op de reële kans dat die warmteleiding niet haalbaar is omdat zij niet duurzaam en niet betaalbaar zal zijn, maar dit zal nader onderzoek moeten uitwijzen. Het raakt mij ieder voorjaar weer als ik de grutto hoog in de lucht boven het spoor haar naam hoor roepen. Deze bedreigde weidevogel, die de status "gevoelig" heeft op de rode lijst, leeft in de Papenwegsepolder. Natuurlijk willen we haar leefgebied behouden om van haar roep te blijven genieten. Op de kaart van de RES 1.0 staan twee zoekgebieden voor zonnevelden in Voorschoten. Instemming met beslispunt 1 houdt in dat we die kaart ook vaststellen. Geheel terecht stelt het college dan ook in het tweede beslispunt voor om de haalbaarheid van zonnevelden in Voorschoten te onderzoeken. We vinden dat de gruttoliefhebber zich geen zorgen moet hoeven te maken over het leefgebied van de Papenwegsepolder. En het aantasten van de Duivenvoordecorridor is, zoals ik in de commissie al heb gezegd, voor D66 onbespreekbaar. Om dit extra te onderstrepen, steunen wij het amendement van de VVD. We vinden het vreemd dat ons dorp meedoet met de aanvraag Nationaal Park Hollandse Duinen - daarover hebben we de brief van november 2020 ontvangen - maar dat daar kennelijk geen rekening mee wordt gehouden in de kaders voor het aanwijzen van het zoekgebied. Een nationaal park lijkt ons meer dan een bestuurlijke afspraak en vinden wij gelijkwaardig aan het NNN en de Natura 2000-gebieden; "NNN" is het Natuurnetwerk Nederland.

Onderzoek naar zonnevelden in de rest van Voorschoten vindt D66 noodzakelijk. Ik noem de drie belangrijkste argumenten. Of je nu voor of tegen iets bent, fundering van een standpunt wint aan kracht op basis van feiten. Vanuit de regio, de provincie en het Rijk is extra bestuurlijke druk te verwachten om zonnevelden aan te leggen, onder andere omdat onze provincie niet meewerkt aan het realiseren van windmolens maar wel zonnevelden wil toestaan; dit staat in brief 1532 van 30 april. Het tweede argument is: hoe meer we lokaal kunnen opwekken, des te onafhankelijker we zijn van derden. Het derde argument is dat zonnevelden er tijdelijk liggen, voor een jaar of vijftien. Juist die flexibiliteit biedt kansen. De wethouder heeft aangegeven kaders op te stellen voor het onderzoek. In de gedragscode Zon op land, die door heel veel organisaties en ook door het bedrijfsleven is ondertekend, staat onder andere dat de biodiversiteit versterkt moet worden bij zonnevelden. We horen graag de toezegging van het college dat het die kaders wil overnemen bij de kaderstelling voor het onderzoek.

Tot slot wil ik opmerken dat we bij de RES 2.0, dus bij de vervolgstap, heel scherp zullen zijn op het realisme van de voorstellen. Onze regio barst uit haar voegen van de opgaven. Dat zien we ook in de agendapunten over de omgevingsagenda.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. In de commissie heb ik namens de SP al aangegeven dat wij het niet zien zitten om juist van belangrijke natuurgebieden, gebieden met landschappelijke waarde, zoals de Duivenvoordecorridor en de Papenwegsepolder, een zoekgebied voor zonnepanelen te maken. Ik heb toen ook aangegeven dat ik daarvoor samen met de heer Reinke een amendement wilde voorbereiden. Doordat ik mijn mailbox niet goed in de gaten heb gehouden, heb ik eigenlijk pas vandaag gezien dat de heer Reinke daarvoor inderdaad een voorstel heeft geschreven en dat er een mooi amendement ligt, dat al door vijf partijen is ondertekend. Ik zou de SP bij dezen graag alsnog als ondertekenaar naar voren willen schuiven, want ik heb het voorzetje van de heer Reinke gewoon gemist. Mijn excuses daarvoor. Wij ondersteunen het amendement dus van harte, zoals ik al aangaf.

De heer **Reinke** (VVD): Ik wil nog even zeggen dat ik u als eerste heb gemaïld, meneer Maassen.

De heer **Maassen** (SP): Dat idee had ik al. Het was gewoon mijn schuld; sorry. Maar goed, het is een mooi amendement geworden en ik steun het dus van harte.

De opmerkingen van mevrouw Schroot over beslispunt 1 sluiten aan bij de opmerkingen die ik bij de commissiebehandeling heb gemaakt over de warmteleiding. Ik sluit me dus bij die opmerkingen aan. Met die kanttekening bij beslispunt 1 en het amendement op beslispunt 2 kan de fractie van de SP dus instemmen met het voorliggende voorstel.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. De avond wordt voor de heer Reinke steeds mooier. We gunnen hem dat graag. We hebben hier heel veel over gediscussieerd. Daar ga ik het niet over hebben. Wethouder Spil en het college zitten volgens mij goed in de wedstrijd, maar ik zou het volgende willen zeggen. Het gaat om drie agendapunten en het gaat drie keer over strategie: het gaat over energiestrategie, mobiliteitsstrategie en omgevingsvisie. Strategie heeft te maken met helicopterview, met terrein verkennen van bovenaf, richting zoeken. Dat woord komen we gelukkig ook steeds tegen in de stukken. Bij strategie gaat het om strategisch denken, handelen en beslissen, het ontwikkelen van inzichten in mogelijkheden en kansen, het weloverwogen en consistent doorvoeren van actie, strategisch beslissen, snel en effectief inspelen op kansen en bedreigingen. En dit alles met voortdurend alert zijn op een veranderende buitenwereld en een zich niet altijd mee ontwikkelende eigen organisatie. De kernvraag is voor mij eigenlijk: hoe staan wij nu als Voorschoten en als raad met de nieuwe eigen ambtelijke organisatie in de regio, in al die regionale verbanden waarin wij opereren? What's in it for us, om het zo eens te zeggen. Denken wij zelf voldoende strategisch? Doen wij daar als college en uiteraard ook als raad voldoende aan? Wat brengen die verbonden partijen, zoals zij zo mooi heten? Hoe verbonden zijn wij eigenlijk in die samenwerkingsverbanden en hoe verbonden willen we zijn? Wordt onze stem nog gehoord? Hoe zit het eigenlijk met de democratische verhoudingen in die samenwerkingsverbanden en wat is de invloed die we kunnen uitoefenen? Ik zou een appel op ons willen doen om daar nog eens apart bij stil te staan. Dat lijkt mij een heel goed punt, want je zou kunnen zeggen dat we twee nieuwe vrouwen in het college hebben: wethouder Spil, meer dan een wisselspeler, en een nieuwe burgemeester. Twee vrouwen in een prominente positie, twee powervrouwen; ik zou bijna willen zeggen: "flower power"-vrouwen. Ik zou jullie willen oproepen om ons en het college scherp te houden op dit punt van strategie. Want in alle ernst en met alle humor: het gaat om strategische samenwerkingsverbanden en halen wij daaruit wat daarin zit? Geven wij zelf wat daarin zit? Ik denk dat het juist in een snel ontwikkelend veld als het energiebeleid goed is om daar eens bij stil te staan.

De heer **Bos** (GroenLinks): Voorzitter. In aansluiting op de woorden van de heer Bremmer: het is goed om te wijzen op die regionale samenwerking, maar het is ook echt goed dat deze Regionale Energiestrategie hier nu eigenlijk voor ons ligt, omdat dat gewoon duidelijkheid geeft. Het komt er nu eigenlijk op aan dat dit omgezet gaat worden naar het beleid. Daarbij merken we wel dat het allemaal moeilijker en lastiger wordt als de uitvoering dichterbij komt. Dat bleek al in de commissievergadering ten aanzien van het zoeken naar zonnevelden. Ook wij zien uiteraard dat de buitengebieden van Voorschoten - de Duivenvoordecorridor en de Papenwegsepolder - heel belangrijke gebieden zijn voor natuur en recreatie. Vandaar dat wij het door de VVD ingediende - en laten we zeggen: door de SP mede-ingediende - amendement steunen. Dit betekent wel dat het realiseren van zon op grote daken echt veel aandacht moet krijgen. Dat willen we nog even onderstrepen, want er zijn her en der misschien ook kansen voor zonnevelden op land, maar de grote daken bieden echt een kans die wij moeten zien uit te nutten. Daar vragen wij dus graag veel aandacht voor. Wij kunnen het raadsvoorstel verder steunen.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik wil nog even iets aanvullen op wat de heer Bos zegt. Dat vergat ik zojuist in mijn verwarring over het amendement. Wat ik ook zo goed vindt aan het amendement dat zonder mijn inbreng is geschreven, is dat er niet alleen wordt gezegd "geen zonnevelden in de Papenwegsepolder en de Duivenvoordecorridor", maar dat er ook wordt gezegd "wel zoeken naar andere plekken voor zonnevelden". Want die mogelijkheden zijn er wel degelijk. Wij zijn dus niet tegen zonnevelden. Wij zijn alleen tegen zonnevelden op die plekken. Ik denk dat het heel goed is dat dat zo goed wordt uitgesproken in het amendement. Mijn complimenten daarvoor.

De heer **Bos** (GroenLinks): Wij hebben ook een kleine inbreng gehad bij dit amendement. Vandaar dat wij het hebben kunnen steunen.

De heer **Zeelt** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Een amendement leidt tot mooie woorden en allerlei liefdesverklaringen! Het is mooi om dat te mogen horen. De RES 1.0 is een stuk dat tot stand is gekomen in opdracht van de rijksoverheid, die de focus eigenlijk met name op windturbines en zonneweiden heeft gelegd. Het is ook een stuk dat zonder participatie en inspraak van inwoners tot stand is gekomen. Dat is spijtig. De gevolgen van deze RES'en halen daarom bijna dagelijks de landelijke pers. Daar moeten we iets mee doen; daar kom ik op terug.

Het is in elk geval heel positief dat vele partijen in de regio de handen ineen hebben geslagen om aan deze opdracht uitvoering te geven. Positief is ook dat de RES om de twee jaar wordt geactualiseerd. Op die manier kun je actuele technische ontwikkelingen en mogelijk ook nieuwe politieke inzichten - de heer Reinke gaf daarvan al twee mooie voorbeelden, die wij vaak genoemd hebben - relatief snel inpassen. Wat die zonnevelden betreft: aan het aanwijzen van gebieden in de Duivenvoordecorridor en de Papenwegsepolder zie je dat er geen integrale afweging heeft plaatsgevonden bij de totstandkoming van de RES. Wethouder Spil heeft dit in de commissie WRG bevestigd. Het is een slechte zaak dat integrale afweging niet plaatsvindt bij zo'n belangrijk stuk. Maar goed, we snappen het in dit geval wel. De RES 1.0 is nieuw en is onder zeer hoge druk tot stand gekomen. We zien dit dus door de vingers, om het zo maar te formuleren. Voor het afwijzen van twee locaties moet je wel naar een alternatief zoeken. We hebben er in de commissie enkele genoemd. Het amendement hebben we mede-ingediend op aangeven van de VVD, die daar een prachtige voorzet voor heeft gegeven, zoals al is genoemd. Dat geeft de bedoeling van onze fractie uitstekend weer.

Ten slotte de participatie. Ik heb wethouder Spil gevraagd hoe zij dat nou gaat doen. Toen zei ze: "Er komt een krantje." Dat hebben we gezien. We vinden dat een mooie, goede aanzet en we zijn er heel positief over. We hopen vooral dat met deze krant, met alle Facebookoproepen en met al het delen, dat velen al gedaan hebben, vooral ook nieuwe mensen, nieuwe inwoners, gaan meedoen aan deze discussie over hoe we hier invulling aan gaan geven, uiteraard naast de mensen die al hebben meegedacht.

Wij gaan akkoord met de voorstellen. Ook wij hebben twijfels over beslispunt 1 over het warmtenet. Met het amendement gaan wij als mede-indiener uiteraard akkoord. Veel succes!

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Ik kan het heel kort houden. Wij zullen voorstemmen als het amendement van de VVD wordt aangenomen.

Wethouder **Spil**: Voorzitter. Om te beginnen wil ik de toezegging doen dat de gedragscode Zon op land wordt meegenomen bij de kaderstelling. Dat heb ik ambtelijk ook al doorgegeven en ze kijken er al naar. Dat staat dus. Verder vond ik de woorden van meneer Reinke mooi: het is nu 1.0 en we weten waar we uiteindelijk uit willen komen in 2030 en ook daarna nog, maar hoe we er komen, zullen we stap voor stap moeten bekijken. Ik denk dat iedereen het ermee eens is dat we iedere keer kritisch moeten blijven kijken naar wat er mogelijk of onmogelijk is, maar we moeten wel steeds het doel voor ogen houden dat we er ooit moeten komen.

Het amendement wil ik eigenlijk koppelen aan de strategievraag van meneer Bremmer. Het is natuurlijk vreselijk mooi dat deze raad zowel de vorige keer als deze keer gezamenlijk, unaniem, een amendement kan maken. Binnen de samenwerking in de regio is volgens mij ook nog veel winst te halen. We hebben het daar in het college vaak over. We hebben nu een nieuwe burgemeester, die in de regio heel veel kennissen heeft. Die zullen we dus absoluut ook gebruiken om dat te gaan doen. U heeft als raad laten zien dat u gezamenlijk een ontzettend sterke raad bent. Ik denk dat de inwoners daar heel blij mee mogen zijn. Het gaat altijd om de inhoud en om samenwerking. Dat is een ontzettend goede basis om verder te gaan met een stevige positie voor Voorschoten in de regio. Daarvoor zijn we bezig met het project Grip op samenwerking om bij alle verschillende regionale samenwerkingen te kijken hoe we als Voorschoten "what's in it for me?" eruit kunnen halen.

De **voorzitter**: We gaan naar de tweede termijn van de raad voor wie die daar behoefte aan heeft.

De heer **Reinke** (VVD): Voorzitter. Ontzettend bedankt voor alle steun. Fijn dat we elkaar met z'n allen op deze manier kunnen vinden. Ik heb geen tweede inbreng.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Reinke.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik begreep net van wethouder Spil dat ook uw netwerk binnen de regio ontzettend helpt om dingen voor elkaar te krijgen. Ik begreep bij uw installatie dat dit dan ook niet in het Nederlands gaat. Als het helpt om de moties voortaan in het Saksisch op te stellen, wordt dat voor een Limburger zoals ik een beetje lastig, maar daar komen we wel uit.

De **voorzitter**: Dat komt goed, hoor! A'j plat kunt praoten, mo'j 't zeker nie laoten, hè?

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Ik dank wethouder Spil voor haar woorden. Ik denk dat ze prima heeft gereageerd op mijn appel. Dat is uiteraard een breed appel op ambtenaren, college en onszelf als raad; laat dat helder zijn. Dat is prima zo.

De heer **Bos** (GroenLinks): Voorzitter. Wij hebben geen verdere vragen. Veel succes bij de verdere uitvoering!

De heer **Zeelt** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Het is fijn dat we het allemaal zo met elkaar eens zijn. Ik zou zeggen: op naar de RES 2.0; dat lijkt ons een strak plan. Daar kijken we al naar uit.

De **voorzitter**: Volgens mij zijn er geen vragen gesteld aan het college. Ik sluit hierbij dus de beraadslaging en we gaan over tot de besluitvorming.

De voorzitter constateert met instemming van de raad dat amendement 123 met algemene stemmen wordt aangenomen.

De voorzitter constateert met instemming van de raad dat het geamendeerde voorstel met algemene stemmen wordt aangenomen.

15. Wensen en bedenkingen Regionale agenda omgevingsvisie Holland Rijnland (raadsregistratienummer 20/045968/242410)

De **voorzitter**: De regio Holland Rijnland heeft met alle betrokken gemeenten een Regionale Omgevingsagenda 2040 opgesteld. Hierin worden regionale ruimtelijke opgaven bij elkaar gebracht. Het gaat om woningbouwopgave, mobiliteit, energie en groen. We bespreken nu een conceptbrief van de raad met wensen en bedenkingen bij deze omgevingsvisie. Naar aanleiding van de commissievergadering is deze brief aangepast. We horen graag of er nog vragen of opmerkingen zijn of dat we al tot besluitvorming kunnen overgaan.

De heer **Bos** (GroenLinks): Voorzitter. De voorliggende Regionale agenda omgevingsvisie Holland Rijnland doorlezend ben je onder de indruk van alle onderwerpen die erin genoemd worden. We bespraken vandaag echter ook de Regionale Energiestrategie, die we net hebben aangenomen. Straks volgt nog de Regionale Strategie Mobiliteit. Dat zijn allemaal zaken die met elkaar samenhangen en invloed op elkaar hebben. Het pleidooi om eerst de andere plannen verder uit te werken en samen te voegen en over elkaar heen te leggen, zoals dat eerder ook in de commissievergadering aan de orde is geweest, vinden wij een goed voorstel. Wij kunnen ons dan ook goed vinden in de wensen en bedenkingen zoals die zijn verwoord in de brief van het college. Ook met de toevoeging over Duin, Horst en Weide kunnen wij instemmen. Wij hebben verder dan ook geen vragen hierover en wij kunnen instemmen met het voorstel.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Wij steunen het raadsvoorstel met de wensen en bedenkingen. Ik heb nog wel een opmerking. De druk op de ruimte is enorm in onze regio, zoals ik ook opmerkte bij de RES. We moeten gefundeerde keuzes maken voor de regionale lobby die we hiermee willen betrachten. We vragen onze twee leden van het algemeen bestuur van Holland Rijnland dus om ons Voorschotense standpunt te bespreken in de vergadering van het algemeen bestuur.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Voorzitter. De VVD-fractie kan zich vinden in de kritische toon van de zienswijze zoals het college die heeft opgesteld. Zoals we ook in de commissie hebben gezegd, missen we een echt integrale benadering. De spreekwoordelijke kaarten moeten over elkaar worden gelegd. De consequenties voor de woningbouw komen niet duidelijk tot uiting. Wij kunnen ons dus vooral vinden in de punten 3, 4 en 5 van de zienswijze. Het is inderdaad goed dat het punt van Duin, Horst en Weide, zoals de heer De Graaf dat in de commissievergadering heeft aangekaart, hieraan is toegevoegd en is meegenomen. Dus steun van onze fractie voor deze zienswijze.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. De SP was in de commissievergadering al positief over de brief. Na de aanpassing op suggestie van de heer De Graaf van de PvdA is de brief alleen nog maar beter. Dus wij steunen deze brief.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Wij steunen dit voorstel.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Dank voor de unanieme steun. Het is een mooie avond aan het worden.

De **voorzitter**: Ik schat in dat er geen tweede termijn nodig is. Ik constateer dat de raad daarmee instemt. Ik sluit dus de beraadslaging en we gaan over tot de besluitvorming.

De voorzitter constateert met instemming van de raad dat het voorstel met algemene stemmen wordt aangenomen.

16. Wensen en bedenkingen Regionale Strategie Mobiliteit Holland Rijnland (raadsregistratienummer Z/21/053984)

De **voorzitter**: De Regionale Strategie Mobiliteit beschrijft de keuzes die de dertien gemeenten in Holland Rijnland gezamenlijk maken om de regio bereikbaar te houden en de ruimtelijke ontwikkelingen te faciliteren. De raad kan wensen en bedenkingen meegeven. Het voorstel is aangepast naar aanleiding van de commissievergadering. We horen graag van de raad of er nog opmerkingen zijn of dat we al tot besluitvorming kunnen overgaan.

Mevrouw **Boom** (D66): Voorzitter. Wij hebben in de commissievergadering aangegeven dat we qua mobiliteit in de regio Holland Rijnland zitten, maar dat ook de regio Haaglanden erg belangrijk is. Daarvoor hebben we aandacht gevraagd. Het is heel fijn dat ook aan de slag wordt gegaan met het nieuwe knelpunt aan de zuidzijde. Verder zijn we het net als de vorige keer nog steeds eens met het voorliggende raadsvoorstel. Dank ook voor de aanvullingen. Wij kunnen hiermee instemmen.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Voorzitter. Ook voor dit stuk zal de VVD haar steun uitspreken. Mobiliteit is belangrijk, maar het stuk lezend kun je niet echt spreken van een echte visie of strategie, zoals ik al in de commissievergadering heb uitgelegd. Er is ook veel te weinig aandacht voor de bereikbaarheid van Voorschoten. Ik benadruk toch nog maar een keer de problemen inzake de voortgang van de werkzaamheden rondom het Lammenschansplein; de heer Van den Dool refereerde daar net ook al even aan. Het is zeer belangrijk dat daar gewoon meer focus op komt, dat Voorschoten daarbij ook genoemd wordt en dat er ook wat meer ambitie is bij hoe we met het hele gebied omgaan in plaats van alleen maar proefballonnetjes. Ik sluit me ook aan bij de woorden van mevrouw Boom over het plan om goed aan de slag te gaan met de zuidzijde van Voorschoten.

De heer **Bos** (GroenLinks): Voorzitter. Er worden in dit document veel thema's besproken. Veel al bestaande knelpunten worden benoemd, maar er ontbreken er ook een aantal, zoals de heer Lavrijsen en mevrouw Boom al aangaven. We herkennen ons dan ook goed in de kritische wensen en bedenkingen en kunnen instemmen met het voorstel. We roepen onze raadsleden die lid zijn van het AB, wel op om deze punten mee te nemen en kritisch te zijn, maar dat is volgens mij wel toevertrouwd aan de heren Van den Dool en Zoetemelk.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Ik heb niets toe te voegen aan de voorgaande sprekers. Alles wat ik zou kunnen zeggen, is gezegd.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Dit document geeft geen nieuwe feiten. Voorschoten zit tussen Leidschendam en Lammenschans en wij zijn van beide gemeenten afhankelijk. We hebben het Lammenschansplein, het verkeerspunt, als ontsluiting en we hebben Leidschendam bij de Mall of the Netherlands. Voorschoten zit eigenlijk helemaal op slot. Wij missen hier echt veel over in dit document. Dat vind ik echt zonde. Dat zou er eigenlijk toch bij moeten.

Wethouder **Spil**: Voorzitter. Twee korte zaken, ten eerste de zuidkant. In recent overleg met Holland Rijnland hebben we dat punt ingebracht. Het wordt meteen opgepakt als item, niet in deze strategie, maar het staat daar nu ook op de agenda. Over het Lammenschansplein is recent door de provincie een hele nieuwe update geplaatst. Het is misschien goed om die nog eens te bekijken.

De **voorzitter**: Volgens mij is er geen behoefte aan een tweede termijn van de zijde van de raad. Ik constateer dat de raad daarmee instemt. Dan beëindig ik hiermee de beraadslaging en we gaan over tot de besluitvorming.

De voorzitter constateert met instemming van de raad dat het voorstel met algemene stemmen wordt aangenomen.

17. Ontwerpverklaring van geen bedenkingen bouw 5 eengezinswoningen Leidseweg 104 (raadsregistratienummer Z/18/017706/234175)

De **voorzitter**: Er is een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor de bouw van vijf eengezinswoningen aan de Leidseweg 104. Het plan is in strijd met het bestemmingsplan. Voor medewerking aan het plan is een verklaring van geen bedenkingen van de raad nodig. Die ligt nu ter besluitvorming aan u voor.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. We willen het college bedanken voor het beantwoorden van de vragen die wij hebben gesteld. Wij begrijpen dat we gewoon consistent moeten zijn. We kunnen dus geen extra eisen stellen aan duurzaamheids- en energievoorwaarden en aan het sociale aspect daarvan. Ook ten aanzien van het fonds liggen er geen mogelijkheden. We gaan verder dus akkoord met het voorstel zoals dat er ligt, want we moeten gewoon bestuurlijk consistent zijn.

De heer **Lavrijsen** (VVD): Voorzitter. Ik sluit me aan bij de woorden van mevrouw Schroot dat we consistent moeten zijn. Zeker bij dit soort langlopende dossiers kunnen op welk gebied dan ook niet steeds nieuwe eisen toegevoegd worden als er al afspraken zijn. De VVD heeft dus geen bezwaar tegen het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen. We zien dit als een mooi initiatief, dat ook het gebied naast de Laurentiuskerk een kwaliteitsimpuls kan geven. We zien dat er al veel is gedaan met de wensen van verschillende bewoners. We hebben er ook vertrouwen in dat dit proces in de toekomst goed vormgegeven gaat worden. Dus wij steunen dit voorstel.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Wij stemmen in met dit voorstel.

De heer **Zeelt** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Wij zitten eigenlijk wel in onze maag met dit voorstel. Het is oud. Je moet bestuurlijk inderdaad wel consistent zijn, maar bij zaken die lang duren, heb je ook weleens te maken met voortschrijdend inzicht. Het is dus heel lastig. We zitten eigenlijk niet op dit soort bouwplannen met dure woningen te wachten. De onbalans in onze woningvoorraad wordt weer vergroot. Er zit geen sociale woningbouw in. Daar hebben wij ontstellend veel moeite mee. Wij hopen eigenlijk dat een lokale ontwikkelaar meedenkt met de lokale gemeenschap en misschien een stukje maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt. We zeggen niet dat hij dat niet doet, maar we hadden op dit vlak toch wat meer verwacht. We kunnen eigenlijk niets anders concluderen dan dat we tegen dit voorstel zullen stemmen, hoewel we niet tegen bebouwen zijn, want de locatie zal er op zich zeker niet slechter van worden.

De heer **Bos** (GroenLinks): Voorzitter. We zijn in de commissie WRG helaas niet tot behandeling van dit onderwerp gekomen. Over dit project hebben wij dan ook technische vragen gesteld. De antwoorden hebben bij ons de wenkbrauwen wel doen fronsen. Het project bevat geen sociale woningbouw, zoals de heer Zeelt net al aangaf. Dit was voor ons aanleiding om te vragen of er een bijdrage zou plaatsvinden in het vereveningsfonds. Zou daar op basis van de doelgroepenverordening, die vandaag al eerder ter sprake was en die moet helpen om sociale woningbouw te realiseren, sprake van kunnen zijn? Uit de beantwoording blijkt dat daarvoor nog een beleidsregel vastgesteld moet worden. Die zal na de zomer komen. We vragen de wethouder of hij kan bevestigen dat dit op die manier in de planning zit. Verder vonden wij het vreemd dat in de bijlagen enkel werd verwezen naar de oplegnotitie van 10 november 2014 en de ontwerpomgevingsvergunning van januari 2018, terwijl bij het raadsvoorstel ook een ander stuk van februari 2021 zit met ruimtelijke onderbouwing en met een ontwerp van het architectenbureau Van Manen, voor het laatst gewijzigd op 11 januari 2020. De laatste documenten zijn dus veel recenter. We hebben nu geconstateerd dat in de bijlagen bij het raadsvoorstel ook verwezen wordt naar dit laatste document. We vragen de wethouder nog wel of hij duidelijk kan maken dat wij, als wij hiermee instemmen, enkel en alleen instemmen met de plannen zoals die in deze laatste ruimtelijke onderbouwing beschreven zijn. In de plannen van 2014 was nog sprake van een grote kelder onder de gebouwen. In de toetsing die nu gedaan is op ruimtelijke onderbouwing, is daar helemaal niet meer gekeken. Wij willen er dus echt van uitgaan dat deze laatste onderbouwing en dit laatste plan ook het echte plan zijn.

Gezien de omvang van dit project, de locatie ervan en hoe het eruitziet, kunnen wij verder toch gewoon instemmen met dit voorstel, maar wij krijgen graag nog een reactie op deze twee punten.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Wij kunnen instemmen met deze plannen. In de commissie hebben wij gezegd dat wij ons wat terughoudend zouden opstellen, gelet op indirecte betrokkenheid van familie van een van onze raadscommissieleden. Dat wil ik hier dus ook aangeven. Toch een opmerking die door de beantwoording werd opgeroepen: waarom geen bouw van sociale woningen? De beantwoording vond ik opmerkelijk: vanuit stedenbouwkundig oogpunt is het in sommige gevallen niet wenselijk om op iedere denkbare plaats met sociale woningbouw te komen. Dat vond ik toch een opmerkelijke reactie in de schriftelijke beantwoording. Misschien kan de wethouder duiden wat ik daaronder moet verstaan.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Uit het voorstel blijkt dat er geen sociale huur of koop gerealiseerd wordt. Uit het antwoord van het college op mijn vragen blijkt dat er ook geen afkoopsom voor sociale huur meer mogelijk is; dat staat er echt zo. Er worden in ieder geval al sinds 2017 geen stortingen meer in het Volkshuisvestingsfonds gedaan. Dat is raar, want gelet op de Huisvestingsverordening van 2019 gebeurt dat nog wel, moet er zelfs een compensatie van € 20.000 betaald worden en moeten die boetes gebruikt worden voor volkshuisvesting. Ik vind het dus een beetje jammer dat ik een antwoord krijg dat niet helemaal klopt en dat in de Huisvestingsverordening van 2019 iets anders staat. Dat wil ik graag nog even uitgezocht hebben. Voor de rest vind ik het gewoon echt heel jammer. Er worden nu vijf grote huizen gebouwd. Er had ook één sociale woning beneden kunnen zijn, met eentje daarboven. Als je een beetje initiatief toont, kom je er best wel uit en kan er toch voor 25% sociaal gebouwd worden. Wij zullen dus tegenstemmen, want 25% sociaal bij nieuwe projecten staat ook in het coalitieakkoord.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Dank voor de steun die verschillende fracties hebben uitgesproken. Ik begrijp de twijfels en de zorgen tegelijkertijd ook, want in een ideale wereld zou je hier misschien gezegd hebben: doe een stuk sociaal. Maar ik heb in de stukken uitvoerig betoogd en ook onderbouwd dat we daar in dit project helaas geen grondslag voor hebben. Dat is helaas niet anders. Dan moet je op een gegeven moment ook de consequenties daarvan trekken. Het is op zich een prachtig project. We bouwen voor elke portemonnee in het dorp. Daar hoort dit dus bij. Er is geen grondslag voor die sociale component, ook niet voor verevening. Daarom kan dat niet. Je moet ook niet opnieuw gaan onderhandelen over het hele verhaal, want dat is bestuurlijk niet consistent en niet betrouwbaar. Dat is niet goed voor ons als gemeente in de relatie met de verschillende partijen waarmee wij te maken hebben. De beleidsregel waar het om draait, is bijna klaar. Die wordt na de zomer aangeboden en ook aan u verstrekt. Dan hebben we wel een grondslag om dit soort zaken te kunnen doen, maar dat is nu niet het geval.

De bijlage is inderdaad aangevuld. U ziet dat in de laatste redactioneel verbeterde versie van het stuk ook expliciet naar bijlage 3 wordt verwezen; dat zeg ik tegen de heer Bos. Dat is om elke twijfel uit te sluiten dat dit rapport ook deel uitmaakt van het voorstel. Dat was eigenlijk al zo, omdat daar ook in de samenvatting naar wordt verwezen, maar dit is nog een extra zekerheid dat de beoordeling en de goedkeuring van dit plan echt mede conform dit rapport, het laatste rapport van 21 februari van dit jaar, plaatsvinden. Elke twijfel is wat mij betreft nu dus weg, omdat het echt expliciet toegevoegd is aan de stukken.

De heer Bremmer vroeg naar de motivering. Sociale woningbouw kan niet op elke plek. Dat blijkt ook uit deze casus, omdat daar op dit moment gewoon geen grondslag voor is. Verder is de kern van het punt niet deze regel, maar het feit dat die juridische grondslag dus ontbreekt, zoals ik ook in de stukken uitvoerig heb betoogd.

De **voorzitter**: We gaan naar de tweede termijn van de raad.

De heer **Zeelt** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Worstelen doen we nog steeds. Wethouder Cramwinckel zegt dat je inderdaad niet opnieuw moet gaan onderhandelen. Dat is ook zo; dat probeerden we in onze bijdrage ook een beetje aan te geven. Vandaar dat we gekozen hebben voor termen als "voortschrijdend inzicht" en "enigszins je maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen". Dat je niet overal sociale woningbouw kunt plegen, snappen we uiteraard. Er zijn plekken waar je dat niet doet, maar voor deze locatie zien we dat absoluut niet in, kijkend naar de omgeving. Wij blijven dus toch tegen dit voorstel.

De heer **Bos** (GroenLinks): Voorzitter. Ik wil er nog even op aandringen dat als deze stukken ter inzage gelegd worden, ook echt heel duidelijk is welke stukken dan voorliggen en dat oude stukken die eigenlijk van tafel zijn, daar ook niet meer tussen liggen om verwarring te voorkomen bij de omwonenden en andere mensen die hier weer op reageren. Dat is nog het enige.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Ook ik wil alleen nog zeggen dat sociale huizenbouw daar makkelijk kan. Wees creatief: maak van één huis twee verschillende woonunits, eentje boven en eentje beneden, met een gezamenlijke tuin. Dan heb je een hartstikke mooi sociaal huis.

De **voorzitter**: Ik constateer dat er geen vragen zijn gesteld aan het college. Daarmee sluit ik dus de beraadslaging en we gaan over tot de besluitvorming.

De voorzitter constateert met instemming van de raad dat het voorstel is aangenomen, waarbij de fracties van ONS Voorschoten en Voorschoten Lokaal Sterk ertegen hebben gestemd.

18. Zienswijze ontwerpbegroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst West Holland (raadsregistratienummer Z/21/053695/244159)

De **voorzitter**: In de Omgevingsdienst West Holland werkt Voorschoten samen met elf andere gemeenten en de provincie. De dienst houdt zich bezig met vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies met het oog op de kwaliteit en de veiligheid van de leefomgeving. De organisatie heeft een ontwerpbegroting voorgelegd waarop de raad nu een zienswijze zal vaststellen. In de commissie hebben de fracties steun uitgesproken voor de conceptzienswijze. Er zijn geen technische vragen meer gesteld. Uw raad is nu aan het woord om aan te geven of u hiermee akkoord gaat of dat er wijzigingen moeten worden aangebracht.

De heer **Reinke** (VVD): Voorzitter. Zoals ook al in de commissie aangegeven, kunnen wij ons vinden in de woorden die zijn neergelegd in het raadsvoorstel.

Mevrouw **Boom** (D66): Voorzitter. Ik sluit mij aan bij de woorden van de heer Reinke.

De heer **Bremmer** (CDA): Voorzitter. Een prima brief met diverse kritische noties en ook de oproep aan de organisatie om zuinig met de centjes om te gaan. Wat kritischer naar jezelf kijken past helemaal bij mijn verhaal over strategisch kijken naar dit soort samenwerkingsverbanden. Dat kunnen we niet goed genoeg doen.

De heer **Bos** (GroenLinks): Voorzitter. Wij kunnen hiermee instemmen en hebben hier verder geen opmerkingen of vragen over.

De heer **Zeelt** (ONS Voorschoten): Voorzitter. De heer Bremmer heeft het voortreffelijk verwoord en daar sluiten we ons graag bij aan.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Wij sluiten ons aan bij de zienswijze.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Wij hebben ook geen opmerkingen en wij zullen ook voorstemmen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat er geen vragen aan het college zijn gesteld en dat er geen opmerkingen zijn gemaakt. Ik stel dus voor dat we direct overgaan tot de besluitvorming. Ik constateer dat de raad daarmee instemt.

De voorzitter constateert met instemming van de raad dat het voorstel met algemene stemmen wordt aangenomen.

19. Bekrachtiging geheimhouding

Het voorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

20. Motie 189 van de PvdA, het CDA, ONS Voorschoten en Voorschoten Lokaal Sterk over verzoek tot technische beoordeling rapport Burgerinitiatief MFCA

De heer **De Jager** (PvdA): Voorzitter en collega's. Het is al laat op de avond, maar deze motie en het achterliggende gedachtegoed verdienen wat mij betreft een zorgvuldige bespreking en weging. We weten allemaal waar het over gaat. In december vorig jaar heeft de raad onder strikte condities in meerderheid een voorkeur uitgesproken voor de locatie van de bibliotheek voor een te ontwikkelen multifunctionele accommodatie. Er kon een definitief ontwerp worden ontwikkeld. Zelf wil de raad geen alternatieven meer onderzoeken, maar de wethouder heeft wel duidelijke verwachtingen gewekt dat serieus naar alternatieve plannen zou worden gekeken indien die vanuit de gemeenschap zouden worden ontwikkeld. Dan komt er half mei een alternatief plan. We kunnen het nog niet goed beoordelen, maar het ziet er in ieder geval wel redelijk serieus, degelijk en goed onderbouwd uit. Vervolgens komt informatiebrief 038, die op twee onderdelen - dan druk ik me eigenlijk best eufemistisch uit - verwondering wekt. Allereerst lijkt het college zich de in december gewekte verwachtingen niet meer te herinneren en schrijft het gewoon: we nemen er kennis van. We weten wat dat betekent: we nemen er kennis van en we komen er misschien op terug als de besluitvorming over de locatie Wijngaardenlaan is afgerond. Dat staat erin. Daarnaast schrijft het college ook nog in afwachting te zijn van voorstellen van de eigenaar van de Kruispuntkerk, terwijl ik en waarschijnlijk ook anderen weten dat door de eigenaar van de Kruispuntkerk al half maart en half april voorstellen zijn ingediend en dat er zelfs een gesprek van de eigenaar met twee wethouders zou hebben plaatsgevonden. Zo wordt de raad toch echt op het verkeerde been gezet.

Volgens mij verdient de motie, die vraagt om zorg te dragen voor een technische beoordeling op korte termijn van het burgerinitiatief, raadsbrede steun. Waarom vind ik dat de motie raadsbrede steun verdient? Omdat het college bij monde van de wethouder in december verwachtingen heeft gewekt. Die verwachtingen mogen nu niet terzijde worden geschoven. We zeggen als raad altijd - ik heb het wethouder Spil vanavond ook nog een keer horen zeggen - dat wij heel sterk hechten aan een serieuze burgerparticipatie. Dat betekent mijns inziens dat het belangrijk is dat we laten zien dat het ons ernst is op dit vlak.

Een slotopmerking: volgens de PvdA biedt brede steun voor deze motie betere voorwaarden voor zorgvuldige besluitvorming. Als uit nadere analyse van het alternatief blijkt dat het op diverse onderdelen minder goed scoort dan de huidige voorkeursvariant die nog in uitwerking aan de raad moet worden voorgelegd, versterkt dat de keuze voor de locatie bibliotheek. Als uit een nadere analyse van het alternatief evenwel blijkt dat het beter scoort dan de locatie Wijngaardenlaan op een aantal belangrijke onderdelen waarop wij het willen beoordelen, is het wijs om aan te sluiten bij het motto van de initiatiefgroep, dat luidt: beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Ik ben zeer benieuwd naar de reactie en de opvattingen van de collega's. De motie luidt:

"Motie 189.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 juni 2021,

constaterende dat:

- a) de raad in december 2020 heeft ingestemd met een voorstel van het college tot uitwerking van een Definitief Ontwerp voor de ontwikkeling van de huidige locatie bibliotheek tot een multifunctionele accommodatie;*
- b) de raad in december 2020 een voorstel van een aantal partijen vanuit de oppositie heeft afgewezen om in de eerste helft van 2021 vanuit de gemeente tegelijkertijd een andere variant te onderzoeken;*
- c) de verantwoordelijke wethouder naar aanleiding van de Kruispuntkerkvariant toen heeft gezegd: 'Mijn telefoon staat altijd aan en als iemand een goed idee heeft, valt daarover te praten. Maar wij leggen de verantwoordelijkheid van dat initiatief duidelijk niet bij de gemeente neer, maar bij initiatiefnemers in het dorp. Laten we maar eens kijken wat voor creatieve ideeën er dan komen!';*

voorts constaterende dat:

- d) de werkgroep Burgerinitiatief MFA-Voorschoten op 17 mei 2021 een alternatief plan voor de ontwikkeling van een MFA aan de gemeenteraad en het college heeft gezonden;*

e) *het college in informatiebrief 038 volstaat met het kennisnemen van het alternatief;*

overwegende dat:

- f) *de raad meermalen heeft uitgesproken grote betekenis te hechten aan burgerparticipatie en serieus wenst om te gaan met signalen en opvattingen vanuit de Voorschotense gemeenschap;*
- g) *de wethouder op 10 december 2020 heeft toegezegd te willen kijken naar een alternatief maar de verantwoordelijkheid daarvoor bij initiatiefnemers in het dorp heeft gelegd;*

voorts overwegende dat:

- h) *een zorgvuldige weging van het alternatieve plan van de initiatiefgroep door de gemeenteraad uitsluitend mogelijk is op basis van een technische beoordeling van het plan van de initiatiefgroep;*
- i) *deze beoordeling zich - gelet op de financiële mogelijkheden van de gemeente en de grote uitdagingen op het terrein van de verduurzaming van gemeentelijke vastgoed - in elk geval richt op de aannames en hierop gebaseerde uitwerking in de financiële paragraaf van het alternatieve plan alsmede op de potentiële gebruiksmogelijkheden van deze variant;*

draagt het college op zorg te dragen voor een technische beoordeling van het alternatief MFA van het burgerinitiatief en die beoordeling te voegen bij de agenda van de commissie B&B van 1 juli en de raad van 8 juli 2021."

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Kijkend naar de raadsagenda in december 2020 is dit natuurlijk laat. Daar moeten we geen gewoonte van maken. We zijn geen voorstander van vertraging ten aanzien van dit onderwerp, want het duurt allemaal al zo lang en de bouwkosten nemen alleen maar toe. We zijn echter van mening dat het nemen van het best mogelijke besluit over dit zo belangrijke dossier in de toekomst vele decennialang in het belang van onze gehele Voorschotense samenleving zal zijn. Zoals u bekend zal zijn, zien heel veel Voorschotenaren de locatie Kruispunt toch eerder als een centrum dan de locatie van de bibliotheek. Uitgerekend in het centrum hebben we met elkaar grote plannen, gelet op eerdere agendapunten van vanavond. Bovendien zijn we bezorgd over de mate van samenwerking met de eigenaar van de Kruispuntkerk. Is daarmee vorig jaar echt tot in detail en tot op de bodem alles besproken en uitonderhandeld? We hebben daar onze zorgen over. Ja, wij geloven dat deze optie nadrukkelijk betrokken moet worden bij een integrale afweging, zoals die nog zal moeten plaatsvinden. Daarom steunen we deze motie van harte.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Ik ga niet herhalen wat er al gezegd is, maar we hebben in het verleden allemaal weleens een besluit genomen waarvan we dachten: had ik daar niet beter over na moeten denken? Ik denk dat dat ook het belangrijke punt is: blijft straks niet de vraag hangen of het misschien beter had gekund? We kiezen nu voor een oplossing die voor 20 tot 25 jaar geldt. Een andere oplossing in dit verband zou een keuze zijn voor 40 jaar. Van mijn kant dus ook steun voor de motie om te kijken of het inderdaad beter zou kunnen. Het gaat om een suboptimale oplossing of misschien wel een optimale oplossing. Wij staan dus achter de motie.

De heer **Van den Dool** (VVD): Voorzitter. Deze motie had er natuurlijk niet gelegen als een aantal mensen in Voorschoten niet een initiatiefvoorstel hadden geschreven over de ontwikkeling van de Kruispuntkerk. Het verdient altijd lof en hulde dat mensen dat doen en dat ook presenteren. In de afweging zitten op dit moment toch wel een aantal lastige aspecten. Ten eerste noem ik een tijdsaspect, want pas over twee à drie weken weten we wat het voorstel over de MFA eigenlijk gaat inhouden. Dan weten we een beetje wat het gaat worden en ook of het binnen de gestelde financiële kaders kan blijven. Maar het wordt op dat moment nog helemaal niet afgehamerd. Eigenlijk zou ik in de weging van deze motie dus al een klein beetje willen weten welke kant het opgaat, maar dat kan ik nog niet vragen.

Het volgende aspect is dat er ook wordt nagedacht over wat er met de huidige Kruispuntkerk gedaan kan worden, maar ook daar weet ik nog helemaal niks van, in ieder geval minder dan van het initiatiefvoorstel. Ook daar zou ik nu dan toch iets van willen weten, maar ook daar kan ik niet om vragen. Ook dat komt over een aantal weken naar buiten. Hopelijk weten we er dan wel iets meer van. Daarnaast is er nog een ander, misschien technisch argument. Het initiatiefvoorstel gaat uit

van de afbraak van de Kruispuntkerk. Dat is best wel iets. Het is een gemeentelijk monument. Ik wil niet de discussie aangaan over de vraag of je dat wel of niet moet doen, maar ik constateer wel dat dit soort besluiten niet heel snel genomen worden in het dorp. Dat is ook een lastig argument, dat ook voldoende aandacht en tijd nodig heeft om te bekijken of je zo'n besluit - zeg maar: in een halfjaar - kunt nemen. Of gaat dat, zoals dat traditioneel in dit dorp gaat, een aantal jaren duren en kun je dat wel lijden? Dat is een belangrijke hoofdvraag. Al die vragen en al die inzichten komen pas over een aantal weken vrij. Wij zien deze motie dus eigenlijk als net een beetje te vroeg; óf het initiatiefvoorstel is te laat, óf de motie is een beetje te vroeg. Wat ons betreft ligt er over een aantal weken allerlei informatie op tafel waar we nog uitgebreid naar kunnen gaan kijken, vragen over kunnen stellen en technische verduidelijkende vragen over kunnen stellen. Dan kunnen we er een afweging over maken. Ik heb net al één technische vraag genoemd. Daar zou ik op dat moment misschien graag een antwoord op willen, maar naar ons idee is de motie een klein beetje te vroeg. Ik zou graag willen vragen om de motie uit te stellen, want over een aantal weken kunnen we hier uitgebreid over praten. Het is niet zo dat de deur over een aantal weken dicht zit en dat het besluit dan al genomen is. Er is dan echt nog wel ruimte om goed naar het initiatiefvoorstel te kijken en dat te wegen met de informatie die dan allemaal vrijkomt. Dat lijkt mij een beter en natuurlijker moment dan nu vragen om nog meer werk te doen.

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter. De indieners van de motie hebben het natuurlijk handig gedaan door er een hoge tijdsdruk op te zetten voor wanneer die technische beoordeling moet plaatsvinden. Zij geven aan dat dit niet tot vertraging moet leiden, maar vertraging is inherent aan het alternatieve voorstel. De heer Van den Dool geeft dat terecht aan. Er wordt in het voorstel over gesproken dat de gemeenteraad eerst de bereidheid moet uitspreken om de Kruispuntkerk te slopen. Dat is een drastisch vertragend onderdeel van het voorstel, want daar gaat veel tijd overheen bij een gemeentelijk monument. Maar de eigenaar/ontwikkelaar van de Kruispuntkerklocatie heeft ook de gelegenheid om - ik citeer uit het voorstel - "binnen de bovenstaande kaders binnen enkele maanden met een haalbaar plan te komen op de Kruispuntlocatie zonder dat daardoor extra vertraging ontstaat". Het feit dat er ook volgens de indieners nog maanden moeten worden genomen om tot een uitgewerkt plan te komen, geeft aan dat ook de indieners inzien dat we achter zouden gaan lopen op het proces dat we nu doorlopen, in de wetenschap dat het college heeft aangegeven dat we over enkele weken bij de behandeling van de Kadernota de volgende stappen in dit proces kunnen nemen; daar hebben we ook in het presidium met elkaar over gesproken. Als we zeggen dat we de twee voorstellen naast elkaar willen beoordelen, betekent dat inherent dus vertraging. Dat is een keuze die we als raad zouden kunnen maken. Daar moeten we dan ook eerlijk over zijn. Dat is niet de keuze die D66 zou maken. Wij hebben in december bewust ervoor gekozen om na vijftien jaar soebatten over dit dossier een belangrijke stap te nemen. Als wij één uitdaging hebben in Voorschoten, is dat wel dat we op moeilijke dossiers altijd een manier zoeken om toch nog eens terug te komen op wat we al eerder hebben besloten en om ergens vertraging te vinden omdat we blijven twijfelen. Daardoor schuiven we heel veel besluiten voor ons uit. Wat ons betreft is het adagium van de opstellers van dit voorstel, "beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald" natuurlijk heel terecht. De vraag die voor ons voorligt bij de Kadernota, is dus de vraag of we vinden dat het voorstel waar het college straks mee komt, past binnen het kader dat wij in december hebben meegegeven en of we dat een goed voorstel vinden. Als wij bij de Kadernota zeggen dat dat geen goed voorstel is, zullen we dat voorstel niet moeten steunen: beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Dan moeten we gaan nadenken over wat we dan wel gaan doen. Dan blijven we dat proces van vijftien jaar wel weer ontzettend verlengen en dan kunnen we inderdaad kijken welke alternatieven voorhanden zijn. Maar we moeten nu niet eigenlijk opnieuw terugkomen op het proces dat we in december met elkaar hebben afgestemd. We moeten wat ons betreft nu eerst het besluitvormingsproces over de variant bibliotheek afronden. Wij zullen de motie dus niet steunen.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik hoorde de heer De Graaf een paar keer zeggen dat hij kiest voor een zorgvuldige besluitvorming. Het valt mij daarom vies tegen dat zijn motie zo onzorgvuldig geformuleerd is. Dat begint bij het gebruik van het woord "burgerinitiatief". Wij hebben in deze gemeenteraad een Verordening op het burgerinitiatief. Een burgerinitiatief moet voor deze gemeenteraad aan een aantal eisen voldoen. Twee van die eisen zijn hier cruciaal. Een van die eisen is dat het plan het afgelopen jaar niet in de raad mag zijn behandeld. De andere eis is dat er 100 handtekeningen bij geleverd moeten worden. Waarom zijn die twee eisen cruciaal? Die eerste eis, over dat jaar, geeft aan dat het niet de bedoeling is dat mensen allerlei besluiten van de gemeenteraad direct terugdraaien. Dat is natuurlijk precies wat hier gebeurt: mensen proberen een besluit terug te draaien dat deze raad heeft genomen met het mandaat dat hij heeft als volksvertegenwoordiger.

ging van Voorschoten. Het tweede punt, die 100 handtekeningen, is om te laten zien dat er wel degelijk draagvlak in de samenleving is voor dat burgerinitiatief. Dat is bij dit plan juist de vraag. We zien een voorstel van een aantal mensen uit een aantal groepen die er behoorlijk belang bij hebben om een voorstel vanuit de gemeenteraad terug te draaien. Wij hebben totaal geen zicht op de vraag hoeveel draagvlak er is voor dat voorstel.

Dan is er nog het punt van het gemeentelijke monument. Wij hebben hier in de gemeente een kader. Dat is in dit geval het gemeentelijke monumentenbeleid. Dit burgerinitiatief, dat volgens onze regels dus geen burgerinitiatief is, vraagt ons om dat kader van het monumentenbeleid maar even aan de kant te schuiven en op voorhand te beslissen dat dit gemeentelijke monument gesloopt moet worden, zodat een genomen gemeenteraadsbesluit teruggedraaid kan worden. Om deze procedurele redenen gaat de SP niet voor dit voorstel stemmen.

De **voorzitter**: Meneer Maassen, ik kan u melden dat uw spreektijd op is.

De heer **Maassen** (SP): Ik had speciaal gespaard om dit nog te kunnen zeggen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Ik hoef niet alles te herhalen wat eerdere sprekers gezegd hebben. Ik kan me grotendeels aansluiten bij de heer Andringa, de heer Maassen en trouwens ook de heer Van den Dool. We hebben het college indertijd bewust gevraagd om nu één plan definitief uit te werken, omdat je je niet kunt baseren op halve plannen waar allerlei onduidelijkheden in zitten. Op een gegeven moment moet je gewoon concreet kunnen zeggen: wordt dit het nou wel of wordt dit het nou niet? Daarvoor heb je gegevens nodig. Er is toen inderdaad, zoals de heer De Graaf aangaf, ruimte opengelaten voor andere initiatieven, ook omdat bijvoorbeeld de eigenaar van de Kruispuntkerk zegt: geef me nog een paar maanden en misschien kan ik dan ook met een uitgewerkt plan komen. Maar ik herinner me ook dat de wethouder daarbij heeft gezegd: dat gaan wij dan vervolgens niet uitwerken; dat moet dan van die partijen komen; we staan ervoor open, maar wij gaan nu deze kant op. Hier ligt nu een burgerinitiatief en het is goed dat mensen meedenken. Dat waardeer ik ook, maar er zitten inderdaad nogal wat haken en ogen aan, zoals de kaders die we dan laten vallen ten aanzien van gemeentelijke monumenten. Er wordt betoogd: dat had natuurlijk nooit zo moeten gebeuren. Dat kunnen we nu misschien vinden, maar het is gebeurd. Dat hebben wij als raad lang geleden besloten, voor ons aller tijd. Dat is niet iets wat we nu zomaar aan de kant kunnen schuiven. Het is nu wel ontzettend laat om hiermee te komen. De indieners vragen nu om een technische beoordeling, alsof we daarmee straks twee gelijkwaardige plannen naast elkaar kunnen leggen. Maar we weten ook dat er in deze hele korte tijd tot de vergadering van de commissie Burger en Bestuur nooit een volledig uitgewerkt plan opgesteld kan worden op hetzelfde niveau als het plan dat er straks ligt voor de Wijngaardenlaan, gewoon omdat daar ontzettend veel werk en tijd in gaat zitten. Ik voorzie dus inderdaad dat we, als we nu deze kant opgaan en nu dat hele proces nog een keer terugtrekken, in een situatie zitten waarin we het hele proces eigenlijk direct weer een aantal jaren voor ons uitschuiven. Dat gaf de heer Andringa al aan. Dan zitten we over de verkiezingen heen. Ook heel belangrijk en wat we ook al eerder gezien hebben, is dat de sloop van het Cultureel Centrum een soort natuurlijke barrière is waar we tegen aanlopen. Ik weet nog dat iedereen aan het begin van deze collegeperiode daar ontzettend de urgentie van voelde: wat gaan we dan doen met die mensen? Op de ene of andere manier lijkt dat compleet uit beeld verdwenen te zijn: "Het Cultureel Centrum? Ach, dat zien we wel." Ik ben dus een beetje verbaasd. We hadden in het presidium afgesproken dat we dit misschien konden meenemen bij de bespreking van het MFA-plan, maar dat we daar de discussie zouden doen. Het verbaast me dus een beetje dat wat in deze motie staat, nu hier alsnog naar voren wordt gehaald. Wij zullen de motie dan ook zeker niet steunen.

De **voorzitter**: Ook uw spreektijd is op.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Ik wil meegeven dat de indieners van deze motie ook veel bedenkingen hadden bij de bibliotheek, bij de Wijngaardenlaan. Ik denk dus dat wij dit nu gewoon aanpakken om er juist nog een heel mooi burgerinitiatief naast te zetten. Ik wil ook ingaan op de opmerking van de heer Deuzeman over het Cultureel Centrum. Weet u hoe langzaam wij hier bouwen? Dan blijft het Cultureel Centrum nog zeker vijf jaar open, want het gaat allemaal niet zo snel voordat die schop de grond in is. Ik kan dus niet inzien dat we daarom snel moeten handelen. Ik vind dit een mooie motie en ik zou het eigenlijk wel naast elkaar willen zien.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Ik denk dat er heel veel goede dingen zijn gezegd en veel invalshoeken zijn genoemd. Natuurlijk hebben wij vanuit het college ook met deze groep contact gezocht om te kijken wat dit precies "om de hakken had". Ik heb ook gezegd: als iemand een goed idee heeft, staan we daarvoor open. Maar dit valt op dit moment wat ons betreft niet in de categorie "goede ideeën". Dat heeft twee redenen. Het gaat uit van het slopen van de kerk. Dat is niet alleen in strijd met de monumentenbeslissingen en het monumentenbeleid. Het zal ongetwijfeld ook leiden tot jarenlange procedures van een aantal belangengroepen die de kerk juist willen handhaven. Dat roept dus ernstige vragen op over de realiseerbaarheid van dit plan in het licht van de wens van u allemaal om de MFA te realiseren.

Verder heeft de SP een aantal belangrijke argumenten genoemd. De heer Van den Dool zei heel terecht dat ook de timing hiervan natuurlijk heel belangrijk is. Het college vindt dat we u eerst moeten voorleggen hoe die variant eruitziet, zodat u kunt toetsen of wij aan de opdracht voldaan hebben. Als dat ja is, zijn we klaar, plat gezegd. Als er twijfel is, moet er wat worden uitgezocht. Als u zegt dat het niet goed is, ontstaat een nieuwe situatie. Dan kan het interessant zijn om weer naar die Kruispuntkerk te kijken, maar dat moment is nu niet aan de orde. Vandaar de brief zoals wij die aan u gestuurd hebben.

Het laatste punt waarop ik wil wijzen, is dat de eigenaar op dit moment met een ander plan bezig is. Ik hoop dat hij binnenkort kenbaar maakt hoe dat eruitziet. Dat is aan hem. Ik vind het voor u als raad maar ook voor ons dorp heel belangrijk om daar kennis van te nemen, maar dat hebben wij niet in eigen hand. Dat initiatief ligt bij de eigenaar. Ik denk dat het goed zou zijn als hij die plannen ook kenbaar maakt, zodat u een brede afweging kunt maken. Wij ontraden dus de motie zoals die op dit moment wordt ingediend.

De **voorzitter**: Er is behoefte aan een tweede termijn.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. De wethouder zegt dat het geen goed plan is omdat het niet binnen de kaders past. Dat beslist de wethouder. Mijn idee zou zijn dat dat dan tot uitdrukking zou moeten komen in die technische beoordeling, dat we dan in staat zijn om een totale weging te maken en dat het niet aan de wethouder is om nu aan te geven of het een goed plan is of niet. Dat is één. Twee: omdat ik niet veel tijd heb, heb ik één prangende vraag. Ik hoor de VVD namelijk iets heel anders zeggen dan D66 en GroenLinks. De VVD zegt: ach, het is maar net de vraag en wij betwijfelen eigenlijk een beetje - ik paraphraseer - of wij in juli al een besluit kunnen en zullen nemen over de locatie Wijngaandenlaan, want dan moet er nog dit en dat en zus en zo. Ik hoor de heer Andringa van D66, volgens mij daarin gesteund door de heer Deuzeman, zeggen: nee, wij moeten nu een besluit nemen, voor de zomer, en dan pas is er sprake van ... Ik wil eigenlijk weten hoe dat precies zit. Is er sprake van een verschil van opvatting hierover tussen deze coalitiepartijen of ligt dat anders? Wat heeft de heer Van den Dool precies beoogd met datgene wat hij vertelde?

De **voorzitter**: Meneer De Graaf, ook u heeft geen spreektijd meer.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Nog even over het Cultureel Centrum: we hebben het steeds over vijftien jaar, maar volgens mij hebben we in 2017 besloten om het Cultureel Centrum af te stoten. Toen kwam deze discussie eigenlijk pas weer op gang. Laten we dus niet iedere keer die 15 jaar noemen. We zijn pas echt op gang gekomen toen we besloten om het Cultureel Centrum te sluiten. Zoals mevrouw Persoon ook zegt, kan het inderdaad ook wel even gaan duren, want de plannen liggen er nog niet eens. Zoals we bij de prioritering hebben gezegd, zijn er nog niet eens plannen voor het gebied ontwikkeld. Het kan dus nog wel even duren voordat het verder gaat. Dat argument vind ik dus niet echt heel groot ten aanzien van het plan dat er ligt van deze mensen, die het echt heel goed hebben doorgerekend. Een technische berekening hoeft dus ook niet eens veel tijd te kosten, omdat hier gewoon sterke mensen achter zitten.

Een ander punt is dat de heer Van den Dool vraagt om de motie aan te houden tot het moment waarop de besluitvorming valt. Het werkelijke besluit valt overigens eigenlijk pas bij de begroting. Bij de Kadernota gaan we gewoon in feite een kader stellen voor de toekomst. Daar plannen we het op in. De definitieve besluitvorming zal altijd later nog moeten plaatsvinden. Nogmaals, de kans dat de zaak wordt afgeblazen, is groot. De heer Van den Dool gaf zelf aan dat de motie op dat moment nog beoordeeld en bekeken kan worden. Ik denk dat dit op zich een goede optie is. Ik denk dus dat ik dat graag wil overnemen om onze motie toch nog een kans te geven, want ik zie inderdaad geen meerderheid ontstaan, maar dit plan vraagt gewoon om een hele goede afweging.

De mensen hebben zich daar echt voor ingezet. Ze zijn er vier maanden mee bezig geweest en ze hebben niet de minste mensen geraadpleegd. Er is diep over nagedacht. De technische afweging hoeft eigenlijk ook niet zoveel tijd te kosten, want er zit heel veel techniek achter. Er zit heel veel kennis achter. Als de motie op die manier nog de kans krijgt, dus door er niet vanavond over te stemmen maar door bij de afweging nog even te kijken wat de bieb te brengen heeft, wat de bieb te bekostigen heeft en wat de gemeente te bekostigen heeft aan het plan, vind ik het op zich goed om die afweging dan nog op dat moment te maken.

De heer **Van den Dool** (VVD): Voorzitter. Er werden toch nog wat dingetjes gevraagd. Misschien kan ik daar in mijn laatste minuutje spreektijd nog iets over zeggen. De heer De Graaf maakte wat opmerkingen. Ik denk dat er op zich niet veel licht zit tussen bepaalde opvattingen die gegeven zijn. Wellicht is er een andere invalshoek en die probeer ik te benadrukken. Wij wachten het voorstel waar het college mee komt af. We hebben kaders meegegeven en we zien of het binnen de kaders valt of daarbuiten. Dat is afwachten. Een bijkomstigheid van de ontwikkeling van de MFA is wel dat er een kans is om ook iets moois te zetten op de locatie van de Kruispuntkerk; dat zal de eigenaar dan zelf moeten doen. Eigenlijk willen we dat dan ook tezamen in oenschouw nemen als die informatie beschikbaar komt. Dat zou eigenlijk ontzettend mooi zijn. Dan is er nog dit derde plan. De belangrijkste vraag daarbij is inderdaad: als sloop van de kerk inderdaad met allerlei procedures jarenlang gaat slepen, is dat een belangrijk argument om mee te nemen, ook al valt het plan binnen of buiten de financiële kaders. Jarenlang moeten wachten op een sloopvergunning komt de algehele ontwikkeling van het centrum natuurlijk niet ten goede. Dat is dus eigenlijk een vrij simpel argument dat nu al kan worden opgeworpen. Als ik dat de wethouder in principe hoor beamen, nemen we dat argument mee en wachten we nog een paar weken af totdat al die informatie beschikbaar komt.

De **voorzitter**: Ik vraag de indieners van de motie of zij de motie handhaven of intrekken. Eén korte zin, meneer De Graaf.

De heer **De Graaf** (PvdA): Eén korte zin, zegt u.

De **voorzitter**: Ja.

De heer **De Graaf** (PvdA): Noch het een, noch het ander. Wij houden de motie aan, met treurnis in het hart over de opvatting van veel partijen die vanavond in de raad over de tafel is gegaan.

De **voorzitter**: De motie wordt aangehouden en komt vanavond dus niet in stemming. Uiteraard is het aan de indieners om te bepalen wanneer de motie op een later moment al dan niet terugkomt. Daarmee is dit agendapunt afgerond.

21. Sluiting

De **voorzitter**: Ik wil u danken voor uw geduld en uw bijdrage aan deze vergadering. Ik wil u danken voor alles en ik wens u nog een fijne avond, eigenlijk een fijne nacht.

De voorzitter sluit om 23.32 uur de vergadering.

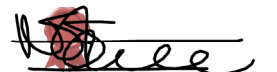
Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 15 juli 2021.

De griffier,

Drs. B.J. Urban

De voorzitter,

Drs. N. Stemerink